

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Diplomová práce

leden 2010

Arpád Kárász

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Arpád Kárász

**KOMPARACE NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH
FOREM BRITSKÝCH A ČESKÝCH
OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ S OHLEDEM
NA PRÁVNÍ SYSTÉMY, VE KTERÝCH
PŮSOBÍ**

**(Komparácia najvýznamnejších foriem britských
a českých obchodných spoločností s ohľadom na
právne systémy, v ktorých pôsobia)**

Diplomová práca

Vedúci diplomovej práce: Prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra: Katedra Obchodného práva

Dátum vypracovania práce (uzavretia rukopisu): 21. decembra 2009

ČESTNÉ PREHLÁSENIE

Prehlasujem, že som predkladanú diplomovú prácu vypracoval samostatne za použitia zdrojov a literatúry v nej uvedených.

V Prahe dňa 21. decembra 2009

.....

Arpád Kárász

VENOVANIE A POĎAKOVANIE:

Túto diplomovú prácu by som rád venoval svojim rodičom, starým rodičom a súrodencom. Zároveň by som chcel svoju prácu dedikovať vedúcej diplomovej práce, pani **Prof. JUDr. Stanislave Černej, CSc.**, ktorá ma odbornými konzultáciami a ľudským prístupom povzbudila k vypracovaniu diplomovej práce vo výslednej podobe, za čo jej chcem touto cestou poďakovať.

CITÁT:

„Písať o právnej úprave obchodných spoločností je ako strieľať na dynamický, neustále sa pohybujúci cieľ.“ – v pôvodnom anglickom znení –
„Writing about company law is like shooting at a moving target.“

**Farrar and Hannigan, Farar's Company Law, (Butterworths: 1998)
Preface.**

OBSAH:

1.	ÚVOD.....	1
2.	KONTINENTÁLNY PRÁVNÝ SYSTÉM VS. PRÁVNÝ SYSTÉM COMMON LAW	3
2.1	Miesto Českej republiky a Veľkej Británie vo svetových právnych systémoch ..	3
2.1.1	Miesto Českej republiky v kontinentálnom právnom systéme	4
2.1.2	Miesto Veľkej Británie v právnom systéme common law	6
2.2	Kontinentálny právny systém a právny systém common law – koncepčné rozdiely	11
2.3	Kontinentálny právny systém a právny systému common law – zhodné rysy ..	15
3.	NAJVÝZNAMNEJŠIE FORMY OSOBNÝCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	20
3.1	Samostatne podnikajúci jednotlivci: sole proprietors	21
3.2	Britské osobné obchodné spoločnosti: partnership- spoločenský význam.....	22
3.3	Britský všeobecný partnership (unlimited liability partnership)	23
3.3.1	Aplikovateľné právne predpisy.....	23
3.3.2	Základná charakteristika a neformálnosť vzniku.....	25
3.3.3	Právna osobnosť a vzťahy voči tretím osobám.....	28
3.3.4	Dôvody zrušenia	31
3.4	Britský limitovaný partnership (limited partnership)	32
3.4.1	Aplikovateľné právne predpisy.....	33
3.4.2	Základná charakteritika a vznik	34
3.4.3	Právna osobnosť a vzťahy voči tretím osobám.....	36
3.4.4	Dôvody zrušenia	39
3.5	Britský limited liability partnership	41
3.5.1	Aplikovateľné právne predpisy a základná charakteristika	41
3.5.2	Právna osobnosť a zodpovednosť za záväzky spoločnosti.....	44
4.	NAJVÝZNAMNEJŠIE FORMY KAPITÁLOVÝCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	46
4.1	Private unlimited company	48
4.2	Companies limited by guaranties.....	49
4.3	Private company limited by shares	52
4.3.1	Základná charakteristika a otázka vhodnosti limitovanej zodpovednosti	52
4.3.2	Právna osobnosť, organizačná štruktúra a vzťahy voči tretím osobám	58
4.4	Public company limited by shares	62
4.4.1	Základná charakteristika	62
4.4.2	Založenie a vznik	65
4.4.3	Organizačná štruktúra spoločnosti.....	66
4.4.4	Právna osobnosť a zodpovednosť za záväzky spoločnosti	70
4.4.5	Porovnanie určitých aspektov britských public a private companies	71
4.5	Ďalšie formy spoločností – stručná charakteristika	73
4.5.1	Komunitárne nadnárodné formy obchodných spoločností	73
4.5.2	Ďalšie formy britských spoločností	76
5.	ZÁVER	77
6.	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	84
7.	ZOZNAM ČESKEJ A ZAHRANIČNEJ PRÁVNICKEJ LITERATÚRY.....	85

8.	A COMPARISON OF THE MOST SIGNIFICANT BRITISH AND CZECH COMPANY & PARTNERSHIP FORMS WITH REGARD TO THE LEGAL SYSTEMS IN WHICH THEY OPERATE - RESUMÉ.....	89
9.	KLÍČOVÉ SLOVÁ.	94

1. ÚVOD

Diplomová práca je vypracovaná v slovenskom jazyku, a to v súlade s opatrením dekana Právnickej fakulty Univerzity Karlovej, č. 4/2008, článok 21.

K výberu komparačnej diplomovej práce na individuálne zvolenú tému ma inšpiroval môj študijný pobyt vo Veľkej Británii, na ktorý som mal možnosť vycestovať v rámci výmenného štipendijného programu Erasmus. V diplomovej práci som sa preto rozhodol porovnať najvýznamnejšie formy britských a českých obchodných spoločností. Myslím si totiž, že komparácia právnej úpravy britských a českých obchodných spoločností je veľmi aktuálnou problematikou. Nie je tomu tak iba preto, že zahraničné právne úpravy môžu byť zdrojom inšpirácie právnych úprav domácich. Aktuálnosť danej problematiky totiž akcentuje aj konzistentná judikatúra ESD, ktorý sa v právnych prípadoch typu *Centros*,¹ *Inspire Art*² a *Segers*³ nestotožnil s požiadavkami teórie skutočného sídla obchodných spoločností a priklonil sa na stranu *inkorporačnej teórie*, ktorá formuluje povinnosť členského štátu EU uznať obchodné spoločnosti založené podľa právnych úprav iných členských štátov, a to bez možnosti klásť dodatočné obmedzenia a požiadavky na ich zakladanie a fungovanie.“⁴

Nastáva tak situácia, v ktorej obchodné spoločnosti založené podľa prísnejšej domácej právnej úpravy (napr. českej) musia splňovať vyššie nároky na svoje založenie, činnosť a každodennú existenciu ako obchodné spoločnosti založené v členských štátoch EU s liberálnejšou právnou úpravou (napr. Veľká Británia). Môže sa jednať napríklad o rôzne požiadavky jednotlivých členských štátov v oblasti ručenia spoločníkov, zodpovednosti štatutárnych orgánov či tvorby a výšky základného kapitálu. V dôsledku tejto situácie niektorí českí podnikatelia využívajú „možnosť založiť spoločnosť podľa právneho poriadku členského štátu, ktorý najviac vyhovuje ich podnikateľskému zámerom [resp. podľa práva, ktoré podnikateľa najmenej

¹ Rozhodnutie ESD (C-212/97) *Centros Ltd. v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* [1999] ECR I-1459, paragraphs 17-18, paragraphs 26-27 a paragraph 30.

² Rozhodnutie ESD (C-167/01) *Kamer Van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd.* [2003] ECR I-10155, paragraphs 95-98, paragraph 101 a paragraphs 104-105.

³ Rozhodnutie ESD (C-79/85) *D. H. M. Segers v Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Bank- en Verzekeringswezen, Groothandel en Vrije Beroepen* [1986] ECR 2375, paragraphs 13 a 16.

⁴ Porovnaj *Dědič, J., Čech, P.* Evropské právo společností, Praha: BOVA POLYGON, 2004, str. 30 a nasledujúce.

obmedzuje] a následne presúvajú ťažisko svojej činnosti späť⁵ do ČR. Týmto sa samozrejme aj „otvára priestor pre súťaž právnych úprav jednotlivých členských štátov o to, ktorá pritiahne najviac zakladateľov a hodnotenie národných právnych úprav sa tak rozširuje o ďalšie hodnotiace kritérium, a to o schopnosť obstáť v takejto konkurencii.“⁶ Význam diplomovej práce spočíva aj v tom, že porovnáva české obchodné spoločnosti s britskými, a teda so spoločnosťami upravenými v rámci EU „najliberálnejšie, čoho dôkazom je aj to, že práve do Veľkej Británie smerujú zakladatelia z prísnejších jurisdikcií.“⁷

Vypracovávanie diplomovej práce sa neobišlo bez komplikácií, a to najmä z toho dôvodu, že som sa rozhodol porovnávať právnu úpravu českú s právnou úpravou britskou, a teda s právnou úpravou Anglicka, Walesu a Škótska. Komplikácie nastali, pretože škótska právna úprava je odlišná od právnej úpravy Anglicka a Walesu, čo sa prejavuje najmä v oblasti osobných obchodných spoločností. Keďže som v rámci svojho výmenného pobytu študoval iba anglickú a waleskú právnu úpravu, a to iba v oblasti kapitálových obchodných spoločností, diplomová práca vyžadovala aj mnoho úsilia, skúmania a prepracovania.

Prvou kapitolou diplomovej práce je úvod. V druhej sa zameriavam na analýzu odlišností a určitých relatívne zhodných rysov kontinentálneho právneho systému s právnym systémom common law, pretože sa jedná o dva koncepčne rozdielne právne systémy, v rámci ktorých sa budeme počas diplomovej práce pohybovať. Rozdiely v koncepcii týchto právnych systémov sa premietajú aj do právnej úpravy obchodných spoločností. Je preto nevyhnutné ich charakterizovať a poukázať jak na rozdielne, tak na zhodné rysy týchto dvoch právnych systémov. Učiním tak s poukazom na právnu úpravu českých aj britských obchodných spoločností.

Tretia kapitola sa zameriava na základné porovnanie najvýznamnejších foriem britských osobných obchodných spoločností (tzv. *partnershipov*) s obdobnými obchodnými spoločnosťami v ČR, a to so zvláštnym dôrazom na komparáciu českej *v.o.s.* a *k.s.* s britským *general partnershipom* a *limited partnershipom*.

Štvrtá kapitola porovnáva základnú charakteristiku britských a českých kapitálových obchodných spoločností. Najvýznamnejšou časťou tejto kapitoly je

⁵ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformy. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 14.

⁶ Tamtiež.

⁷ Tamtiež, str. 19.

porovnanie českých *s.r.o.* a *a.s.* s podobnými formami britských a severoírskych kapitálových obchodných spoločností. Na konci štvrtej kapitoly stručne charakterizujem aj ďalšie formy spoločností, ktoré sa nedajú výslovne subsumovať pod pojem *českých* a *britských* obchodných spoločností osobných ani kapitálových. Pôjde o veľmi stručnú charakteristiku nadnárodných komunitárnych foriem obchodných spoločností, ako aj o vymenovanie niektorých ďalších britských foriem združovania.

Piatou kapitolou je záver, v ktorom zhrniem právne poznatky, ku ktorým som v priebehu vypracovávaní diplomovej práce dospel a zamyslím sa nad možnosťou zakomponovanie obdoby britského *limited liability partnershipu* do českého právneho poriadku. Z týchto dôvodov bude záver diplomovej práce pomerne obsiahly.

V šiestej časti tejto práce je zaradený zoznam skratiek, po ktorom nasleduje zoznam literatúry v časti siedmej a resumé v anglickom jazyku v časti ôsmej. Na úplný koniec diplomovej práce som zaradil 3 kľúčové slová v českom a anglickom jazyku.

2. KONTINENTÁLNY PRÁVNÝ SYSTÉM VS. PRÁVNÝ SYSTÉM COMMON LAW

Kontinentálny právny systém a právny systém common law sú v mnohých ohľadoch nepochybne dva koncepčne rozdielne právne systémy. Cieľom tejto kapitoly je načrtnúť fungovanie systému common law a kontinentálneho právneho systému, a to najmä s dôrazom na tie rozdiely a relatívne zhodné rysy oboch systémov, ktoré majú dopady na právnu úpravu obchodných spoločností z hľadiska diplomovej práce.

2.1 Miesto Českej republiky a Veľkej Británie vo svetových právnych systémoch

Česká republika a Veľká Británia patria do dvoch koncepčne rozdielnych právnych systémov. Je preto dôležité charakterizovať miesto Českej republiky v kontinentálnom právnom systéme a pozíciu Veľkej Británie v právnom systéme common law.

2.1.1 Miesto Českej republiky v kontinentálnom právnom systéme

Právny poriadok Českej republiky, ako ostatne aj prevažnej väčšiny krajín Európskej únie,⁸ patrí do systému kontinentálneho práva. Čo sa týka utvárania a formovania kontinentálneho právneho systému, je zrejme možné súhlasiť s profesorom Slapperom v tom, že „systém kontinentálneho práva bol prevažne odvodený z práva rímskeho, ale vykazuje aj isté vplyvy tradície germánskej.“⁹ Nie je preto prekvapujúce, že významnými predstaviteľmi tohto systému sú Nemecko, Francúzsko a v neposlednom rade tiež Taliansko. S profesorom Slapperom a jeho ponímaním kontinentálneho právneho systému ako systému románsko-germánskeho sa dá zaiste súhlasiť - čo do pôvodu a koreňov kontinentálneho práva. Som však toho názoru, že právne poriadky štátov patriacich ku kontinentálnemu typu právnej kultúry vykazujú aj ďalšie vplyvy, a to vplyvy lokálneho charakteru, typické pre právne poriadky štátov určitej oblasti (určitého okruhu). Je tomu tak nepochybne aj preto, že sa kontinentálne právne systémy formovali v rôznych oblastiach sveta, ako aj v rôznych politických, ekonomických a historických podmienkach.

Ved' napokon kontinentálny typ právnej kultúry je najpočetnejším právnym systémom na svete. Je to právny systém, ktorý bol exportovaný koloniálnymi mocnosťami kontinentálnej Európy takmer na všetky svetadiely, takže ho nájdeme „v Európe, Ázii, Afrike aj v Latinskej Amerike.“¹⁰ Nie je preto podľa môjho názoru vhodné spojovať kontinentálny právny systém výlučne s tradíciou románsko-germánskou, hoci je táto tradícia výstižne chápaná ako jeho historický základ. Prikláňam sa preto k názoru profesora Gerlocha v tom, že je potrebné rozlišovať niekoľko „subsystémov [okruhov] kontinentálneho právneho systému, a to románsko-germánsky okruh, škandinávsky okruh, východoeurópsky okruh, balkánsky okruh a okruh bývalých kolónií.“¹¹ Domnievam sa, že okruh bývalých kolónií by mohol byť v tomto delení ďalej rozčlenený, a to aspoň podľa kontinentu, na ktorom sa bývalé kolónie nachádzajú. Je totiž možné argumentovať, že lokálne zvyky tej ktorej oblasti, ktoré do istej miery (akokoľvek obmedzenej) formovali kontinentálny právny systém exportovaný z Európy, sú rozdielne v Afrike, Ázii aj v Latinskej Amerike.

⁸ S výnimkou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a s výnimkou Írskej republiky.

⁹ Slapper, G.; Kelly, D. *The English Legal System* (10th edn, Routledge-Cavendish, 2009) str. 2.

¹⁰ Gerloch, A. *Teorie práva*. 2. rozšírené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 104.

¹¹ Tamtiež.

Právny poriadok Českej republiky (a právo obchodných spoločností v rámci tohto právneho poriadku) patrí taktiež do systému kontinentálneho práva, a to do okruhu románsko-germánskeho.¹² Je vhodné na tomto mieste poznamenať, že právny poriadok Českej republiky bol v mnohých oblastiach, vrátane oblasti právnej úpravy obchodných spoločností, do značnej miery ovplyvnený a formovaný právnym poriadkom rakúskym a nemeckým. Tento stav nepochybne súvisí s tým, že historické české krajiny patrili do štátneho útvaru Rakúsko-Uhorska, kde rakúske právo upravovalo právne pomery na území Česka, zatiaľ čo uhorské právo upravovalo právne pomery na území Slovenska. Rakúsko bolo členom Nemeckého spolku, preto je pochopiteľné, že rakúska právna úprava (a v dôsledku toho aj právna úprava česká) bola značne ovplyvnená právnou úpravou nemeckou.

To platilo aj pre oblasť práva obchodných spoločností, a tak právna úprava v **rakúskom všeobecnom zákonníku obchodnom z roku 1863**, upravujúca verejnú obchodnú spoločnosť, komanditnú spoločnosť a akciovú spoločnosť, platila aj na území krajín českých.¹³ Všeobecné otázky týkajúce sa podnikania a zárobkovej činnosti (ako aj predchádzajúca problematika právnych pomerov obchodných spoločností, ktoré sa neskôr vyčlenili do **rakúskeho obchodného zákonníku z r. 1863**) boli upravené **všeobecným rakúskym zákonníkom občianskym z roku 1811**.¹⁴ Vplyv nemeckej právnej úpravy je možné badať medzi iným aj v tom, že verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť neboli chápané ako právnické osoby, hoci im bola na základe **článku 111 rakúskeho obchodného zákonníku z roku 1863** priznaná právna subjektivita (t.j. oprávnenie nadobúdať vlastnícke a iné vecné a ďalšie práva, činiť záväzky, ako aj žalovať a byť žalovaná).¹⁵

Tento právny stav platil v dôsledku recepcie rakúsko-uhorského práva tzv. **recepčnou normou (zákon č. 11/1918 Sb., článok 2)**¹⁶ aj po vzniku Československa v roku 1918. To dokladá napríklad aj *rozhodnutie Najvyššieho súdu R II 58/20* z obdobia

¹² Gerloch, A. Teorie práva. 2. rozšírené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 104.

¹³ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 45-46.

¹⁴ Známeho pod pôvodným menom: Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) z roku 1811.

¹⁵ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 50-52.

¹⁶ Článok 2 zákona č. 11/1918 Sb., zákona o vzniku Československa (tzv. recepčnej normy) stanovil, že: „Všetky doterajšie zemské a ríšske zákony zostávajú v platnosti.“

po vzniku Československej republiky.¹⁷ Dôsledná zmena nastala až od 1.5. 1990, od kedy sú považované, „po vzore modernej francúzskej právnej úpravy,“¹⁸ všetky české obchodné spoločnosti (vrátane v.o.s. a k.s.) za právnické osoby (§ 106c hospodárskeho zákonníku¹⁹ a od 1.1. 1992 § 56 odst. 1 ObchZ).

Čo sa týka právnej úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným, táto bola „výsledkom zámernej legislatívnej a teoretickej činnosti predovšetkým v Nemecku,“²⁰ odkiaľ sa vďaka svojej úspešnosti, obľúbenosti a praktickej použiteľnosti rozšírila aj do ďalších štátov, pričom v rakúskej časti Rakúsko-Uhorska sa tak stalo **zákonom o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906**.

Som toho názoru, že pri hodnotení historického vplyvu rakúskeho a nemeckého práva na súdobý právny poriadok Českej republiky je treba mať na pamäti, že východiskom kodifikácií tohto obdobia boli napoleonské kódexy, a to jak slávny **francúzsky občiansky zákonník z roku 1804 (Code Civil)**, tak **francúzsky obchodný zákonník z roku 1807 (Code de Commerce)**, ktorý v určitom zmysle historicky naviazal na známe **Colbertove nariadenie o francúzskom pozemnom obchode**. Z dejinného utvárania českého právneho poriadku je preto možné odvodiť, že jak rímske právo, tak úzky kontakt s germánskym právnym prostredím a v neposlednom rade tiež „prirodzeno-právna teória ľudských práv vo svojej racionalistickej podobe,“²¹ mali na výsledný ráz novodobého českého práva značný vplyv. Je preto náležité zaradiť český právny poriadok (spolu s profesorom Gerlochom) do románsko-germánskeho okruhu *kontinentálneho právneho systému*.

2.1.2 Miesto Veľkej Británie v právnom systéme common law

Pre Veľkú Britániu je do značnej miery typický koncepčne odlišný právny systém, a to *právny systém common law*. To platí najmä pre Anglicko a Wales (ako aj

¹⁷ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 52.

¹⁸ Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákonníku. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2004, str. 396.

¹⁹ § 106c zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku.

²⁰ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 47.

²¹ Gerloch, A. Teorie práva. 2. rozšířené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 215-216.

pre Severné Írsko²²), zatiaľ čo v Škótsku panuje tzv. systém zmiešaného práva (tzv. „mixed system of law“).

V prípade Škótska ide o zmiešaný právny systém na pomedzí právneho systému common law a kontinentálneho právneho systému. Takýto systém zmiešaného práva je vo svetových komparáciách čo do definície a koncepcie relatívne ojedinelý. Podobne koncepcie založený právny systém existuje v Juhoafrickej republike, v kanadskej provincii Quebec a v štáte Louisiana, ktorý je súčasťou Spojených Štátov Amerických.²³

To, že v prípade common law systému *Anglicka a Walesu* a zmiešaného právneho systému v *Škótsku* ide o historicky a koncepcie rozdielne formované právne systémy dokladá aj fakt, že „škótske súdy neprevzali systém striktne záväzných právnych precedensov až do začiatku 19 storočia.“²⁴ Prevzatie resp. formálna akceptácia anglického systému striktne záväzných právnych precedensov sa v Škótsku poväčšine spája s právnym prípadom *Rose v Drummond*,²⁵ súvisí s pripojením Škótska k Anglicku a Walesu na základe **Act of Union 1907 (zákona o spoločnej únii z roku 1907)**, v dôsledku čoho bolo škótske právo vystavené určitým vplyvom, tlakom a autorite anglického právneho prostredia.²⁶

V oblasti práva *kapitálových* obchodných spoločností, však nemá tento koncepčný rozdiel medzi právnym poriadkom Škótska a zvyšku Veľkej Británie ďalekosiahle dôsledky, čoho dôkazom je aj nový **zákon o britských obchodných spoločnostiach z roku 2006 (Companies Act 2006; CA 2006)**, ktorý sa vzťahuje jak na Anglicko, Wales, a Severné Írsko, tak aj na Škótsko.

Predchádzajúca právna úprava, ktorej významným prameňom bol **Zákon o obchodných spoločnostiach z roku 1985 (Companies Act 1985; CA 1985)**, taktiež nečinila významné rozdiely medzi kapitálovými obchodnými spoločnosťami v rámci Veľkej Británie (Great Britain) – tzn. nečinila rozdiely v rámci Anglicka, Walesu a

²² Severné Írsko je súčasťou Spojeného kráľovstva. Nie je však súčasťou Veľkej Británie (Great Britain), pretože pod pojem Veľkej Británie zaraďujeme iba Anglicko, Wales a Škótsko.

²³ *Palmer, V.V. Mixed Jurisdictions Worldwide: The Third Legal Family* (Cambridge University Press, Cambridge 2001) str. 3-7. Profesor Palmer okrem Škótska, provincie Quebec a štátu Louisiana zaraďuje do systému zmiešaného práva na pomedzí právneho systému common law a kontinentálneho právneho systému tiež právne poriadky štátu Izrael, Puerto Rica a Filipín.

²⁴ Tamtiež, str. 207.

²⁵ *Rose v Drummond* (1828) 6S 945.

²⁶ Porovnaj Gardner, J.C.: *Judicial Precedent in Scots Law* 53 *Jur. Rev.* (1941), str. 33-42.

Škótska. Vyčleňovala však *mimo pôsobnosť* predchádzajúceho CA 1985 právnu úpravu kapitálových obchodných spoločností pôsobiacich na území Severného Írska. Fungovanie severoírskych obchodných spoločností tak bolo upravené v **zákone o severoírskych obchodných spoločnostiach z roku 1960 (Companies Act (Northern Ireland) 1960)** a neskôr v **nariadení o severoírskych obchodných spoločnostiach z roku 1986 (Companies (Northern Ireland) Order 1986²⁷)**, v znení neskorších predpisov, pridružených pravidiel a nariadení.

Kapitálové obchodné spoločnosti Spojeného kráľovstva tak až do nedávnej minulosti podliehali dvom právnym režimom. Pre Severné Írsko platilo **nariadenie o severoírskych obchodných spoločnostiach z roku 1986** a pre zvyšok Spojeného kráľovstva (t.j. pre Anglicko, Wales, a Škótsko) platil **zákon o obchodných spoločnostiach z roku 1985 (CA 1985)**. Táto duálna právna úprava kapitálových obchodných spoločností v rámci Spojeného kráľovstva bola odstránená novým **zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)**, ktorý zjednocuje právnu úpravu kapitálových obchodných spoločností v Spojenom kráľovstve. Činí tak tým, že rozširuje svoju pôsobnosť na všetky kapitálové obchodné spoločnosti Spojeného kráľovstva, vrátane obchodných spoločností Severného Írska (**Časť 45 zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006**, a to najmä § 1284 tejto časti aplikovaný v súčinnosti s § 1 a 2 zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006) (**Part 45 CA2006, s. 1284 spolu s CA2006, ss.1 a 2**).

Všetky časti tohto nového zákona o obchodných spoločnostiach sú od 1. októbra 2009 plne účinné. Účinnosť jednotlivých častí nového zákona nastala postupne v desiatich etapách²⁸ (pričom prvé výraznejšie zmeny nadobudli účinnosť už v roku 2007, posledné zmeny dňa 1. októbra 2009), takže až donedávna sa britské právo nachádzalo v štádiu transformácie, počas ktorej sa právne vzťahy kapitálových obchodných spoločností riadili jak vymedzenými ustanoveniami **zákona o obchodných spoločnostiach z roku 1985** tak aj určitými časťami **zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006**.

²⁷ Companies (Northern Ireland) Order 1986 (S.I. 1986/1032 (N.I. 6)).

²⁸ *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2008), s. 709-712, stalo sa tak na základe súboru vykonávajúcich (česky „prováděcích“) právných predpisov, takzvaných „commencement orders“, a teda podzákonných právných predpisov, ktorých príkladom je Companies Act 2006 (Commencement No. 1, Transitional Provisions and Savings) Order 2006 (SI 2006/3428).

Súčasná právna úprava kapitálových obchodných spoločností Spojeného kráľovstva (t.j. právna úprava po 1. októbri 2009) je právnou úpravou jednotnou a regulácia kapitálových obchodných spoločností v Anglicku podlieha rovnakým princípom ako regulácia kapitálových obchodných spoločností vo Walese, v Škótsku aj v Severnom Írsku. Diplomová práca nebude preto vždy detailne rozlišovať medzi právnymi poriadkami jednotlivých štátov (napríklad medzi anglickým a škótskym právnym poriadkom) v rámci právneho poriadku Veľkej Británie, pretože v oblasti práva kapitálových obchodných spoločností (upravených CA2006) sú rozdiely medzi právnou úpravou v Anglicku, Walese, Škótsku a v Severnom Írsku minimálne.

Rozdiely charakteristické pre Škótsko a Severné Írsko²⁹ v dôsledku prenesenia právomocí na regionálne parlamenty (tzv. devolution³⁰) presahujú rozsah tejto diplomovej práce. Nebudú preto do podrobností analyzované. Je tomu tak aj preto, že vo všeobecnosti nie sú z hľadiska skúmanej diplomovej práce zásadného významu. Táto pozícia všeobecne platí, a to až na dve veľmi podstatné výnimky.

Prvou z nich je fakt, že keďže v Severnom Írsku platil v oblasti práva obchodných spoločností až do 1. októbra 2009 iný právny predpis ako v ostatných častiach Spojeného kráľovstva, nie je možné automaticky (tzn. až na určité výnimky) aplikovať rozhodnutia severoírskych súdov na právne prípady v ostatných častiach Spojeného kráľovstva a naopak.³¹ Profesor Palmer k tomu poznamenáva, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva vo veci vzťahujúcej sa k anglickému právu (resp. tiež waleskému právu) nie je bez ďalšieho záväzná pre škótske súdy a ani pre samotný Najvyšší súd pri rozhodovaní podobného prípadu

²⁹ Dalo by sa povedať, že isté novodobé špecifiká platia aj pre Wales, pretože aj Wales má vlastný regionálny parlament (Welsh Assembly), ktorý má v určitých limitovaných oblastiach právo prijímať zákony platné pre územie Walesu. Príkladom takejto oblasti je školstvo. S trochou zovšeobecnenia sa však dá povedať, že právo vo Walese a Anglicku je rovnaké, až na niektoré nepodstatné rozdiely. To sa ale nedá bez problémov povedať o práve anglickom a práve Severného Írska. Markantné rozdiely je možné pozorovať aj medzi anglickým právom a právom Škótska, v ktorom sú určité oblasti práva diametrálne odlišné od práva anglického. Príkladom takýchto jednoznačne odlišných oblastí sú oblasti práva nehnuteľností (t.j. pozemkov a stavieb), právnych vzťahov k nehnuteľnostiam ako aj oblasť procesného práva, dôkazného práva, práva equity a trestného práva.

³⁰ Na základe zákonov Scotland Act 1998 (zákon z roku 1998 pre Škótsko) a Northern Ireland Act 1998 (zákon z roku 1998 pre Severné Írsko). Prenesenie právomocí na regionálny parlament prebehlo napokon aj vo Walese, aj keď v menšej miere, a to na základe dvoch zákonov o správe Walesu z rokov 1998 a 2006 (Government of Wales Act 1998 a 2006).

³¹ Porovnaj Palmer, V.V. *Mixed Jurisdictions Worldwide: The Third Legal Family* (Cambridge University Press, Cambridge 2001) str. 207 a 208.

v rámci Škótska.³² Toto platí s výnimkou prípadov, v ktorých predmetný spor závisí buď na posúdení právneho predpisu platného v oboch krajinách (v Anglicku aj Škótsku) alebo sporov, ktoré majú na základe záväzného precedentného rozhodnutia britského súdu rovnakú právnu povahu v oboch častiach Spojeného kráľovstva (*Dagleish v Glasgow Corporation*).³³ V prípade, že právne predpisy oboch častí Spojeného kráľovstva nie sú identické a sú iba podobné, bude nutné rešpektovať lokálne rozdiely zakotvené v jednotlivých právnych poriadkoch (*Glasgow Corporation v Central Land Board*).³⁴

Druhou podstatnou výnimkou je, že právna úprava kapitálových obchodných spoločností náleží do oblasti prenesenej pôsobnosti severoírskoho regionálneho parlamentu (Northern Ireland Assembly), „ktorý môže nový **zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2006** novelizovať, zmeniť alebo aj zrušiť (s dôsledkami výhradne pre Severné Írsko).³⁵

Je možné tiež konštatovať, že historicky zakotvené rozdiely medzi všeobecným právom Severného Írska a Škótska na strane jednej a právom Anglicka a Walesu na strane druhej, sú značné. Tieto rozdiely však nie sú predmetom skúmania tejto diplomovej práce. Na tomto mieste je vhodné poznamenať, že diplomová práca porovnáva českú a britskú právnu úpravu obchodných spoločností a nie severoírsku právnu úpravu. Britská právna úprava je totiž právnu úpravou Veľkej Británie (Great Britain), ktorá zahŕňa právnu úpravu anglickú, waleskú a škótsku, nie právnu úpravu severoírsku. Keďže ale nový **zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2006** platí v súčasnosti aj pre Severné Írsko, bude možné aplikovať niektoré časti diplomovej práce aj na Severné Írsko, a to napríklad aj problematiku zodpovednosti spoločníkov obchodnej spoločnosti za jej záväzky v režime nového zákona **CA 2006**. Diplomová práca však nebude komplexne postihovať severoírsku právnu úpravu ako takú, hoci sa

³² *Palmer, V.V. Mixed Jurisdictions Worldwide: The Third Legal Family* (Cambridge University Press, Cambridge 2001) str. 207.

³³ *Dagleish v Glasgow Corporation* 1976 SC 32.

³⁴ *Glasgow Corporation v Central Land Board* 1956 SC (HL), prípad citovaný aj v *Palmer, V.V. Mixed Jurisdictions Worldwide: The Third Legal Family* (Cambridge University Press, Cambridge 2001) str. 207.

³⁵ Northern Ireland Department of Enterprise, Trade and Investment (Ministerstvo obchodu, podnikania a investícií Severného Írska).

<http://www.detini.co.uk/cgi-bin/get_builder_page?page=4055&site=7&parent=206> Stránka načítaná a sprístupnená dňa 19.10. 2009.

vynasnaží načrtnúť najpodstatnejšie rozdiely oproti britskej právnej úprave všade tam, kde to bude možné.

Je zároveň potrebné zdôrazniť, že **CA 2006** sa vzťahuje priamo iba na *kapitálové* obchodné spoločnosti, ktoré by sa dali prirovnať v českom právnom prostredí k obdobe akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným. Právna úprava osobných obchodných spoločností podobných českej v.o.s. a k.s. je v právnom poriadku Veľkej Británie upravená samostatnými právnymi predpismi a **CA 2006** ju neupravuje. Takáto koncepcia právnej úpravy obchodných spoločností a ich organizácie do rôznych právnych predpisov je preto rozdielna od organizácie právnej úpravy obchodných spoločností v Českej republike, pretože základná právna úprava všetkých typov obchodných spoločností v ČR (osobných aj kapitálových) je obsiahnutá v jednom právnom predpise, a to v **českom obchodnom zákonníku**.³⁶

Pretože diplomová práca skúma právnu úpravu obchodných spoločností v rámci právneho poriadku Českej republiky (krajina kontinentálneho právneho systému) a právneho poriadku Veľkej Británie (z prevažnej časti krajina právneho systému common law), je vhodné v tejto kapitole stručne charakterizovať jak kontinentálny právny systém, tak právny systém common law.

2.2 Kontinentálny právny systém a právny systém common law – koncepcné rozdiely

V právnom systéme common law sú súdne rozhodnutia považované za pramene práva. To platí aj pre zmiešaný právny systém Škótska, kde sú takisto súdne rozhodnutia oficiálnym prameňom práva.³⁷ Súdne rozhodnutia vyšších britských súdov (t.j. rozhodnutia hierarchicky najvyššieho súdu: „Najvyšší súd Spojeného kráľovstva (The Supreme Court of the United Kingdom)³⁸), ako aj súdu odvolacieho: „The Court of Appeal“³⁹ /súdu „The Court of Sessions“ v Škótsku⁴⁰/ súdu „The Northern Ireland

³⁶ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v znení neskorších predpisov.

³⁷ *Palmer, V.V. Mixed Jurisdictions Worldwide: The Third Legal Family* (Cambridge University Press, Cambridge 2001) str. 45 a 46.

³⁸ Najvyšší súd Spojeného Kráľovstva nahradil (od 1. októbra 2009) tzv. the House of Lords - celým názvom Appellate Committee of the House of Lords - došlo tak, mimo iné, k premenovaniu súdu „the House of Lords“ na súd „the Supreme Court of United Kingdom.“

³⁹ Súd the Court of Appeal je odvolacím súdom v Anglicku a Walese. Jeho rozhodnutia majú precedenty charakter a sú záväzné pre hierarchicky nižšie súdy.

⁴⁰ V Škótsku existuje odlišná sústava súdov, kde obdobnú funkciu akú má anglický súd the Court of

Court of Appeal v Severnom Írsku⁴¹) zároveň vytvárajú tzv. systém záväzných právnych precedensov.

Systém záväzných právnych precedensov je charakteristický tým, že právne princípy („ratio decedendi“) prameniace z existujúcich súdnych rozhodnutí hierarchicky vyšších súdov sú opätovne aplikované súdmi hierarchicky nižšieho alebo rovnakého stupňa na skutkovo rovnaké alebo podobné právne prípady – s tým, že sudy nižšieho stupňa sa od rozhodnutí súdov vyšších stupňov vo všeobecnosti nemôžu odchýliť (doktrína „stare decisis“ - doktrína „zotrvať pri rozhodnutom“).⁴²

Systém takýchto záväzných precedensov, od ktorých sa sudy nižšej inštancie nemôžu odchýliť pri rozhodovaní budúcich skutkovo rovnakých alebo podobných prípadov, je diametrálne odlišný od pozície existujúcej v rámci kontinentálnych právnych systémov, kde sú súdne rozhodnutia záväzné iba pre jednotlivé konkrétne prípady.

Rozhodnutia najvyššie postaveného súdu v súdnej sústave Spojeného kráľovstva – „the Supreme Court of the United Kingdom,“ známeho až do nedávnej minulosti (t.j. do 1. októbra 2009) pod menom „The House of Lords“ – sú záväzné pre všetky hierarchicky nižšie sudy, nie však pre samotný Najvyšší súd, ktorý má od roku 1966 dôležité právo odchýliť sa od svojho vlastného skoršieho rozhodnutia (**1966 Practice Statement: Judicial Precedent**).⁴³

Najvyšší britský súd preto nie je od roku 1966 viazaný svojimi vlastnými rozhodnutiami a môže v neskoršom prípade rozhodnúť aj inak ako podľa zásady „zotrvania pri rozhodnutom“ („stare decisis“), a to napríklad preto, že právny vývoj v danej oblasti práva významne pokročil a predchádzajúce rozhodnutie súdu už nezodpovedá požiadavkám modernej doby.⁴⁴ Aj keď takýto prístup umožňuje istú

Appeal zastáva škótsky súd „the Court of Sessions“. Tento škótsky civilný súd, s jurisdikciou výhradne len pre územie Škótska je odvolacím súdom podobného typu ako the Court of Appeal. Je možné sa k nemu odvolať od škótskych súdov prvej inštancie, ktoré sa nazývajú „Sheriff Courts“ (alebo „šerifské sudy“). Súd the House of Lords má jurisdikciu pre všetky časti Veľkej Británie, vrátane Škótska.

⁴¹ Súd the Northern Ireland Court of Appeal je apelačný súd s pôsobnosťou iba pre Severné Írsko a má podobnú funkciu ako odvolací súd (the Court of Appeal) pre Anglicko a Wales.

⁴² Terrett, S. The English Legal System – Workbook 1: English Legal History and Sources of English Law, (University of Cambridge Institute of Continuing Education, 2008), str. 7.

⁴³ 1966 Practice Statement: Judicial Precedent, citované v knihe Holland, J. A. Learning legal rules: a student's guide to legal method and reasoning (6th edn, Oxford University Press, Oxford 2006) str. 135.

⁴⁴ Typickým príkladom je rozhodnutie britského najvyššieho súdu House of Lords v prípade *R v R* [1992] 1 A.C. 599, v ktorom súd House of Lords zvrátil a prekonal svoj vlastný, po storočia platný právny princíp, založený sudcovským právom: totiž, že manželia v manželstve sa nemôžu dopustiť trestného činu

flexibilitu v rozhodovaní, je nutné poznamenať, že tento inštitút neaplikovania vlastných skorších precedensov, je v praxi Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva (predtým „The House of Lords“) využívaný iba veľmi zriedkavo.

V tejto súvislosti je tiež vhodné uviesť, že od 1. októbra 2009 nastali v súdnej sústave Spojeného kráľovstva určité zmeny, z ktorých najpodstatnejšou bolo už spomínané premenovanie a nahradenie súdu The House of Lords súdom The Supreme Court of the United Kingdom, a to na základe **zákona o ústavnej reforme z roku 2005 (Constitutional Reform Act 2005)**.

Nejednalo sa však iba o číru formálnu zmenu, pretože tak zároveň došlo k presunu časti jurisdikcie zo súdu „Privy Council“ (súd stojaci tak trochu mimo súdnu sústavu Spojeného Kráľovstva⁴⁵) na Najvyšší súd Spojeného kráľovstva, a to v otázkach kompetenčných sporov o prenesenú pôsobnosť („devolution matters“) medzi regionálnymi parlamentmi v Anglicku, Škótsku, Walese a v Severnom Írsku a Westministerským parlamentom (parlament so zákonodarnou pôsobnosťou pre celé územie Spojeného kráľovstva).⁴⁶ Zároveň tak došlo „ku kompletnej a explicitnej separácii súdnej moci od moci zákonodarnej a exekatívnej,“⁴⁷ pretože až do tohto dňa (t.j. 1. 10. 2009) boli sudcovia odvolacej komisie Snemovne Lordov (the House of Lords), zároveň členmi Snemovne Lordov ako takej (druhá komora Westministerského parlamentu), aj keď v nej rokovali a vystupovali iba výnimočne.

Rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva (predtým the House of Lords) tak požívajú najvyššej autority v záväznom systéme právnych precedensov a nižšie súdy sa od nich v rovnakých a podobných prípadoch nemôžu na základe doktríny „zotrvania pri rozhodnutom“ (stare decisis) odchýliť a ani ich bezdôvodne meniť (doktrína rule of precedent).⁴⁸ Toto platí o tzv. *ratio decidendi* resp.

znásilnenia jeden voči druhému. Tento, po stáročia platný právny princíp, bol v dôsledku spoločenského vývoja a požiadaviek modernej doby prelomený. Podobným príkladom z oblasti práva common law, tentokrát z oblasti USA, je problematika rasovej segregácie a značne si odporujúce rozhodnutia Najvyššieho súdu USA v prípadoch *Plessey v Ferguson (1896)* 163 US 537 a *Brown v Board of Education of Topeka (1954)* 347 US 483.

⁴⁵ A rozhodujúci dôležité otázky týkajúce sa práva Spojeného kráľovstva aj práva bývalých kolónií; jeho rozhodnutia síce nie sú formálne záväzné na území Spojeného kráľovstva, požívajú však veľkú autoritu a súdy sa nimi väčšinou riadia. Je tomu tak aj preto, že v súdnych komisiách súdu Privy Council pôsobia najvýznamnejší britskí sudcovia.

⁴⁶ Stránka Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva: <<http://www.supremecourt.gov.uk/about/the-supreme-court.html>> Stránka načítaná a sprístupnená dňa 2. 11. 2009.

⁴⁷ Tamtiež.

⁴⁸ Gerloch, A. Teorie práva. 2. rozšírené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 69-71.

o normatívnej vete daného precedentného rozhodnutia, ktorá je záväzná pre obdobné prípady.⁴⁹ Od tejto normatívnej záväznej vety (*ratio decidendi*) je však nutné odlišovať „tú časť odôvodnenia, ktorá sa týka jedinečného prípadu riešeného súdom a nemá obecnú záväznosť (tzv. *obiter dicta*).“⁵⁰ Ak má riešený prípad odlišné znaky než záväzné precedentné rozhodnutie, nižšie súdy sa môžu od neho odchýliť metódou dištinkcie („*principle of distinction*“), a teda tak, že daný prípad odlišia od relevantného precedentného rozhodnutia.⁵¹ Systém záväzných precedentných rozhodnutí tak významne vymedzuje a formuje právo Spojeného kráľovstva a je v ňom považovaný za významný prameň práva.

Kontinentálny právny systém a český právny poriadok (ktorý je súčasťou tohto právneho systému) naproti tomu nepovažuje súdne rozhodnutia za pramene práva, nepozná systém záväzných právnych precedensov, ani nerieši právne dianie v spoločnosti na báze súdnych „*ad hoc*“ rozhodnutí – prípad od prípadu. Väčšina krajín kontinentálneho právneho systému tak nepozná systém striktných záväzných precedensov, ba dokonca niektoré kontinentálne právne jurisdikcie zakazujú sudcom rozhodovať prípady výlučne na báze predchádzajúcich súdnych rozhodnutí.⁵² Príkladom takejto kontinentálnej právnej jurisdikcie je Francúzska republika, ktorá obdobný zákaz adresovaný sudcom zakotvuje v **článku 5 francúzskeho civilného kódexu (Article 5 Code de Civil)**.⁵³ Na rozdiel od právneho systému *common law*, kontinentálny právny systém typicky formuluje právo na základe veľmi všeobecne koncipovaných právnych kódexov, ktoré sa snažia ucelene riešiť určitú oblasť práva resp. určitú právnu problematiku. Právny život spoločnosti je tak upravený pomocou veľkého počtu právnych predpisov, a to právnych predpisov rôznej právnej sily. V českom právnom poriadku sú takýmito právnymi predpismi najmä Ústava ČR, Listina základných práv a slobôd, ústavné zákony, vyhlásené medzinárodné zmluvy, ku ktorých vyhláseniu dal Parlament ČR súhlas, plus veľké množstvo zákonov, podzákonných právnych predpisov a ďalších prameňov práva.

⁴⁹ Gerloch, A. Teorie práva. 2. rozšírené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 70.

⁵⁰ Tamtiež, str. 70.

⁵¹ Porovnaj Gerloch, A. Teorie práva. 2. rozšírené vydání, Pelhřimov: DOBRÁ VODA, 2001, str. 71.

⁵² Terrett, S. The English Legal System – Workbook 1: English Legal History and Sources of English Law, (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2008), str. 7.

⁵³ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=1D6BA1C57A77B67FEC614EDE31FC34EE.tpdjo10v_3?idSectionTA=LEGISCTA000006089696&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20090829> Stránka načítaná a sprístupnená dňa 8. 7. 2009.

Pre právny systém common law je ďalej typické, že v ňom existujú oblasti práva, ktoré sú autoritatívne upravené formou súdnych rozhodnutí (odtiaľ tiež pojem „sudcovské právo“). Príkladom takejto oblasti, upravenej prevažne formou súdnych rozhodnutí, je „Contract Law“ – t.j. právna úprava zmlúv v Anglicku a Walese – ktorá v českom právnom poriadku spadá do oblasti občianskeho práva a je upravená najmä českým **občianskym zákonníkom**.⁵⁴ Mnohé ďalšie oblasti právnej úpravy sú vo Veľkej Británii upravené čiastočne súdnymi rozhodnutiami a čiastočne právnymi predpismi – t.j. zákonmi (tzv. *statutes*) a podzákonnými právnymi predpismi (*secondary legislation* - existujú viaceré typy; najčastejšie používané sú tzv. *statutory instruments*).

Pre právo *kapitálových* obchodných spoločností Veľkej Británie (Company Law) je charakteristické, že je z prevažnej väčšiny tvorené zákonmi.⁵⁵ Aj keď britskému právu kapitálových obchodných spoločností dominuje zákonná úprava, súdna interpretácia týchto zákonov je nesmierne dôležitá. Okrem toho je nutné brať na zreteľ, že určité *všeobecné* oblasti práva obchodných spoločností sú vo Veľkej Británii vo významnej miere upravené právom common law, a teda významne právne formulované a rozvíjané na báze súdnych rozhodnutí.⁵⁶ Príkladom je oblasť prelomenia princípu inkorporácie („*lifting / piercing the corporate veil*“).⁵⁷

2.3 Kontinentálny právny systém a právny systému common law – zhodné rysy

Na druhú stranu je potrebné poukázať na určité zhodné rysy kontinentálneho právneho systému s právnym systémom common law. V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že právne predpisy (a to hlavne *zákony* - „Statutes/Acts of Parliament“) majú v právnom systéme common law dominantné právne postavenie. Preto v prípade konfliktu medzi common law (právnym riešením určitej právnej problematiky na základe súdneho rozhodnutia) a statutes (právnym riešením na základe zákonov) má *jednoznačne prednosť zákonné riešenie* pred riešením na báze súdnych rozhodnutí. Toto

⁵⁴ Zákon č.40/1964 Sb., občiansky zákoník, v znení neskorších predpisov.

⁵⁵ *Griffin, S. Company Law: Fundamental Principles* (Longman, 2000), str. xi.

⁵⁶ *Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity* (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 4.

⁵⁷ Tamtiež, str. 5.

pravidlo vyplýva z doktríny suverenity Parlamentu,⁵⁸ ktorej vznik sa datuje až do obdobia anglickej revolúcie (1689) a podľa ktorej má dnešný britský parlament v Spojenom kráľovstve hierarchicky najvyššiu právomoc vydávať právne predpisy a žiadny orgán či inštitúcia (vrátane súdov) nemá právo prehliadať, nedbať alebo dokonca zrušiť zákonodarné akty parlamentu.

Ďalším dôležitým faktorom zblížovania kontinentálneho právneho systému so systémom common law je vzrastajúca zákonodarná činnosť britského parlamentu, ktorý v posledných rokoch prijíma veľké množstvo nových zákonov, čím právne vymedzuje a formuluje stále rozsiahlejšie oblasti britského právneho poriadku a do istej miery tak vytlačá z týchto oblastí sudcovské právo. Je tomu tak preto, že zákony/právne akty britského parlamentu majú vyššiu právnu silu ako súdne rozhodnutia a z tohto dôvodu požívajú aplikačnej prednosti.

Trend vzrastania zákonodarnej činnosti britského parlamentu nepochybne čiastočne súvisí so vstupom Veľkej Británie do Európskej únie a vzrastajúcim množstvom európskych smerníc generovaných inštitúciami Európskych spoločenstiev. V oblasti práva kapitálových obchodných spoločností, ktorých právna úprava býva častým predmetom úpravy európskych smerníc, britský zákonodarca dokonca zakotvuje v CA 2006 aj „možnosť sekundárnej normotvorby v oblasti práva spoločností.“⁵⁹

Je však zároveň nutné poznamenať, že mnohé britské zákony kodifikujú právny stav zakotvený v predchádzajúcom sudcovskom práve v záujme jeho zjednodušenia a sprístupnenia právnych predpisov širšej verejnosti. Takéto nové zákonné predpisy sú potom aplikované a vykladané v intenciách predošlého práva common law a práva equity. Typickým príkladom takejto snahy o kodifikovanie a zjednodušenie práva common law je aj snaha o zjednodušenie a sprehľadnenie všeobecnej úpravy povinností štatutárnych orgánov a riaditeľov spoločností v režime nového **zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006, ss. 170 et seq.)**. Táto nová právna úprava povinností štatutárnych orgánov a riadiacich osôb vstúpila všeobecne⁶⁰ v platnosť 1. Októbra 2007, v súlade s podzákonným právnym predpisom -

⁵⁸ Anglicky: „doctrine of Parliamentary sovereignty.“

⁵⁹ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reform. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 19.

⁶⁰ Výnimkou sú §175 až §177 Zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA2006, ss. 175-177), ktoré vstúpili v platnosť o rok neskôr, a to 1. októbra 2008.

ministerským nariadením: **The Companies Act 2006 (Commencement No.3, Consequential Amendments, Transitional Provisions and Savings) Order 2007.**

Zároveň je však vhodné priznať, že hoci štatúty (zákony) britského parlamentu majú pred sudcovským právom prednosť, sudcovské právo (common law) aj zákony (statutes) musia byť často aplikované spoločne. Je teda príhodné argumentovať, že súdne rozhodnutia vyšších súdov Veľkej Británie významným spôsobom nielen dotvárajú, ale aj právne vymedzujú britské právo. Je však potrebné uviesť, že úloha Najvyššieho súdu ČR, Najvyššieho správneho súdu ČR, Ústavného súdu ČR, ako aj vrchných súdov ČR má taktiež praktický význam v tom, že sudy nižšej inštancie sa riadia právnymi názormi a právnym výkladom týchto súdov. Každý súd zároveň má, respektíve by mal mať snahu rozhodovať konzistentne v záujme zachovania právnej istoty. Okrem tohto faktu tiež zdôrazňujem, že niektoré české sudy dokonca podávajú záväzný výklad právnych predpisov. Príkladmi sú jak rozhodnutia Ústavného súdu, v ktorých podáva záväzný výklad Ústavy ČR, tak aj zjednocovanie rozhodovacej činnosti súdov a vydávanie stanovísk Najvyšším súdom ČR.

V Británii aj v ČR je ďalej nevyhnutné brať na zreteľ komunitárnu právnú úpravu, pretože právo oboch krajín musí byť vykladané konzistentne s európskym právom. V tejto súvislosti uvádzam, že praktický dopad doktríny suverenity Britského Parlamentu bol výrazne limitovaný vstupom Veľkej Británie do Európskeho spoločenstva v roku 1972 a prijatím **zákona o Európskych spoločenstvách z roku 1972 (European Communities Act 1972)**,⁶¹ v dôsledku čoho sa do britského právneho poriadku dostal princíp aplikačnej prednosti komunitárneho práva – v podobe formulovanej už v tej dobe existujúcimi súdnymi rozhodnutiami Európskeho súdneho dvora - (***Costa v ENEL (1963)***;⁶² ***Van Gend en Loos (1968)***)⁶³.

Napriek určitému stupňu ingerencie sudcovského práva a súdnej moci do právomocí moci zákonodarnej, (pretože ESD a národné sudy aplikujú prednostne európske právo pred nekompatibilnými národnými právnymi predpismi na základe

⁶¹ Veľká Británia je na rozdiel od Českej republiky krajinou duálneho právneho systému. Preto každá platne prijatá medzinárodná zmluva musí byť zvlášť vnesená do britského právneho systému v podobe zákona uzákoneného britským parlamentom, inak nenadobúda v rámci právneho poriadku Spojeného kráľovstva žiadne právne účinky (jeden z dopadov doktríny parlamentnej suverenity vo Veľkej Británii).

⁶² Rozhodnutie ESD (C-6/64) *Costa v ENEL* [1964] ECR 585.

⁶³ Rozhodnutie ESD (C-26/62) *Van Gend en Loos v. Nederlandse Administratie der Belastingen* [1963] ECR I.

doktríny konzistentnej aplikácie európskeho práva: *Von Colson*⁶⁴, *Marleasing*⁶⁵), znamenal vstup Veľkej Británie do Európskych spoločenstiev postupné zblížovanie právneho systému common law s kontinentálnym právnym systémom. Stalo sa tak v dôsledku harmonizačných a integračných opatrení Európskych spoločenstiev, ktorých príkladom je aj systém európskych smerníc platných pre obchodné spoločnosti - napríklad **Prvá smernica Rady 68/151/EHS (publikačná smernica)**,⁶⁶ **Jedenásta smernica Rady 89/666/EHS (o zverejňovaní pobočiek)**,⁶⁷ **Druhá Smernica Rady 77/91/EHS**,⁶⁸ **Tretia smernica Rady 78/855/EHS, o fúziách akciových spoločností**⁶⁹ a tak ďalej.

Je vhodné na základe týchto poznatkov uzatvoriť, že harmonizačné a integračné snahy v rámci Európskych spoločenstiev výrazne prispeli k zblížovaniu kontinentálneho právneho systému s právnym systémom common law. Rozdielne koncepčné usporiadanie týchto systémov však naďalej spôsobuje problémy v určitých oblastiach, a to najmä vo vzťahu k právnym poriadkom jednotlivých členských štátov stojacim na vzájomne opačnom konci spektra jedného a druhého právneho systému (v určitej právnej oblasti). Rozdielne koncepčné usporiadanie týchto právnych systémov sa tak premieta aj do praxe a spôsobuje nemalé problémy v procese harmonizácie špecifických oblastí európskeho práva obchodných spoločností.

Typickým príkladom je problematika tzv. „*stakeholder value*“ vs. „*shareholder value*“ vo svetle britského právneho poriadku (systém common law) a nemeckého právneho poriadku (kontinentálny právny systém). V centre problematiky *shareholdingu/stakeholdingu* a korporátno-sociálnej zodpovednosti (*corporate social*

⁶⁴ Rozhodnutie ESD (C-14/83) *Von Colson and Kamann -v- Land Nordrhein-Westfalen* [1984] ECR 1891.

⁶⁵ Rozhodnutie ESD (C-108/98) *Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA* [1990] ECR I-4135.

⁶⁶ Prvá smernica Rady 68/151/EHS zo dňa 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré sú na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb vyžadované v členských štátoch od spoločností v zmysle čl. 58 druhého pododstavca Zmluvy o založení ES (ďalej len „Zmluva“), za účelom dosiahnutia rovnocennosti týchto opatrení.

⁶⁷ Jedenásta smernica Rady 89/117/EHS zo dňa 21. decembra 1989 o zverejňovaní pobočiek vytvorených v členskom štáte niektorými formami spoločností riadiacich sa právom iného členského štátu.

⁶⁸ Druhá Smernica Rady 77/91/EHS zo dňa 13. decembra 1976 o koordinácii ochranných opatrení, ktorú sú na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb vyžadované v členských štátoch v zmysle čl. 58 druhého pododstavca Zmluvy pri zakladaní akciových spoločností a pri udržiavaní a zmene ich základného imania (česky „kapitálu“), za účelom dosiahnutia rovnocennosti týchto opatrení, v znení smernice 92/101/EHS, OJ 1992 L 247/64 v znení smernice EP a Rady 2006/68/EC.

⁶⁹ Tretia smernica Rady 78/855/EHS zo dňa 9. októbra 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Zmluvy, o fúziách akciových spoločností.

responsibility), je otázka koho záujmy musia členovia predstavenstva (právna úprava ČR) respektíve Board of Directors (rady riaditeľov - VB) zvažovať vo svojej rozhodovacej činnosti alebo inými slovami: komu všetkému je predstavenstvo (resp. rada riaditeľov) povinné zo svojej činnosti skladať účty. Sú to iba investori, akcionári obchodnej spoločnosti (tzv. shareholders) alebo aj ďalšie subjekty, ktorých životy činnosť danej spoločnosti ovplyvňuje (tzv. stakeholders) – ako napríklad zamestnanci obchodnej spoločnosti, jej veritelia, zákazníci a spotrebitelia, dopady jej činnosti na životné prostredie atď.

Britské právo obchodných spoločností razilo vždy zásadu, že iba investori/akcionári (shareholders) majú právo hovoriť do činnosti obchodných spoločností,⁷⁰ nikto iný,⁷¹ zatiaľ čo v Nemecku majú toto právo jak investori, tak zamestnanci (táto právna koncepcia platí do istej miery aj v ČR⁷²), ako aj ďalšie subjekty – napr. banky. Poznámam preto, v zhode s profesorom Masonom, že takto rozdielne koncepčne poňatá právna úprava *shareholdingu* / *stakeholdingu* v britskom a nemeckom práve „prakticky znemožňuje harmonizáciu práva obchodných spoločností v tejto oblasti.“⁷³

⁷⁰ Porovnaj Hicks, A. & Goo, S. H. Cases and Materials on Company Law (6th edition, Oxford University Press, Oxford 2008), str. 385, kde autori poznamenávajú, že tento stále platný princíp common law, musí byť v dôsledku princípu tzv. *enlightened shareholder value* a prijatia CA 2006, s. 172 vykladaný opatrne. Princíp *enlightened shareholder value* totiž ukladá riaditeľom spoločnosti subjektívnu povinnosť zvažovať aj záujmy iných subjektov (stakeholders); podriaďuje ich však záujmom akcionárov, ktoré sú prvoradé.

⁷¹ Pre podrobnejšiu analýzu tejto problematiky a obhajobu tejto pozície porovnaj Alcock, A.: Corporate Governance: a defence of the status quo [1995] *The Modern Law Review* Vol. 58, No. 6, str. 898 a nasledujúce, kde autor, mimo iné, tiež poukazuje na výhody akcionársky zameraného systému riadenia a správy obchodných spoločností v súvislosti so schopnosťou konkurencieschopnosti obchodných spoločností na svetových trhoch.

⁷² Porovnaj napríklad § 200 ObchZ, ktorý zakladá účasť zamestnancov v kontrolnom orgáne (dozornej rade) určitých českých akciových spoločností.

⁷³ Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2008), str. 27.

3. NAJVÝZNAMNEJŠIE FORMY OSOBNÝCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

V tejto kapitole sa pokúsím analyzovať najvýznamnejšie formy britských⁷⁴ osobných obchodných spoločností, ktoré je možné na území Veľkej Británie založiť. Pri každej forme spoločnosti vymedzím jej základné charakteristické znaky, načrtnem zodpovednosť spoločnosti z jej záväzkovo-právnych vzťahov, ako aj právnu úpravu zodpovednosti spoločníkov za záväzky spoločnosti⁷⁵ (tzv. „liability“). Kapitola bude zameraná na právnu úpravu tých typov spoločností, ktoré by sa v britských podmienkach dali prirovnať k českým osobným obchodným spoločnostiam (t.j. k právnej úprave českej verejnej obchodnej a komanditnej spoločnosti). Pôjde preto o právnu úpravu britských partnershipov, „ktoré majú k českým osobným obchodným spoločnostiam najbližšie.“⁷⁶ Keďže **zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)** upravuje výlučne *kapitálové* obchodné spoločnosti (obdobu českej spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti), nebude sa na úpravu osobných obchodných spoločností *ako takú*⁷⁷ vzťahovať.

Vo všeobecnosti je možné povedať, že britská právna úprava obchodných spoločností je považovaná v EU za jednu z najliberálnejších, čo potvrdzuje aj „európska prax, pretože práve do Veľkej Británie smerujú zakladatelia z prísnejších jurisdikcií.“⁷⁸

⁷⁴ Diplomová práca rozpracováva právnu úpravu britských obchodných spoločností. Je teda zameraná na obchodné spoločnosti Anglicka, Walesu a Škótska. Diplomová práca preto používa termín britské obchodné spoločnosti namiesto výrazu obchodné spoločnosti Spojeného kráľovstva a nekladie si za úlohu analyzovať obchodné spoločnosti Severného Írska ako také, hoci som na niektoré z nich (z dôvodu takmer zhodnej zákonnej úpravy) vo svojej diplomovej práci poukázal. Precedentnú právnu úpravu v Severnom Írsku diplomová práca vôbec nepostihuje. Precedentná právna úprava je vo všeobecnosti podstatná pre všetky typy britských obchodných spoločností, ale nesmierne dôležitá hlavne pre osobné obchodné spoločnosti, ktorých zákonná úprava je relatívne stručná.

⁷⁵ Pri vymedzení britskej právnej úpravy *zaväzovania* a *zodpovednosti* spoločnosti a spoločníkov za záväzky spoločnosti (a porovnaní týchto inštitútov s ručením spoločníkov v českých obchodných spoločnostiach) budem vychádzať z článku profesorky Pelikánovej, v ktorom rozoberá nejednotnú právnu terminológiu vzťahujúcu sa k pojmom záväzok, ručenie a zodpovednosť: Pelikánová, I.: Ručení, záväzok a zodpovednosť v českej právnej terminológii, *Společnost pro srovnávací právo*, 2005. <<http://www.srovnovacipravo.cz/texty/prevod.htm>> Stránka sprístupnená a načítaná dňa 12.12. 2008.

⁷⁶ Porovnaj Pelikánová, I., *Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost*. Praha: Orac, 2002, str. 47 a 95-96.

⁷⁷ Osobné obchodné spoločnosti (partnershipy) sú upravené v rozdielnych zákonoch, a to najmä Partnership Act 1890, Limited Partnership Act 1907 a ako také teda nie sú a ani neboli upravené zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006) alebo jeho predchodcom z roku 1985 (CA 1985). Je však nutné podotknúť, že niektoré ustanovenia týchto tzv. Companies Acts (CA 2006 alebo CA 1985) sa môžu v relevantných prípadoch vzťahovať aj na rôzne typy partnershipov (osobných obchodných spoločností). Príklady budú uvedené nižšie, v hlavnom texte diplomovej práce.

⁷⁸ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reform. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 19.

České a britské obchodné spoločnosti však nie sú jedinými podnikateľmi, ktorí sa podieľajú na vytváraní ziskov, udržovaní zamestnanosti a prosperite ekonomiky. Veľmi dôležitou súčasťou britského a českého podnikateľského prostredia sú taktiež tzv. samostatne podnikajúci jednotlivci (v pôvodnom anglickom znení tzv. **sole traders**; **sole proprietors**), ktorí sú jednou z najčastejšie používaných foriem podnikania jak vo Veľkej Británii, tak v Českej republike. Aj keď sa podľa britského práva koncepcne nezaraďujú do kategórie partnershipov, je vhodné ich stručne charakterizovať ako jednu z foriem podnikania.

3.1 Samostatne podnikajúci jednotlivci: sole proprietors

Kategóriou tzv. samostatne podnikajúcich osôb nazývame „jednotlivcov, obchodujúcich prípadne vykonávajúcich svoju profesiu bez toho, aby boli súčasťou akéhokoľvek partnershipu alebo združenia.“⁷⁹ Jedná sa o tzv. „sole proprietors“ (alebo samostatne podnikajúcich jednotlivcov), a to bez ohľadu na to, či sa v britskom práve bude jednať o obdobu akýchsi českých živnostníkov alebo osôb vykonávajúcich tzv. slobodné povolania (advokáti, notári, auditori, architekti atd). Tieto osoby⁸⁰ („sole proprietors“) teda podnikajú bez toho, žeby sa združovali v právnych formách „unlimited liability partnershipu“ alebo „limited partnershipu,“ a teda formách podobných verejným obchodným a komanditným spoločnostiam v Českej republike. Títo „samostatní“ obchodníci („sole proprietors“) nepodnikajú ani v rámci právnych foriem podobných českým združeniam, ktoré sú upravené v § 829 a nasl. českého ObčZ.⁸¹ Sole proprietors zároveň vlastní všetok obchodný majetok a zodpovedajú bez obmedzenia za všetky záväzky súvisiace s ich podnikaním. Keďže však nie je možné týchto britských samostatných obchodníkov („sole proprietors“) subsumovať pod termín britské obchodné spoločnosti, nebudem sa nimi ďalej v mojej práci zaoberať, hoci je vhodné uviesť, že sú druhou najčastejšie používanou formou podnikania vo Veľkej Británii.

⁷⁹ *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2008), str. 10.

⁸⁰ Budem ich v zhode s Profesorom Masonom nazývať súhrným označením „sole proprietors.“ *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2008), str. 10.

⁸¹ zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník, v znení neskorších predpisov.

3.2 Britské osobné obchodné spoločnosti: partnerships - spoločenský význam.

Osobné obchodné spoločnosti, označované niekedy súhrnným názvom „partnerships“⁸² (Unlimited liability partnership, limited partnership⁸³ a limited liability partnership⁸⁴), sú dôležitou súčasťou ekonomiky Spojeného kráľovstva. Podľa štatistických údajov bolo na začiatku roku 2002 v Spojenom kráľovstve 567 995 partnerships so súhrnným obratom 136 902 miliónov britských libier.⁸⁵ Tento súhrnný obrat partnerships je menší ako súhrnný obrat skoro 2,3 milióna samostatných obchodníkov (sole proprietors), ktorý dosiahol za rovnaké obdobie 149 641 miliónov britských libier.⁸⁶ Partnerships zároveň hrajú dôležitú úlohu na britskom trhu práce a poskytujú zamestnanie veľkému počtu osôb. Podľa štatistických údajov zamestnáva 33 995 partnerships viac ako 10 ľudí a približne 200 partnerships má 200 a viac zamestnancov.⁸⁷

Britské právo pozná v súčasnej dobe tri typy partnerships. Prvým z nich je *všeobecný partnership* (unlimited liability partnership), ktorý je obdobou českej verejnej obchodnej spoločnosti. Ďalším typom britského partnershipu je *limited partnership*, podobný českej komanditnej spoločnosti. Posledným, špecifickým typom partnershipu je *limited liability partnership*, o ktorom niektorí britskí komentátori tvrdia, že jeho zaradovanie k partnerships nezodpovedá jeho skutočnej povahe.⁸⁸

⁸² Výraz „partnership“ sa používa v britskom práve nielen na označenie právnej formy podobnej českej v.o.s., ale aj na súhrnné označenie osobných obchodných spoločností ako takých. Porovnaj monografiu Pelikánová, I., Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 47 a 95-96 alebo tiež knihu Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 302-303.

⁸³ Pre obdobu českej komanditnej spoločnosti v britskom právnom poriadku používa profesorka Pelikánová výraz limited partnership. Činí tak napríklad v monografii Pelikánová, I., Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost, Praha: Orac, 2002, str. 47. Zhodný výraz budem používať aj ja.

⁸⁴ Výraz „limited liability partnership“ je používaný profesorkou Pelikánovou v monografii Pelikánová, I., Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 47. Rovnaký výraz budem používať aj ja vo svojej diplomovej práci.

⁸⁵ Tabuľka č.2 Štatistiky Spojeného kráľovstva pre malé a stredné podniky (SME), stav k začiatku roku 2002, publikovaná v auguste 2003 - Small and Medium-sized Enterprise (SME) Statistics for the UK 2002 (August 2003), Table 2.

⁸⁶ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 1.

⁸⁷ Small and Medium-sized Enterprise (SME) Statistics for the UK 2002 (August 2003), Table 2.

⁸⁸ Porovnaj napríklad Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 7.

3.3 Britský všeobecný partnership (unlimited liability partnership)

Historicky najstarším typom britskej osobnej obchodnej spoločnosti, a teda najstarším britským partnershipom, je všeobecný partnership⁸⁹ (tzv. unlimited liability partnership). Rovnako v ČR „patrí verejná obchodná spoločnosť [obdoba britského všeobecného partnershipu] k historicky najstarším formám obchodných spoločností.“⁹⁰

3.3.1 Aplikovateľné právne predpisy

Právna úprava britských všeobecných partnershipov je v britskom⁹¹ právnom poriadku upravená v **zákone o partnershipoch z roku 1890 (Partnership Act 1890)**. Profesor Mason v tejto súvislosti hovorí dokonca o „kodifikácii *britskej* právnej úpravy všeobecných partnershipov v **zákone o partnershipoch z roku 1890 (PA 1890)**.“⁹² Táto zákonná právna úprava je platná a účinná nielen na území celej Veľkej Británie (t.j. v Anglicku, Walese aj v Škótsku), ale aj na území Severného Írska,⁹³ - a teda na území celého Spojeného kráľovstva - čo je evidentné tiež z dikcie **§ 36 odst. 2 zákona o partnershipoch z roku 1890 (PA 1890, s. 36 (2))**.⁹⁴

V Českej republike je obdobou britského a severoírskeho všeobecného partnershipu *verejná obchodná spoločnosť*, upravená špeciálne v **§ 76 a nasl. ObchZ**, ktorá „má [podľa analýzy profesorky Pelikánovej] k úprave partnershipu v českých

⁸⁹ Profesorka Pelikánová nazýva tento typ obchodnej spoločnosti „partnership“, napríklad v knihe *Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 302-303. Ja budem vo svojej práci používať výraz „všeobecný partnership“ v zhode s profesorom Mayson, a to preto, aby nedošlo k zámene s ostatnými typmi partnershipov.*

⁹⁰ *Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku, 3. přepracované a doplněné vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2004, str. 396.*

⁹¹ Na mnohých miestach diplomovej práce používam názov britský právny poriadok (a nie právny poriadok Spojeného kráľovstva), pretože predmetom skúmania diplomovej práce je iba britské právo – t.j. právo Anglicka, Škótska a Walesu. Činím tak napriek tomu, že sa niektoré časti diplomovej práce dajú (v obmedzenej miere) aplikovať aj na Severné Írsko.

⁹² *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 8.*

⁹³ Porovnaj tiež správu Komisie pre podnikanie, obchod a investície severoírskeho parlamentu, dostupnú na internete (Report of the Northern Ireland Assembly Committee on enterprise, trade and investment), ktorá taktiež zmiňuje na viacerých miestach platnosť Zákona o partnershipoch z roku 1890 na území Severného Írska <<http://archive.niassembly.gov.uk/enterprise/reports/report4-01r-b.htm>> Stránka sprístupnená a načítaná dňa 4.10.2009.

⁹⁴ Diplomová práca však nepokrýva právnu úpravu partnershipov na území Severného Írska, pretože výsledná a konkrétna podoba zákona o všeobecných partnerhsipoch mohla byť na území Severného Írska pozmenená lokálnymi právnymi predpismi, ustanovenia ktorých sú mimo rozsah tejto diplomovej práce. Do úvahy bude treba vziať nielen prípadné severoírské lokálne právne predpisy, ale aj rozhodnutia severoírskych súdov.

právnych podmienkach najbližšie.⁹⁵ Na právnu úpravu českých *v.o.s.* a *všetkých ostatných typov českých obchodných⁹⁶ spoločností* budeme zároveň aplikovať aj všeobecné ustanovenia o obchodných spoločnostiach (§ 56 a nasl. **ObchZ**)⁹⁷ a „podporne taktiež predpisy práva občianskeho (a to nielen **ObčZ** ale aj iné predpisy občianskeho práva⁹⁸), pričom v prípade, že nebude možné danú situáciu riešiť ani podľa týchto [občiansko-právnych predpisov], posúdi sa podľa obchodných zvyklostí,⁹⁹ a ak nie sú na danú situáciu aplikovateľné, podľa zásad na ktorých spočíva **ObchZ**¹⁰⁰ (§ 1 odst. 2 **ObchZ**). V dôsledku podpornej aplikácie **ObčZ** na základe § 1 odst. 2 **ObchZ** prichádza do úvahy aj možnosť použitia *analógie* v súlade s § 853 **ObčZ**, „ktorá je však prípustná iba za podmienky, že určitú otázku nie je možné riešiť podľa ustanovení **ObchZ**, ani podľa ustanovení **ObčZ** či iných predpisov občianskeho práva.“¹⁰¹

S profesorkou Pelikánovou súhlasím aj v tom, že s ohľadom na „pomernú stručnosť legislatívnej úpravy britských osobných obchodných spoločností,¹⁰² zohráva veľkú úlohu v právnej úprave týchto spoločností (partnershipov) precedentné právo *commom law*, formované na báze súdnych rozhodnutí.¹⁰³ Na všeobecný *partnership* tak bude nutné aplikovať nielen zákon **PA 1890**, ale aj precedentné právo vzťahujúce sa na

⁹⁵ Pelikánová, I. Srovnávací právo obchodní. Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 47.

⁹⁶ Keďže ustanovenie § 1 odst. 2 **ObchZ** vzťahujeme na všetky typy obchodných spoločností, nebudeme ho, s výnimkou state o komanditnej spoločnosti, už ďalej v práci spomínať a rozoberať. U komanditnej spoločnosti som sa rozhodol aplikáciu § 1 odst. 2 **ObchZ** ešte raz zdôrazniť, a to z toho dôvodu, že na právnu úpravu k.s. aplikujeme celý rad ustanovení **ObchZ** (vrátane primeraného použitia ustanovení o s.r.o. na právne postavenie komanditistov – § 93 odst. 4 **ObchZ**), v dôsledku čoho som považoval za vhodné načrtnúť relatívne ucelený obraz relevantných a aplikovateľných ustanovení predmetných právnych predpisov aj u komanditnej spoločnosti zvlášť.

⁹⁷ Tieto všeobecné ustanovenia o obchodných spoločnostiach budeme samozrejme aplikovať iba v prípade, že špeciálna právna úprava konkrétneho typu obchodnej spoločnosti (napr. *v.o.s.*) v **ObchZ** nestanoví niečo iné. Pokiaľ ide o *v.o.s.* bude sa jednať o špeciálnu právnu úpravu obsiahnutú v § 76 až 92 **ObchZ**. Ak táto špeciálna právna úprava stanoví niečo iné ako všeobecné ustanovenia o obchodných spoločnostiach (§ 56 až § 75b **ObchZ**), budeme aplikovať špeciálnu právnu úpravu o *v.o.s.*, ktorá má v takomto prípade prednosť.

⁹⁸ Pôjde napríklad o zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, v znení neskorších predpisov, alebo o zákon č. 72/1994 Sb., ktorým sa upravujú niektoré upravujú niektoré spoluvlastnícké vzťahy k budovám a niektoré vlastnícké vzťahy k bytům a nebytovým prostorům a dopĺňujú niektoré zákony (zákon o vlastníctví bytů), v znení neskorších predpisov.

⁹⁹ V prípade obchodných zvyklostí ide o „určité pravidlá, ktoré sú fakticky dodržiavané stranami hospodárskeho styku, pričom nie sú zakotvené v právnom predpise.“ Uvedené v Štenglavá, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 4.

¹⁰⁰ K takýmto zásadám patrí napríklad zásada rovného postavenia strán, zásada zmluvnej voľnosti, zásada poctivého obchodného styku atď. Viď bližšie Štenglavá, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 4.

¹⁰¹ Štenglavá, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 4.

¹⁰² Pelikánová, I. Srovnávací právo obchodní. Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 47.

¹⁰³ Porovnaj Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 6.

všeobecné partnerships. Rád by som tiež dodal, že hoci *osobné* obchodné spoločnosti ako také (partnerships) nie sú a ani neboli upravené **zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)** alebo jeho predchodcom **z roku 1985 (CA 1985)**, je nutné podotknúť, že niektoré ustanovenia týchto zákonov (**CA 2006** alebo **CA 1985**) sa môžu a aj v minulosti sa mohli v relevantných prípadoch aplikovať aj na rôzne typy partnerships (osobných obchodných spoločností). Príkladom takéhoto ustanovenia je aj § 716 a § 717 **zákona o obchodných spoločnostiach z roku 1985 (CA 1985, ss.716 a 717)**, ktorý napríklad stanovil, že maximálny počet partnerov v partnershipe je 20. Tento 20 členný limit pre partnerships bol neskôr úplne zrušený.¹⁰⁴

3.3.2 Základná charakteristika a neformálnosť vzniku

Zákon o partnerships z roku 1890 definuje *všeobecný partnership* vo svojom prvom paragrafe (**PA 1890, s. 1**) ako: „vzťah existujúci medzi osobami, podnikajúcimi za účelom dosahovania zisku.“ V českom právnom poriadku je taktiež u *osobných* obchodných spoločností (a teda aj u verejnej obchodnej spoločnosti) vyžadovaná nutnosť podnikania za účelom dosahovania zisku. Je tomu tak preto, že verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť môžu byť (na rozdiel od spoločností s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti) zakladané výhradne k podnikaniu.¹⁰⁵ Keďže potom zo samotnej definície podnikania vyplýva, že sa jedná o činnosť uskutočňovanú podnikateľom sústavne, samostatne, vlastným menom, na jeho zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku (§ 2 odst. 1 **ObchZ**), je zrejmé, že imperatív založenia verejnej obchodnej spoločnosti za účelom dosiahnutia zisku platí nielen v britskom, ale aj v českom právnom poriadku. Česká právna úprava tak podobne ako britská u *osobných* obchodných spoločností vyžaduje pojmový znak podnikania za účelom dosiahnutia zisku. Je ale nutné podotknúť, že podnikateľmi podľa českého právneho poriadku sú na základe § 2 odst. 2 písmeno a) **ObchZ** aj a.s. a s.r.o. založené za iným účelom ako je podnikanie (napríklad za účelmi vedeckými, charitatívnymi atď.). Rovnaká právna úprava platí aj vo Veľkej Británii.

¹⁰⁴ Podobne sa v súčasnosti na partnerships (osobné obchodné spoločnosti) v určitých oblastiach aplikuje právna úprava kapitálových obchodných spoločností, a to napríklad na základe časti 41 kapitoly č. 2 zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006, Part 41, chapter 2) týkajúcej sa obchodného mena respektíve firmy partnerships a samostatných obchodníkov (sole proprietors).

¹⁰⁵ *Faldyna, F. a kol.* MERITUM Obchodní právo. Praha: ASPI, a.s., 2005, str. 172.

Z definície všeobecného partnershipu v § 1 zákona o partnershipoch z roku 1890 ďalej vyplýva, že partnership môžu založiť najmenej dve osoby. Situácia v Českej republike je rovnaká (§ 76 odst. 1 ObchZ). Čo sa týka maximálneho počtu partnerov v partnershipoch, v súčasnosti je ich horná hranica neobmedzená. Britská právna úprava tak upustila od predchádzajúcich obmedzení zakotvených v § 716 a § 717 zákona o obchodných spoločnostiach z roku 1985,¹⁰⁶ ktoré pripúšťali účasť maximálne 20 partnerov v rámci britského partnershipu. Tento limit bol odstránený legislatívou najskôr iba pre určitý počet tzv. slobodných povolání (napríklad aj pre advokátov).¹⁰⁷ Tento trend ďalej pokračoval a počet výnimiek z limitu kladeného na počet spoločníkov narastal, až nakoniec Britská právna komisia (the Law Commission¹⁰⁸) navrhla zrušenie 20 členného limitu pre všetky partnershipy.¹⁰⁹ Tento návrh bol implementovaný vládou Spojeného kráľovstva v roku 2002,¹¹⁰ odkedy je počet partnerov v partnershipoch neobmedzený. Obdobný princíp platí aj v českých osobných obchodných spoločnostiach, kde počet spoločníkov *nie je obmedzený* vo v.o.s. (§ 76 odst. 1 ObchZ) ani v komanditnej spoločnosti, v ktorej sú spoločníkmi komplementári a komanditisti (§ 93 odst. 1 ObchZ).

Takto chápaný všeobecný partnership (obdoba v.o.s. v Česku) je potom možné v Británii založiť bez akýchkoľvek formálnych náležitostí,¹¹¹ pretože z hľadiska britského práva má, v súlade s princípom zjavnosti, význam „predovšetkým prejavená vôľa partnerov a ich faktické jednanie - v prípade, že tretia osoba mohla takéto jednanie rozumne a primerane chápať ako jednanie partnershipu.“¹¹²

Prejavená vôľa partnerov nemusí byť písomná, aj keď je možné písomne upraviť vzťahy spoločníkov tzv. partnerskou dohodou (partnership agreement/deed). Ak potom pristúpi nový spoločník, takáto dohoda musí byť zmenená alebo nahradená.

¹⁰⁶ Tieto paragrafy sa napriek tomu, že boli formulované v zákone o kapitálových spoločnostiach CA1985, vzťahovali aj na partnershipy.

¹⁰⁷ Porovnaj § 716 odst. 2 v minulosti platného zákona o obchodných spoločnostiach z roku 1985 (CA 1985, s. 716(2)).

¹⁰⁸ Law Commission je britská nezávislá komisia významných odborníkov z oboru práva, ustanovená Parlamentom a fungujúca od účinnosti Law Commission Act 1965 ako stály orgán, a to k preskúmvaniu určitých právnych predpisov a k navrhovaniu prípadných zmien a reforiem v prípade potreby.

¹⁰⁹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 5.

¹¹⁰ DTI, Removing the 20 Partner Limit: A Consultation Document (URN 01/752), 2001; *Regulatory Reform (Removal of 20 Member Limit in Partnerships etc.) Order 2002/3203*.

¹¹¹ Porovnaj Nolan, R., Terrett, S. and Williams, R., An Introduction to Company Law – Workbook 2 (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge, 2008) str. 8.

¹¹² Pelikánová, I. Srovnávací právo obchodní. Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 96.

Všeobecný partnership tak vzniká na základe zmluvného vzťahu spoločníkov. Jedná sa o zmluvný vzťah spoločníkov na základe ktorého uskutočňujú podnikanie za účelom dosiahnutia zisku, ktorý si potom na základe tejto zmluvy rozdelia (sudca Jessel Mr. v právnom prípade Pooley v Driver¹¹³). Všeobecný britský partnership však môže vzniknúť bez akýchkoľvek formálnych predpokladov a bez akéhokoľvek pričinenia štátu - vtedy, „ak partneri (spoločníci verejnej obchodnej spoločnosti) uzatvoria medzi sebou dohodu (nemusi byť písomná) a začnú v súlade s touto dohodou podnikat“¹¹⁴ (čo bolo tiež potvrdené v právnom prípade Khan v Miah (2000)¹¹⁵). O partnership sa preto bude jednať iba vtedy, ak partneri skutočne začnú v súlade s dohodou podnikat' (Lord Millett v právnom prípade Khan v Miah (2000)).¹¹⁶ Podmienky vzniku britských partnershipov tak môžeme odlišiť od podmienok platných pre britské kapitálové obchodné spoločnosti upravené CA 2006 („private companies“ a „public companies“), ktoré „vznikajú momentom registrácie, bez ohľadu na to, či začnú vyvíjať zamýšľanú činnosť alebo nie.“¹¹⁷

Takéto neformálne právne poňatie vzniku britského všeobecného partnershipu (nevyžadujúce akt registrácie) je veľmi odlišné od českej právnej úpravy verejnej obchodnej spoločnosti, ktorej vznik je podmienený formálnym zápisom v.o.s. do obchodného registra v súlade s § 62 odst. 1 ObchZ. Návrh na takýto zápis musí byť podaný do 90 dní od založenia spoločnosti (§ 57 ObchZ) alebo od doručenia živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia (§ 62 odst. 1 ObchZ). Vysoký stupeň formálnosti českej právnej úpravy obchodných spoločností (vrátane v.o.s.) je ďalej zvýraznený tým, že návrh na zápis obchodných spoločností nie je možné na základe preukazu podnikateľského oprávnenia podať po uplynutí vyššie uvedenej doby (§ 62 odst. 1 ObchZ), čo v praxi znamená, že zakladatelia verejnej obchodnej spoločnosti budú musieť získať nové podnikateľské oprávnenie.¹¹⁸ Zápis do obchodného registra sa potom v Českej republike uskutoční ku dňu určenému v návrhu

¹¹³ *Pooley v Driver* (1877) 5 Ch D 458, str. 472, per *Jessel Mr.*

¹¹⁴ Porovnaj *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 8.

¹¹⁵ *Khan v Miah* (2000) 1 WLR 2123.

¹¹⁶ Tamtiež, str. 2128, per *Lord Millett*.

¹¹⁷ *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 8-9.

¹¹⁸ Porovnaj *Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl*, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 321.

na zápis alebo ku dňu právnej moci uznesenia o vykonaní zápisu do obchodného registra (§ 200da odst. 7 OSŘ).¹¹⁹

Tak vysoký stupeň formality českej verejnej obchodnej spoločnosti jasne kontrastuje s princípom zjavnosti a neformálnosti britskej právnej úpravy. Neformálne poňatie vzniku všeobecného partnershipu (obdoby českej v.o.s.) v britskej právnej úprave zaiste pripomína právnu úpravu rakúsku, ktorá upravovala verejnú obchodnú spoločnosť v čl. 85 až 149 rakúskeho všeobecného obchodného zákonníku z roku 1863, platila v minulosti na českom území a nevyžadovala formálnu úpravu právnych vzťahov súvisiacich s podnikaním.¹²⁰

Hoci prevažná väčšina britských partnershipov vzniká dobrovoľne, a teda na základe dohody spoločníkov (tzv. *partnerships at will*), britské súdy môžu autoritatívne rozhodnúť o existencii partnershipu aj všade tam, kde osoba, ktorá nie je formálne spoločníkom určitého partnershipu v praxi jedná ako by ním bola (tzv. *partnerships by estoppel*).¹²¹ Takáto osoba bude potom za svoje činy právne zodpovedná akoby spoločníkom konkrétneho partnershipu skutočne bola (PA1890, s.14).

3.3.3 Právna osobnosť a vzťahy voči tretím osobám

Ďalšou dôležitou otázkou všeobecných partnershipov, upravených v **zákone o partnershipoch z roku 1890**, je problematika právnej subjektivity a právnej osobnosti tohto partnershipu (v.o.s. v Čechách). Česká právna úprava priznáva právnu osobnosť všetkým obchodným spoločnostiam (vrátane v.o.s.) a považuje tak všetky české obchodné spoločnosti za právnické osoby (§ 56 odst. 1 ObchZ). Takáto právna koncepcia, „vyskytujúca sa skôr v menšine právnych poriadkov, ovplyvnených najmä francúzskou právnou úpravou,“¹²² však ostro kontrastuje s právnou pozíciou v Anglicku, Walese a Severnom Írsku, kde partnershipy *nie sú* považované za právnické

¹¹⁹ Tamtiež, str. 321; v súčasnosti danú problematiku upravuje § 200da odst. 7 OSŘ (nie § 200da odst. 6 OSŘ).

¹²⁰ Porovnaj Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 301-302.

¹²¹ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 8.

¹²² Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 302-303.

osoby¹²³ (PA1890, s. 4(1)).¹²⁴ Táto pozícia vo všeobecnosti platí, aj keď určité atribúty právnickej osoby sú aj v právnych poriadkoch Anglicka a Walesu partnershipom priznané.¹²⁵ Súčasná právna úprava partnershipov v Anglicku, Walese a v Severnom Írsku tak pripomína skôr právnú úpravu verejnej obchodnej spoločnosti v **rakúskom obchodnom zákonníku z roku 1863**, ktorá platila v minulosti na území českých krajín a taktiež nepovažovala verejné obchodné spoločnosti za právnické osoby. Všeobecný partnership¹²⁶ v Anglicku a Walese však „nemôže nadobúdať práva, brať na seba záväzky ani vlastníť majetok, pretože práva a záväzky partnershipu sú chápané ako súbor práv a záväzkov jednotlivých partnerov.“¹²⁷ Obchodné meno všeobecného partnershipu je preto „iba označením firmy a nevyjadruje existenciu samostatnej právnej entity“ (*Lord Farwell* v právnom prípade *Sadler v Whiteman*¹²⁸).

Rozdielna právna úprava oproti Anglicku, Walesu a Severnému Írsku však platí v Škótsku, kde je partnershipom, podobne ako v Českej republike (§ 56 odst. 1 **ObchZ**), priznaná právna osobnosť aj plná právna subjektivita (PA 1890, s. 4(2)).¹²⁹ Škótske partnershipy tak disponujú samostatnou právnou osobnosťou odlišnou od právnych osobností jednotlivých spoločníkov (partnerov). V škótskom práve preto partnershipy „môžu nadobúdať práva, brať na seba povinnosti, vlastníť majetok, vstupovať do vzťahov s jednotlivými partnermi [spoločníkmi]¹³⁰“ atď.

Veľmi dôležitým znakom britského unlimited liability partnership¹³¹ (obdoby českej v.o.s.) je *neobmedzená zodpovednosť spoločníkov za záväzky partnershipu*. Každý spoločník všeobecného partnershipu je tak neobmedzene zodpovedný za všetky

¹²³ Je ale vhodné uviesť, že Britská právna komisia vo svojej správe z roku 2003 navrhla, aby sa anglické aj waleské partnershipy stali právnickými osobami – porovnaj Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015) (London: Stationary Office, 2003). Toto doporučené nebolo doposiaľ nijako uvedené do praxe a v blízkej budúcnosti pravdepodobne ani nebude.

¹²⁴ Porovnaj tiež *Pelikánová, I.* Srovnávací právo obchodní. Veřejná obchodní společnost. Praha: Orac, 2002, str. 96.

¹²⁵ Tamtiež, str. 47.

¹²⁶ Mám na mysli partnership ako taký tzn. spoločnosť.

¹²⁷ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 6-7.

¹²⁸ *Sadler v Whiteman* [1910] 1 KB 868, str. 889, per *Farwell LJ*. Toto platí aj pre tzv. limited partnership (limitovaný partnership) – tento typ partnershipu je rozoberaný ďalej v texte diplomovej práce.

¹²⁹ *Pelikánová, I., Černá S. a kol.* Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 303.

¹³⁰ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 7.

¹³¹ Profesorka *Pelikánová* používa iba výraz „partnership.“ Ja v tomto konkrétnom prípade používam anglický plný názov „unlimited liability partnership“ – v tomto konkrétnom prípade aj preto, že je tento názov na danom mieste veľmi príhodný – keďže by sa unlimited liability partnership dal preložiť do slovenčiny ako: partnership s neobmedzenou zodpovednosťou spoločníkov za záväzky partnershipu.

dlhy a záväzky partnershipu, ktoré vznikli za jeho členstva (PA 1890, s. 9), a to „bez ohľadu na akúkoľvek odlišnú dohodu spoločníkov partnershipu.“¹³² Jedná sa o zmluvnú zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti (tzv. contractual liability), ktorá je v Škótsku spoločná a nerozdielna; v Anglicku a Walese však iba spoločná (PA 1890, s.9). Česká republika, podobne ako Škótsko, vymedzuje ručenie (v Británii zodpovednosť) spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti za jej záväzky ako spoločné a nerozdielne (§ 76 odst. 1 Obch.Z). Toto ručenie je zároveň, rovnako ako v Británii, neobmedzené (§ 86 ObchZ). Podľa českého práva môže dokonca postihovať „uhradzovacia povinnosť spoločníka z titulu ručenia aj tzv. *společné jmění manželů* (§ 143 odst. 1 písmeno b) ObčZ), pokiaľ nebola medzi manželmi uzatvorená tzv. *dohoda o zúžení společného jmění*.“¹³³ (§ 143a ObčZ).

V českom právnom poriadku platí zároveň zásada, že neobmedzene ručiacim spoločníkom je možné byť iba v jednej obchodnej spoločnosti (§ 56 odst. 4 ObchZ). Toto obmedzenie je „možné vzťahnuť aj na prípady účasti v zahraničných PO, pokiaľ ide o neobmedzené ručenie spoločníkov podľa relevantnej zahraničnej právnej úpravy.“¹³⁴ Nie je však vylúčené, aby „FO alebo PO, ktorá je spoločníkom v spoločnosti s neobmedzeným ručením bola zároveň spoločníkom či štatutárnym orgánom“¹³⁵ v iných obchodných spoločnostiach, v ktorých nemá postavenie spoločníka s neobmedzeným ručením.“¹³⁶

Je tiež nutné uviesť, že (PA1890, s.12) formuluje aj ďalší druh zodpovednosti spoločníkov partnershipu, a to zodpovednosť za protiprávne akty, respektíve zodpovednosť za porušenie cudzích práv (tzv. *liability for wrongs*). Jedná sa napríklad

¹³² Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 8.

¹³³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 338.

¹³⁴ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 193. Domnievam sa však, že pre aplikáciu takehoto obmedzenia je nevyhnutná určitá súvislosť s českým právnym poriadkom resp. existencia určitej právnej skutočnosti, ktorej dôsledkom je nutnosť aplikácie českého práva. Český zákonodarca totiž, podľa môjho názoru, nemôže veľmi efektívne ukladať povinnosti zahraničným osobám, ktoré na území ČR nepodnikajú a ktorých činnosť s českým právnym poriadkom nijako nesúvisí.

¹³⁵ Čo sa týka toho či môže byť neobmedzene ručiaci spoločník osobnej obchodnej spoločnosti zároveň štatutárnym orgánom inej kapitálovej obchodnej spoločnosti (v ktorej neručí v neobmedzenom rozsahu), túto problematiku bude nutné posúdiť v súvislosti s právnou úpravou zákazu konkurencie v § 136 odst. 1 písmeno c) ObchZ a § 196 odst. 1 písmeno c) ObchZ, ktorá stanoví, že: „jenateř s.r.o. resp. člen predstavenstva a.s. sa nesmie účastniť podnikania inej [obchodnej] spoločnosti ako spoločník s neobmedzeným ručením, ani ako ovládajúca osoba inej osoby s rovnakým alebo podobným predmetom podnikania.“

¹³⁶ Koblíha, I. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, str. 141.

o zneužitie peňazí alebo majetku zvereného partnershipu, ako aj o spôsobenie škody, zranenia atď. partnershipom (t.j. spoločnosťou ako takou) alebo ktorýmkoľvek z jej spoločníkov. Táto *mimozmluvná zodpovednosť* spoločníkov partnershipu je *spoločná a nerozdielna*, a to vo všetkých častiach Veľkej Británie (t.j. v Anglicku, Walese aj v Škótsku) – (PA1890, s.12).

Česká verejná obchodná spoločnosť, ktorá je PO (§ 56 odst. 1 ObchZ), zároveň (na rozdiel od anglických a waleských partnershipov) zodpovedá zo záväzkových právnych vzťahov neobmedzene a to celým svojím majetkom (§ 86 ObchZ). Tento stav samozrejme nemôže platiť v Anglicku a Walese, kde všeobecný partnership nie je právnickou osobou, nemôže brať na seba žiadne záväzky, a teda ani zodpovedať za ich splnenie.¹³⁷

Každý spoločník má právo jednať a podpisovať zmluvy, a tým aj zaväzovať ďalších spoločníkov (§ 5 zákona o partnershipoch z roku 1890 (PA 1890, s.5)). Obdobná právna úprava platí aj v Českej republike, kde pokiaľ nie je v spoločenskej zmluve stanovené inak, majú všetci spoločníci v.o.s. oprávnenie vystupovať ako štatutárny orgán spoločnosti, podpisovať zmluvy za spoločnosť a zaväzovať takýmto konaním aj ďalších neobmedzene ručiacich spoločníkov (§ 85 odst. 1 ObchZ). Zároveň platí, že každý spoločník môže v takomto prípade jednať menom spoločnosti samostatne (pokiaľ nie je v spoločenskej zmluve dohodnuté inak) a akékoľvek obmedzenie vyplývajúce zo spoločenskej zmluvy je neúčinné voči tretím osobám (§ 85 odst. 2 Obch.Z.).

3.3.4 Dôvody zrušenia

V britskej právnej úprave ďalej platí, že spoločník nemôže byť odvolaný ostatnými a vylúčený z partnershipu, s výnimkou prípadov výslovne stanovených v partnerskej dohode (PA 1890, s. 25 a právny prípad *Hitchman Crouch Butler Savage Associates*¹³⁸). Ak nebolo v zmluve medzi partnermi dohodnuté inak, partnership sa zrušuje z dôvodov uvedených v § 32-35 zákona o partnerhipoch z roku 1890 (PA 1890, ss.32-35), a to najčastejšie: uplynutím doby, na ktorú bol založený, dosiahnutím

¹³⁷ Porovnaj Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 6.

¹³⁸ *Hitchman v Crouch Butler Savage Associates* [1983] 127 SJ 441.

cieľa, pre ktorý bol partnership založený, smrťou alebo bankrotom spoločníka, rozhodnutím súdu na základe jedného zo špeciálnych dôvodov upravených v § 35 tohto zákona (napr. ak spoločník svojvoľne, úmyselne a opakovane porušuje partnerskú dohodu) alebo zo všeobecného dôvodu, že zrušenie partnershipu je v danom konkrétnom prípade oprávnené a spravodlivé (*just and equitable*). Partnership sa však zruší vždy vtedy, keď nastane okolnosť, ktorá znamená, žeby malo podnikanie partnershipu alebo jeho jednotlivých partnerov prebiehať protiprávne (PA 1890, s.34).

Z podobných dôvodov je možné zrušiť aj v.o.s. v Českej republike, a to jak rozhodnutím súdu na návrh spoločníka (ak iný spoločník porušuje závažným spôsobom svoje povinnosti alebo nie je možné dosiahnuť účelu pre ktorý bola spoločnosť založená) – (§ 90 ObchZ), tak na základe § 88 odst. 1 ObchZ, napríklad smrťou spoločníka, výpoveďou spoločníka, zbavením alebo obmedzením spôsobilosti spoločníka k právnym úkonom, vyhlásením konkurzu na majetok spoločníka alebo zamietnutím insolventného návrhu pre nedostatok majetku, ako aj na základe tzv. *všeobecných dôvodov zrušenia* obsiahnutých v § 68 ObchZ (napr. pre porušenie povinnosti vytvárať rezervný fond, nevykonávanie činnosti spoločnosti po dobu dlhšiu ako dva roky, neprekonateľné rozpory medzi spoločníkmi atď.). V Českej republike sa môžu spoločníci v určitých prípadoch (t.j. pri dôvodoch zrušenia obsiahnutých v § 88 odst. 1 ObchZ a s výnimkou zrušenia rozhodnutím súdu) zmenou spoločenskej zmluvy dohodnúť, že spoločnosť trvá aj naďalej bez spoločníka, ktorého sa dôvod zániku týka (§ 88 odst. 2 Obch.Z). Môžu tak učiniť dokonca do 3 mesiacov od zrušenia spoločnosti, inak toto právo zaniká a spoločnosť vstupuje do likvidácie (§ 88 odst. 2 ObchZ).

3.4 Britský limitovaný partnership (limited partnership)

Obdobou českej komanditnej spoločnosti v britskom práve je *limited partnership*, ktorý má v právnom poriadku Anglicka, Walesu a Škótska „k českej komanditnej spoločnosti najbližšie.“¹³⁹

¹³⁹ Porovnaj Pelikánová, I., Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost, Praha: Orac, 2002, str. 47. Profesorka Pelikánová síce na uvedenej strane píše o anglickom práve, ale Limited Partnership Act 1907 platí v rovnakom znení nielen v Anglicku ale aj vo Walese a Škótsku, takže môžeme hovoriť o britskom práve.

3.4.1 Aplikovateľné právne predpisy

Tento druh partnershipu (limited partnership) je na území Veľkej Británie upravený **zákonom o limitovaných partnershipoch z roku 1907 (Limited Partnership Act 1907; LPA 1907)**, vyššie rozoberaným **zákonom o partnershipoch z roku 1890** a precedentným právom vťahujúcim sa na všeobecné partnershipy. **Zákon o partnershipoch z roku 1890 (PA1890)** a precedentné právo všeobecných partnershipov sa tak bude na limitované partnershipy vzťahovať, a to „s výnimkou prípadov v ktorých je úprava všeobecných partnershipov nezlučiteľná so zákonnou úpravou a povahou limited partnershipov“¹⁴⁰ (**LPA1907, s.7**). Keďže **zákon o limitovaných partnershipoch z roku 1907** pozostáva iba zo 17 paragrafov, je evidentné, že právna úprava britských všeobecných a limitovaných partnershipov bude v mnohých ohľadoch podobná.

Aj v tomto smere je možné pozorovať podobné systematické rysy britskej a českej právnej úpravy osobných obchodných spoločností. Je tomu tak preto, že aj keď je úprava českých osobných obchodných spoločností obsiahnutá v jednom právnom predpise (**ObchZ**) a britská právna v rôznych právnych predpisoch, v oboch krajinách odkazuje právna úprava komanditnej spoločnosti na použitie ustanovení platných pre verejnú obchodnú spoločnosť, s tým, že na právne postavenie českých komanditistov (obdoby britských limitovaných partnerov) sa v českom právnom poriadku primerane použijú ustanovenia o spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 93 odst. 4 **Obch.Z.**).

V dôsledku tohto ustanovenia preto aplikujeme na českú komanditnú spoločnosť nielen špeciálne ustanovenia **ObchZ** o k.s. (§ 93 až 104 **ObchZ**), ale primeraným spôsobom taktiež ustanovenia **Obch Z** o v.o.s. (§ 76 až 92 **ObchZ**), samozrejme za predpokladu, že neodporujú špeciálnym ustanoveniam **ObchZ** o komanditnej spoločnosti. Na právne postavenie komandistov budeme ďalej primerane aplikovať ustanovenia o s.r.o. (§ 93 odst. 4 **ObchZ**). Zároveň platí výklad podaný vyššie u v.o.s, a teda, že na právnu úpravu všetkých českých obchodných spoločností sa v relevantných prípadoch¹⁴¹ použijú aj všeobecné ustanovenia **ObchZ** o obchodných

¹⁴⁰ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 7.

¹⁴¹ Pokiaľ to neodporuje špeciálnej právnej úprave konkrétneho typu obchodnej spoločnosti upravenej v **ObchZ** (napr. k.s.). Porovnaj tiež pojednanie o aplikovateľných právnych predpisoch v súvislosti s českou v.o.s. na strane 23 a 24 tejto diplomovej práce.

spoločnostiach (§ 56 až 75b ObchZ). Rovnako ako u v.o.s. a ostatných typov českých obchodných spoločností budeme aj na k.s. podporne aplikovať predpisy občianskeho práva a v prípade, že danú právnu situáciu nie je možné riešiť ani podľa nich, použijeme obchodné zvyklosti. Ak však ani obchodné zvyklosti nepomôžu, posúdime danú právnu otázku podľa zásad, na ktorých spočíva **ObchZ (§ 1 odst. 2 ObchZ)**. Rovnako ako u v.o.s nesmieme zabúdať na možnosť použitia analógie (§ 853 ObčZ v súčinnosti s § 1 odst. 2 ObchZ), „ktorá by v zásade (nie je to úplne jednoznačné) mala mať prednosť jak pred obchodnými zvyklosťami, tak aj pred zásadami, na ktorých stojí **ObchZ**, pretože ustanovenie o možnosti použitia analógie je zakotvené priamo v **ObčZ**, a to v § 853.“¹⁴²

3.4.2 Základná charakteritika a vznik

Britský limited partnership je podobne ako česká komanditná spoločnosť (§ 93 a nasl. ObchZ.) tvorený dvoma typmi spoločníkov. V britskom právnom poriadku sú to *všeobecní partneri*, ktorí (tak ako českí komplementári) zodpovedajú neobmedzene za záväzky spoločnosti a majú právo obchodného vedenia a jednaní za spoločnosť (**LPA 1907, s.4(2)**). Druhým typom spoločníkov sú limitovaní partneri, ktorí „poskytujú spoločnosti kapitál a majetok v stanovenej hodnote a nie sú zodpovední za dlhy a záväzky spoločnosti nad čiastku takýmto spôsobom poskytnutú“ (**LPA 1907, s. 4(2)**).

Britský *limited partnership* preto môže byť v právnej teórii považovaný (podobne ako česká komanditná spoločnosť) za určitý zmiešaný typ obchodnej spoločnosti,¹⁴³ pretože vykazuje znaky jak osobných, tak kapitálových obchodných spoločností, a to v tom, že niektorí spoločníci britského *limitovaného partnershipu* zodpovedajú za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom a zúčastňujú sa podnikania spoločnosti osobne, zatiaľ čo iní zodpovedajú za záväzky spoločnosti iba v obmedzenej miere a namiesto osobnej účasti na podnikaní spoločnosti iba vkladajú do spoločnosti vklad.¹⁴⁴ Napriek tomu sa domnievam, že britský *limited partnership* má

¹⁴²Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 4.

¹⁴³ Porovnaj Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 189-190.

¹⁴⁴ Porovnaj výklad k právnej úprave českých k.s. v knihe Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 358.

(podobne ako česká komanditná spoločnosť) omnoho bližšie k osobným obchodným spoločnostiam ako ku kapitálovým obchodným spoločnostiam, upraveným v Británii komplexne **zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)**.

Ako uvádza profesor Davies, „počet britských limitovaných partnershipov v posledných rokoch narastá v dôsledku obľúbenosti týchto foriem partnershipov v určitých špecializovaných oblastiach podnikateľskej aktivity.“¹⁴⁵ Je tomu tak zvlášť v oblastiach investícií do rizikového a rozvojového kapitálu (venture capital) ako aj v oblasti súkromných kapitálových investičných fondov (private equity investment funds), v ktorých sa nemusia limitovaní partneri osobne zúčastňovať na riadení a obchodovaní spoločnosti a ani zodpovedať za jej záväzky v neobmedzenom rozsahu, tak ako manažéri a všeobecní partneri takýchto spoločností.¹⁴⁶ V roku 2006 bolo na území Veľkej Británie registrovaných približne 13 500 limitovaných partnershipov,¹⁴⁷ pričom k 31. marcu 2008 už približne 15 500.¹⁴⁸

Pre *britské limitované partnershipy* je taktiež (podobne ako pre britské všeobecné partnershipy) nevyhnutné, aby podnikali za účelom dosiahnutia zisku (aplikujeme **LPA1907, s. 7** spolu s **PA1890, s.1**). Rovnako v českých podmienkach bude možné založiť komanditné spoločnosti výlučne za účelom podnikania, a teda za účelom dosiahnutia zisku¹⁴⁹ (§ **93 odst. 1 a 4** v súčinnosti s §**76 odst. 1** a § **2 odst. 1 ObchZ**).

Hoci je britská právna úprava *všeobecných a limitovaných partnershipov* podobná, nebráni to tomu, aby sa na britské limitované partnershipy vzťahovali aj určité významné odlišnosti. Prvou takouto odlišnosťou britského limitovaného partnershipu od britského všeobecného partnershipu je požiadavka formálnej registrácie limitovaného partnershipu,¹⁵⁰ bez ktorej sa na takýto partnership hľadá ako na všeobecný partnership, s tým, že zodpovednosť všetkých spoločníkov za záväzky spoločnosti (teda aj britských

¹⁴⁵ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 7.

¹⁴⁶ Porovnaj Law Commission, Limited Partnerships Act 1907: A Joint Consultation Paper (2001), Part I; Materiál Britskej právnej komisie nazvaný: Zákon o limitovaných partnershipoch z roku 1907: spoločný konzultačný dokument (2001), časť I.

¹⁴⁷ DTI (Department for trade and industry), Companies in 2005 – 2006, Tables (Tabuľka) E2.

¹⁴⁸ BERR, Companies in 2007 – 2008, Tables (Tabuľka) E2.

¹⁴⁹ Faldyna, F. a kol. MERITUM Obchodní právo. Praha: ASPI, a.s., 2005, str. 172. Porovnaj tiež Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 319 a 353-354.

¹⁵⁰ Porovnaj Pelikánová, I., Srovnávací právo obchodní: Veřejná obchodní společnost, Praha: Orac, 2002, str. 47.

limitovaných partnerov - obdoby českých komanditistov) je neobmedzená (LPA1907, s. 5). Povinnosť formálnej registrácie komanditnej spoločnosti (ako aj všetkých ostatných typov obchodných spoločností), bez ktorej spoločnosť nevznikne je zakotvená aj v českom právnom poriadku (§ 62 odst. 1 ObchZ) a aj v tomto ohľade je možné poukázať na istú podobnosť českej a britskej právnej úpravy.

Britské *limitované partnershipy*, na rozdiel od britských všeobecných partnershipov, musia zároveň, podobne ako české komanditné spoločnosti (§ 94 a § 96 ObchZ), dodávať určité zákonom špecifikované a povinné údaje o spoločnosti do obchodného registra (porovnaj LPA1907, ss. 8 a 9).

3.4.3 Právna osobnosť a vzťahy voči tretím osobám

Česká komanditná spoločnosť je, na rozdiel od anglického a waleského limited partnershipu (LPA 1907, s.7 spolu s PA 1890 s.4(1)), právnickou osobou s plnou právnou subjektivitou (§ 56 odst. 1 ObchZ), podobne ako je PO aj škótsky limited partnership (PA 1890 s.4(2)) spolu s LPA 1907, s.7). Česká komanditná spoločnosť bude zároveň neobmedzene zodpovedať za svoje záväzky celým svojím majetkom (§ 93 odst. 4 spolu s § 86 ObchZ). Na ručenie komplementárov sa rovnako vzťahuje právna úprava o neobmedzenom ručení spoločníkov v.o.s. (§ 93 odst. 4 ObchZ spolu s § 86 ObchZ), pričom pôjde rovnako o ručenie spoločné a nerozdielne. Rovnako ako u českých spoločníkov v.o.s. sa bude u komplementárov k.s. „uhradzovacia povinnosť z titulu ručenia vzťahovať neobmedzene nielen na ich osobný majetok, ale v prípade, že žijú v manželstve, aj na *společné jmění manželů* (§ 143 odst. 1 písmeno b) ObčZ), a to ak si ho nezúžili dohodou“¹⁵¹ (§143a ObčZ).

Najvýznamnejším rozdielom oproti britskému všeobecnému partnershipu však ostáva, že v *limited partnership* nezodpovedajú limitovaní partneri (obdoba českých komanditistov) neobmedzene za záväzky spoločnosti (LPA 1907, s. 4) a v dôsledku toho nemôžu uzatvárať zmluvy za partnership, ani za inak jednať, ani sa zúčastňovať na riadení partnershipu (LPA 1907, s. 6(1)). Ak britskí limitovaní partneri tento zákaz porušia a jedajú za obchodnú spoločnosť alebo sa aktívne podieľajú na riadení

¹⁵¹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 338.

záležitostí partnershipu, budú z takýchto konaní aj neobmedzene zodpovední za výsledné dlhy a záväzky, a to v rovnakom neobmedzenom rozsahu ako všeobecní partneri (obdoba českých komplementárov) - (LPA 1907, s. 6).

Obdobná právna úprava platí aj pre komanditistov českých obchodných spoločností, pretože podľa § 97 odst. 1 ObchZ sú k obchodnému vedeniu spoločnosti oprávnení iba *komplementári*, ktorí sú taktiež štatutárnym orgánom komanditnej spoločnosti (§101 odst 1 ObchZ). V prípade, že komanditista napriek tomu uzatvorí zmluvu za spoločnosť bez patričného zmocnenia, *ručí* za záväzky spoločnosti z takejto zmluvy v plnom rozsahu ako komplementár (§ 101 odst 2 ObchZ). V prípade, že spoločnosti vznikla takýmto jednaním komanditistu škoda, bude môcť žiadať po komanditistovi jej náhradu na základe príslušných ustanovení o náhrade škody (§ 373 a nasl. ObchZ). Platí však, že hoci komanditista nemôže jednať za k.s. ako člen jej štatutárneho orgánu, „nie je vylúčené, aby za ňu jednal ako zákonný zástupca alebo ako zmocnenec.“¹⁵² Rovnako v britskom práve môžu všeobecní, neobmedzene zodpovední partneri (general partners) zmocniť limitovaných partnerov k jednaniu za spoločnosť v určitej veci.¹⁵³

V tejto súvislosti je však tiež potrebné zdôrazniť, že keďže je podľa českej právnej úpravy obchodné vedenie iba „časťou rozhodovacej činnosti v komanditnej spoločnosti, majú českí komanditisti právo podieľať sa na ostatnom rozhodovaní“¹⁵⁴ spolu s komplementármi (§ 97 odst. 2 ObchZ). Takýmto ostatným rozhodovaním môžeme chápať „mimoriadne a závažné rozhodnutia, ktoré nie sú výlučne prevádzkovej¹⁵⁵ povahy.“¹⁵⁶

Aj keď český obchodný zákonník formuluje zodpovednosť komanditistov za záväzky spoločnosti ako „ručenie do výšky nesplateného vkladu komanditistu do obchodného registra“ (§ 93 odst. 1 ObchZ), je zrejmé, že v praxi bude mať britská právna úprava limitovaných partnerov a česká právna úprava komanditistov obdobné dôsledky, pretože títo spoločníci nebudú v žiadnom prípade zaviazaní za záväzky

¹⁵² Eliáš, K. Obchodní zákoník – Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900, 4. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2004, str. 279.

¹⁵³ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 277.

¹⁵⁴ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 370.

¹⁵⁵ V českém jazyku překlad zní: „provozní povahy.“

¹⁵⁶ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 368.

svojich spoločností nad úroveň stanovenej čiastky, ktorú mali podľa spoločenskej zmluvy do spoločnosti poskytnúť.

Je však dôležité podotknúť, že ručenie českých komanditistov je obmedzené nie výškou skutočného vkladu, ale výškou *nesplateného* vkladu *zapísaného* do obchodného registra¹⁵⁷ (§ 93 odst. 1 ObchZ). V českých komanditných spoločnostiach ide navyše „o modifikovanú solidaritu ručenia spoločníkov,“¹⁵⁸ kde spoločníci k.s. ručia *spoločne a nerozdielne* za záväzky spoločnosti, s tým, že ručenie komplementárov je neobmedzené a ručenie komanditistov je limitované výškou nesplateného vkladu komanditistu zapísaného do obchodného registra (§ 93 odst. 1 a 4 ObchZ v súčinnosti s § 76 odst. 1 ObchZ).

Zodpovednosť britského limitovaného partnera je obmedzená výškou vkladu, ktorý limitovaný partner do spoločnosti poskytol (LPA 1907, s.4(2)). Takýto vklad limitovaného partnera do spoločnosti môže mať peňažnú aj inú majetkovú podobu, v praxi však často dochádza k zakladaniu limitovaných partnershipov s minimálnym peňažným kapitálom, pretože limitovaný spoločníci často poskytujú spoločnosti pôžičky (tzv. loans) namiesto samotného vkladu.¹⁵⁹ Česká právna úprava v tomto ohľade, na rozdiel od britskej, stanovuje aspoň minimálnu výšku vkladu komanditistu do komanditnej spoločnosti, a to 5000 Kč (§ 97a ObchZ). Výška vkladu britského limitovaného partnera do limitovaného partnershipu sa, podobne ako v ČR (§ 36 písmeno b) ObchZ), zapisuje do obchodného registra (LPA 1907, s.8).

V súlade s vyššie uvedeným výkladom o *všeobecnom partnershipe*,¹⁶⁰ pôjde v Spojenom kráľovstve o solidárnu zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti iba v Škótsku, zatiaľ čo v Anglicku a Walese (ako aj na území Severného Írska) pôjde o spoločnú, nie však už o nerozdielnu zodpovednosť spoločníkov limitovaného partnershipu (LPA1907, s. 7 v súčinnosti s PA1890, s. 9).

Profesori Gower a Davies ďalej komentujú, že celková právna úprava limited partnershipov v **zákone o limitovanom partnershipe z roku 1907 (LPA 1907)**

¹⁵⁷ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 354.

¹⁵⁸ Porovnaj výklad Černá, S. a kol. Sbirka příkladů z obchodního práva. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 88.

¹⁵⁹ Porovnaj Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 281, 285 a 288.

¹⁶⁰ Táto právna úprava sa aplikuje v tomto prípade aj na limited partnership – porovnaj § 7 zákona o limitovanom partnershipe z roku 1907; LPA 1907, s. 7).

poskytuje možnosť účasti na podnikaní aj tzv. „sleeping partners“ (spiacim spoločníkom), a teda spoločníkom, ktorí sa nechcú zúčastňovať na každodennom podnikaní spoločnosti, obmedzia sa na poskytnutie majetku a peňažných prostriedkov a takýmto spôsobom chcú investovať a zúročiť svoje voľné finančné prostriedky.¹⁶¹ Takíto spiaci spoločníci potom nejednajú za limitovaný partnership, ostávajú však v určitej obmedzenej miere zodpovední za záväzky partnershipu (do výšky peňažnej čiastky stanovenej v spoločenskej zmluve) a majú právo byť konzultovaní v podstatných finančných otázkach, akou je napríklad oblasť pôžičiek spoločnosti tretím osobám.¹⁶²

Odkaz na právnu úpravu britského všeobecného partnershipu u limitovaných partnershipov navyše znamená, že bez súhlasu všetkých spoločníkov (vrátane limitovaných partnerov) nebude možné zmeniť spoločenskú zmluvu partnershipu (partnership agreement) ani podstatu a charakter podnikania partnershipu (PA 1890, ss. 19 a 24(8) v súčinnosti s LPA 1907 s. 7). Takýto právny stav nemá určite veľmi ďaleko od českej koncepcie rozlišovania obchodného vedenia od rozhodovania *v ostatných záležitostiach spoločnosti*, podľa ktorej českí komanditisti spolurozhodujú o určitých závažných otázkach komanditných spoločností spolu s komplementármi.¹⁶³

3.4.4 Dôvody zrušenia

Dôvody zrušenia komanditnej spoločnosti budú v praxi veľmi podobné dôvodom zrušenia v.o.s. (vyloženým vyššie v diplomovej práci), pretože jak v českej (§ 93 odst. 4 ObchZ), tak v britskej (LPA1907, s.7.) právnej úprave sa použijú na k.s. respektíve limitovaný partnership ustanovenia príslušných zákonov o v.o.s. respektíve o všeobecnom partnershipe. Použitie právnej úpravy všeobecného partnershipu na limitované partnershipy a právnych predpisov českých v.o.s. na komanditné spoločnosti bude prípustné s výnimkou prípadov, kedy je právna úprava limited partnershipov respektíve k.s. nezlučiteľná s právnou úpravou všeobecných partnershipov respektíve

¹⁶¹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 7.

¹⁶² Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge, Cambridge 2009), str. 9.

¹⁶³ Porovnaj Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 368-370.

v.o.s.¹⁶⁴ Čo sa týka úpravy zrušenia komanditnej spoločnosti a britského limitovaného partnershipu, právna úprava zrušenia v.o.s. a všeobecného partnershipu bude môcť byť v plnom rozsahu aplikovaná na právne postavenie komplementárov respektíve na právne postavenie neobmedzene ručiacich spoločníkov limited partnershipu. V tomto ohľade (v súvislosti s právnym postavením neobmedzene ručiacich spoločníkov v limited partnshipe a k.s.) budú dôvody zrušenia britského limited partnershipu (resp. českej k.s.) a britského všeobecného partnershipu (resp. českej v.o.s.) rovnaké.¹⁶⁵

Česká aj britská právna úprava k.s. resp. limitovaného partnershipu však zakotvuje špecifické ustanovenia týkajúce sa zrušovania či nezrušovania týchto typov spoločností s ohľadom na zmeny v právnom postavení českých komanditistov a britských limitovaných partnerov. Vo všeobecnosti platí, že významné právne zmeny v postavení komanditistov (napr. zbavenie spôsobilosti k právnym úkonom, smrť alebo zánik limitovaného partnera/komanditistu) nemajú¹⁶⁶ na existenciu a zrušenie limitovaného partnershipu ani českej k.s. podstatný vplyv.

Pre britský *limitovaný partnership* tak v neposlednom rade platí aj to, že smrť alebo bankrot *obmedzene zaviazaného a obmedzene zodpovedného limitovaného partnera* (obdoba českého komanditistu) nemá na trvanie limitovaného partnershipu žiadny vplyv (**LPA 1907, s. 6(2)**). Rovnako česká právna úprava nevyžaduje zrušenie komanditnej spoločnosti v prípade smrti komanditistu, vyhlásenia konkurzu na jeho majetok ani zamietnutia insolventného návrhu pre nedostatok majetku komanditistu (§ **102 odst. 1 a 4 ObchZ**). Na rozdiel od britskej právnej úpravy (**LPA 1907, s. 6(5)(b)**) však nie je český komanditista oprávnený zo spoločnosti vystúpiť a strata či obmedzenie jeho spôsobilosti k právnym úkonom nie je dôvodom pre zánik jeho účasti v spoločnosti ani dôvodom zrušenia spoločnosti (§ **102 odst. 1 ObchZ**). V britskej právnej úprave strata alebo obmedzenie spôsobilosti komanditistu činiť právne úkony

¹⁶⁴ Porovnaj *Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law* (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 7. Táto charakteristika platí aj pre české komanditné spoločnosti, vid' výklad o právnych predpisoch aplikovateľných na české komanditné spoločnosti a britské limited partnershipy v časti 3.4.1. tejto diplomovej práce.

¹⁶⁵ Preto v prípade komplementárov k.s. resp. neobmedzene ručiacich spoločníkov limited partnershipu bude ich smrť, resp. zánik účasti na spoločnosti všeobecným dôvodom jej zrušenia (existujú výnimky). Vid' podrobnejšiu analýzu tejto problematiky v kapitole 3.3.4. tejto diplomovej práce, kde sa zaoberám dôvodmi zrušenia verejnej obchodnej spoločnosti.

¹⁶⁶ Na rozdiel od podobných významných zmien v živote neobmedzene ručiacich spoločníkov limited partnershipu resp. komplementárov k.s.

nebude mať na zrušenie spoločnosti vplyv iba vtedy, ak je možné podiel komanditistu zistiť, speňažiť a vyrovnať sa s ním (LPA 1907, s. 6(2)).

Zároveň je nutné dodať, že z pojmových znakov českej komanditnej spoločnosti aj britského limitovaného partnershipu je zrejmé, že pre existenciu týchto typov obchodných spoločností je nutné, aby v každej z nich ostal aspoň jeden komanditista a jeden komplementár (resp. ich britské ekvivalenty). V opačnom prípade sa bude musieť komanditná spoločnosť zrušiť. V českom právnom poriadku sa však najmenej dvaja zostávajúci *komplementári* môžu dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení bez likvidácie na verejnú obchodnú spoločnosť, rovnako ako sa minimálne dvaja zvyšní *komanditisti* môžu dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení bez likvidácie na spoločnosť s ručením obmedzeným.

3.5 Britský limited liability partnership

Relatívne novou formou britskej „osobnej“ obchodnej spoločnosti je *limited liability partnership* (LLP), ktorý bol včlenený do britského právneho poriadku s účinnosťou od 6. apríla 2001,¹⁶⁷ ako „odpoveď na naliehanie veľkých profesionálnych partnershipov,“¹⁶⁸ združujúcich často stovky partnerov operujúcich v rôznych jurisdikciách a znepokojených nad nevhodnosťou právnej úpravy *všeobecných partnershipov* pre tento typ podnikania. Ich znepokojenie vyvieralo „z neobmedzenej majetkovej zodpovednosti všetkých partnerov za nedbalostné jednanie každého ich spoločníka, ktorý svojim jednaním zaväzuje všetkých partnerov“¹⁶⁹ a s ktorým často krátko partneri bránia na zodpovednosť ani len neprídu do styku.

3.5.1 Aplikovateľné právne predpisy a základná charakteristika

Táto forma spoločnosti je právne upravená **zákonom o limited liability partnershipoch z roku 2000 (LLPA 2000)** a **nariadeniami o limited liability partnershipoch z roku 2001 (LLPR 2001)**. V čiastočne modifikovanej podobe sa na

¹⁶⁷ Statutory Instrument - SI (2000 No 3316).

¹⁶⁸ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 2.

¹⁶⁹ Henning, J. J.: Partnership Act in brief historical and comparative perspective. (2004) 25(6) *Comp. Law*. 163, str. 168.

tieto partnershipy ďalej pouijú aj niektoré časti **zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)**, **zákona o insolvenčnom z roku 1986 (IA 1986)** a ďalších zákonov, špecifikovaných v **LLPA 2000** alebo v **LLPR 2001**.

V súčasnosti sa obsahovo rovnaká právna úprava *limited liability partnershipov* vzťahuje na celé územie Veľkej Británie (tzn. na územie Anglicka, Walesu a Škótska) a aj na územie Severného Írska. Je tomu tak napriek tomu, že pre Veľkú Britániu platil v minulosti rozdielny právny predpis (**Limited Liability Partnerships Act 2000**; 19 paragrafov) ako pre Severné Írsko (**Limited Liability Partnerships Act (Northern Ireland) 2002**; 16 paragrafov). Od 1. októbra 2009 však platí pre celé územie Veľkej Británie a Severného Írska britský **Limited Liability Partnerships Act 2000**, ktorého platnosť bola rozšírená aj na územie Severného Írska, a to na základe (**CA 2006, s.1286(1)(a)**) v znení **Dodatku č. 2. ministerských nariadení z roku 2009** (podzákonných právnych predpisov) **o aplikácii zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 na limited liability partnershipy**.¹⁷⁰

V súlade s **dodatkom č. 1 týchto ministerských nariadení** a právnou úpravou obsiahnutou v **zácone o obchodných spoločnostiach z roku 2006**, sa niektoré časti **CA 2006** pouijú aj na *limited liability partnershipy*. Britský limited liability partnership je tak regulovaný „viac právnou úpravou kapitálových obchodných spoločností (aj keď prispôbenou jeho zvláštnej povahe) ako právnou úpravou klasických britských partnershipov [osobných obchodných spoločností].“¹⁷¹

Súhlasím preto s komentárom Profesora Daviesa, že sa jedná o akýsi „hybrid medzi klasickými partnershipmi a kapitálovými obchodnými spoločnosťami, ktorý má bližšie ku kapitálovým obchodným spoločnostiam.“¹⁷² Je tomu tak najmä preto, že britská právna úprava, vzťahujúca sa na klasické britské partnershipy (osobné obchodné spoločnosti), sa na limited liability partnership *nevzťahuje*, s výnimkou ojedinelých prípadov, v ktorých tak **zákon o limited liability partnership z roku 2000** výslovne stanoví (**LLPA 2000, s.1(4) a s.1(5)**). Profesor Davies preto argumentuje, že limited liability partnership je podobný „menšej kapitálovej obchodnej spoločnosti, aj keď

¹⁷⁰ Limited Liability Partnerships (Application of Companies Act 2006) Regulations 2009, Schedule 2). Porovnaj kompletný text týchto ministerských nariadení na stránke <http://www.opsi.gov.uk/si/si2009/draft/ukdsi_9780111479612_en_1> Stránka sprístupnená a načítaná 14. 11. 2009.

¹⁷¹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 6.

¹⁷² Tamtiež.

označovanej iným názvom a podliehajúcej voľnejšej zákonnej regulácii ako ostatné typy kapitálových obchodných spoločností.“¹⁷³

Určité znaky klasických partnershipov však budú platiť aj pre limited liability partnership. Toto sa bude týkať najmä vnútornej organizačnej štruktúry *limited liability partnershipu*, keďže „vzťahy medzi spoločníkmi britského *limited liability partnershipu* sú v niektorých prípadoch podobné vzťahom spoločníkov klasických britských partnershipov“¹⁷⁴ (tzn. *všeobecného partnershipu* a *limited partnershipu*). Zvlášť to platí v tom ohľade, že každý spoločník *limited liability partnershipu* má právo jednať za ostatných spoločníkov, vstupovať do vzťahov s tretími osobami a tým aj ostatných spoločníkov právne zaväzovať (**LLPA 2000, s.6(1)**).

Rovnako ako klasické britské partnershipy môže byť *limited liability partnership* založený len ako spoločnosť najmenej 2 podnikajúcich osôb (**LLPA 2000, s 2(1) (a)**). Založenie jednočlenného LLP preto nie je prípustné. Takisto ako u klasických britských partnershipov zároveň platí, že pojmovým znakom LLP je podnikanie za účelom dosiahnutia zisku (**LLPA, s.2(1) (a)**). Založenie partnershipu a vnútorné vzťahy v ňom sú, tak ako u klasických partnershipov, vecou dohody partnerov, ktorá nemusí mať písomnú podobu.¹⁷⁵ Jeho vznik sa však viaže, podobne ako u britských kapitálových obchodných spoločností, až k formálnemu zápisu *limited liability partnershipu* do britského obchodného registra (**LLPA 2000, ss.2 a 3**).

Tento nový typ obchodnej spoločnosti zároveň podlieha rovnakým princípom zdaňovania ako klasické partnershipy (osobné obchodné spoločnosti typu *všeobecného* a *limitovaného partnershipu*) a v procese rozhodovania *limited liability partnershipu* (LLP) nedochádza (rovnako ako ani u klasických partnershipov) k členeniu na spoločníkov obchodnej spoločnosti na strane jednej a jej riaditeľov (Board of directors – v istom zmysle obdoba predstavenstva u českej a.s.) na strane druhej, ktorých úlohou je riadiť spoločnosť a rozhodovať o jej každodennom fungovaní.¹⁷⁶

¹⁷³ Porovnaj *Davies, P. Introduction to Company Law* (Oxford University Press, Oxford 2002), str. 295.

¹⁷⁴ *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 9.

¹⁷⁵ Porovnaj Henning, J. J.: *Partnership Act in brief historical and comparative perspective*. (2004) 25(6) *Comp. Law*. 163, str. 169, v ktorom Profesor Henning odkazuje v tejto súvislosti na dokument DTI (Department of Trade and Industry) z roku 2000, str. 1-3.

¹⁷⁶ Porovnaj výklad *Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law* (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 6.

LLP bude tvorený buď dvoma typmi spoločníkov, z ktorých aspoň dvaja musia byť tzv. *designed members* (formálne určení spoločníci) a ostatní budú bežnými spoločníkmi (*members*) alebo budú musieť byť všetci spoločníci formálne určení (tzv. *designed members*) – (LLPA 2000, s.8). V prípade, že počet týchto formálne určených spoločníkov bude menší ako 2, budú všetci zostávajúci spoločníci považovaní za formálne určených (*designed members*) - (LLPA 2000, s.8 (2)).

Zodpovednosť oboch typov spoločníkov je rovnaká a jediným rozdielom je, že formálne určení spoločníci (*designed members*) majú, na rozdiel od bežných spoločníkov, dodatočné administratívne a registračné povinnosti vo vzťahu k britskému obchodnému registru. Bude sa napríklad jednať o včasné oznamovanie zmien členskej základne spoločnosti obchodnému registru atď. V záležitostiach *limited liability partnershipu* však budú mať všetci spoločníci rovnaké slovo.

Každodenné fungovanie *limited liability partnershipu* a rozhodovanie v ňom tak, na rozdiel od britských kapitálových spoločností, náleží každému spoločníkovi, pokiaľ sa spoločníci nedohodnú inak (LLPA 2000, s. 6(1)). Z tohto dôvodu je „právna úprava rozhodovania v *limited liability partnershipoch* značne flexibilná a spoločníci si môžu proces rozhodovania upraviť podľa vlastných preferencií,¹⁷⁷ čo vcelku kontrastuje s právnou úpravou kapitálových obchodných spoločností, v ktorých sú procesy každodenného rozhodovania v réžii vyššie spomínaných riaditeľov spoločností (*directors*) a nie všetci spoločníci (ak vôbec nejakí) sa na nich vo všeobecnosti budú zúčastňovať (riaditeľmi britských kapitálových obchodných spoločností totiž môžu byť, podobne ako v Čechách, aj tretie osoby odlišné od spoločníkov).

3.5.2 Právna osobnosť a zodpovednosť za záväzky spoločnosti

Na rozdiel od britského všeobecného *partnershipu* a *limited partnershipu* je však britský *limited liability partnership*, podobne ako všetky české obchodné spoločnosti (§ 56 odst. 1 ObchZ), právnickou osobou s vlastnou právnou osobnosťou a vlastnou právnou zodpovednosťou, odlišnou od právnych osobností a zodpovedností spoločníkov *limited liability partnershipu* (LLPA 2000, s 1(2)). Dovršením procesu inkorporácie, v podobe zápisu do britského obchodného registra, sa tak k vzniku tejto

¹⁷⁷ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 6-7.

novej právnej formy obchodnej spoločnosti pridružuje aj oprávnenosť jej spoločníkov jednať a zaväzovať limited liability partnership ako taký a zároveň nebyť priamo zodpovední za jeho dlhy. Prípadná zodpovednosť spoločníkov britského limited liability partnershipu bude preto *akcesorická*, rovnako ako je tomu u zákonného ručenia spoločníkov českých obchodných spoločností (porovnaj § 56 odst. 5 v súčinnosti s § 306 odst. 1 ObchZ).

Veľkou výhodou limited liability partnershipu je fakt, že „umožňuje, aby spoločníci, zúčastňujúci sa aktívne na riadení a podnikaní partnershipu, obmedzili svoju zodpovednosť za dlhy a záväzky LLP.“¹⁷⁸ Zodpovednosť spoločníkov LLP za záväzky partnershipu bude obmedzená výškou čiastky, ktorú sú spoločníci povinní poskytnúť v prípade zrušenia spoločnosti (**LLPA 2000, s.1(4)**). Táto bude v praxi rovná výške súčtu príspevku spoločníka do spoločnosti (porovnaj § 118ZC zákona o korporátnej dani a dani z príjmov¹⁷⁹ spolu s **LLPA 2000, s.10**) a výške čiastky vyplývajúcej z prípadného protiprávneho, zavineného alebo nedbalostného jednania spoločníka. Zároveň platí, že z tohto zavineného, protiprávneho alebo nedbalostného jednania či opomenutia spoločníka, ku ktorému došlo v súvislosti s podnikaním LLP, bude zodpovedať poškodeným osobám za škodu nielen samotný spoločník, o ktorého profesionálnu nedbalosť ide, ale aj samotná spoločnosť (*limited liability partnership*), a to v rovnakom rozsahu, v akom zodpovedá daný spoločník (**LLPA 2000, s.6(4)**).

Významnou výhodou LLP však ostáva, že ostatní spoločníci LLP nie sú za záväzky protiprávne alebo nedbalostne jednajúceho spoločníka vôbec zodpovední.¹⁸⁰ Takýto stav samozrejme ostro kontrastuje s právnou úpravou klasických britských partnershipov a českých osobných obchodných spoločností, v ktorých všetci spoločníci aktívne sa zúčastňujúci podnikania spoločnosti (t.j. neobmedzene zodpovední/ručiaci spoločníci), budú z nedbalostného jednania svojich partnerov zaviazaní a zodpovední. Pre úplnosť poznamenávam, že sa na spoločníkov LLP budú vzťahovať aj niektoré ustanovenia **zákona IA 1986**, ktoré môžu v určitých prípadoch (napr. **IA 1986, ss. 213 a 214**) založiť povinnosť spoločníka prispieť do majetku zrušovanej spoločnosti určitú

¹⁷⁸ Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 2-3.

¹⁷⁹ Income and Corporation Taxes Act 1988, s. 118ZC. Tento paragraf bol včlenený do Income and Corporation Taxes Act 1988 na základe § 10 zákona o limited liability partnershipoch z roku 2000 (LLPA 2000, s.10).

¹⁸⁰ Porovnaj Law Commission, Partnership Law (Law Com. No. 283, Cm 6015; Scot Law Com. No. 192) (London: Stationary Office, 2003), str. 2.

sumu, a to napríklad v prípade, že spoločník nejednal v súlade s ustanoveniami **zákona o insolvenčii z roku 1986** a jeho jednanie malo nepriaznivé dopady na veriteľov LLP.

Ostáva dodať, že *limited liability partnership* sa ukázal byť vcelku populárnou formou podnikania vo Veľkej Británii, čo dokumentuje aj fakt, že pár rokov po uzákonení tejto novej formy obchodnej spoločnosti bolo vo Veľkej Británii k 31. marcu 2006 registrovaných 17 499 britských *limited liability partnershipov*¹⁸¹ a k 31. marcu 2008 dokonca približne 32 000 týchto *partnershipov*.¹⁸² Je vhodné tiež zdôrazniť, že právna forma podnikania v podobe *limited liability partnershipov* je veľmi často využívaná britskými advokátskymi kancelármi. O vhodnosti zakomponovania podobnej formy obchodnej spoločnosti do českého právneho poriadku nemám pochyb. Bližšie sa k tejto problematike vyjadrím vo svojej úvahe *de lege ferenda*, ktorá je súčasťou záveru tejto diplomovej práce.

4. NAJVÝZNAMNEJŠIE FORMY KAPITÁLOVÝCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ

Britské kapitálové obchodné spoločnosti sú podrobne upravené **zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006)**. To však neznamená, žeby sa na tieto obchodné spoločnosti neaplikovali aj iné právne predpisy. Z hľadiska zodpovednosti spoločníkov a štatutárnych orgánov je najdôležitejším z nich **zákon o insolvenčii z roku 1986 (Insolvency Act 1986; IA 1986)**, ktorý sa spolu s **CA 2006** aplikuje napríklad na zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti a na zodpovednosť štatutárnych orgánov (Board of directors), pričom bude upravovať jak všeobecné otázky takejto zodpovednosti, tak aj prípady porušenia ich zákonných povinností. Na *public limited companies* sa bude vzťahovať aj **zákon o finančných trhoch a službách z roku 2000 (Financial Services and Markets Act 2000; FSMA 2000)**, ako aj právne predpisy vydané na jeho základe. Aplikácia **FSMA 2000** a predpisov vydávaných na jeho základe sa bude vzťahovať na tie britské kapitálové obchodné spoločnosti, ktoré hromadne ponúkajú akcie všeobecnej verejnosti alebo

¹⁸¹ Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform (BERR), *Companies in 2005-2006*, 2006 the Stationary Office, Table E4.

¹⁸² Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform (BERR), *Companies in 2007-2008*, 2008 the Stationary Office, Table E4.

obchodujú svoje akcie na jednom z regulovaných trhov (*public companies limited by shares*).

Zákon o obchodných spoločnostiach z roku 2006 je plne platný a účinný od 1. októbra 2009 a vzťahuje sa od tohto dňa nielen na územie Veľkej Británie (t.j. Anglicka, Walesu a Škótska), ale aj na územie Severného Írska. Na územie Severného Írska bola jeho pôsobnosť rozšírená na základe § 1284 odst. 1 zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (CA 2006, s.1284(1)), čím sa zrušila predchádzajúca právna úprava, platná až do nedávna pre Severné Írsko ((CA 2006, s 1284(2)), ktorá bola obsiahnutá najmä v predpise **The Companies (Northern Ireland) Order 1986**.¹⁸³

Nový zákon o obchodných spoločnostiach (CA 2006) je zároveň jedným z najobsiahlejších právnych predpisov prijatých v histórii Parlamentu Spojeného kráľovstva, má 1300 paragrafov, 16 dodatkov a z pochopiteľných dôvodov nemôže byť v rozsahovo obmedzenej diplomovej práci rozoberaný do podrobností.

Zameriam sa preto v tejto časti diplomovej práce na základnú charakteristiku najdôležitejších foriem kapitálových obchodných spoločností, ktoré je možné na základe nového zákona založiť. Týmito kapitálovými obchodnými spoločnosťami sú *private unlimited company* (súkromná obchodná spoločnosť s neobmedzenou zodpovednosťou spoločníkov), *private company limited by shares or guarantee* (súkromná obchodná spoločnosť limitovaná akciami spoločníkov alebo ich garanciami) a *public company limited by shares or guarantee* (spoločnosť s limitovanou zodpovednosťou spoločníkov alebo ich garanciami a možnosťou verejného obchodovania svojich akcií).¹⁸⁴ Najdôležitejšími formami týchto spoločností sú *private company limited by shares or guarantee*, ktorá plní v praxi do istej miery podobnú funkciu ako česká spoločnosť s ručením obmedzeným¹⁸⁵ a *public company limited by shares or guarantee*, ktorá je blízka českej akciovej spoločnosti.

¹⁸³ Plným názvom *The Companies (Northern Ireland) Order 1986* (S.I. 1986/1032 (N.I. 6)), v znení neskorších predpisov. Ďalšími právnymi predpismi, zrušenými novým zákonom CA 2006 a aplikovanými až do nedávna na území Severného Írska boli najmä *the Companies Consolidation (Consequential Provisions) (Northern Ireland) Order 1986* (S.I. 1986/1035 (N.I. 9)), ako aj *Part 3 of the Companies (Audit, Investigations and Community Enterprise) Order 2005* (S.I. 2005/1967(N.I. 17)).

¹⁸⁴ Doslovný preklad spojenia „*public company limited by shares or guarantee*“ je verejná obchodná spoločnosť limitovaná akciami alebo garanciami. Takýto preklad by však nevystihoval jej podstatu a navyše by bol zavádzajúci - preto uvádzam trochu výstižnejší preklad: spoločnosť s garanciami spoločníkov alebo ich limitovanou zodpovednosťou a možnosťou verejnej obchodovateľnosti akcií. V diplomovej práci však budem používať anglické názvy.

¹⁸⁵ Porovnaj Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformy. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 15.

4.1 Private unlimited company

(*súkromná obchodná spoločnosť s neobmedzenou zodpovednosťou spoločníkov*)

Tento typ obchodnej spoločnosti vzniká inkorporáciou (CA2006, s.14), a teda rovnako ako české obchodné spoločnosti zápisom do príslušného obchodného registra (§ 62 odst. 1 ObchZ). Nie je preto prekvapením, že sa jedná o samostatnú právnu entitu s vlastnou právnu osobnosťou, odlišnou od osobností jej spoločníkov (CA 2006, s.16).

Zodpovednosť¹⁸⁶ respektíve zaviazanosť¹⁸⁷ spoločníkov za dlhy tejto obchodnej spoločnosti je akcesorická podobne ako v českom práve, kde síce zákonodarca zvolil pojem ručenie (§ 56 odst. 5 ObchZ), v praxi sa však bude rovnako jednať o akcesorickú zodpovednosť respektíve zaviazanosť spoločníkov za záväzky spoločnosti.¹⁸⁸ Spoločníci britskej *private unlimited company* (na rozdiel od ostatných typov britských kapitálových obchodných spoločností upravených v zákone CA 2006) zodpovedajú za záväzky spoločnosti v neobmedzenom rozsahu.¹⁸⁹ Neexistuje preto žiadny limit ich akcesorickej zaviazanosti z jednanja spoločnosti (CA 2006, s.3(4)), podobne ako je tomu u českých *osobných* obchodných spoločností (resp. u spoločníkov v.o.s a komplementárov k.s.) a britských *partnershipov* (resp. u neobmedzene ručiacich spoločníkov vo všeobecnom a v limitovanom *partnership*e).

Na rozdiel od britských *partnershipov* a českých *osobných* obchodných spoločností môže¹⁹⁰ mať *private unlimited company* základné imanie (základný kapitál)

¹⁸⁶ Zodpovednosťou sa všeobecne myslí povinnosť, ktorá vznikne v dôsledku porušenia inej právnej povinnosti (tzv. sekundárna povinnosť) – Porovnaj Pelikánová, I.: Ručení, závazek a odpovědnost v české právní terminologii, *Společnost pro srovnávací právo*, 2005, str. 1. V takomto zmysle používam aj ja tento termín v diplomovej práci.

<<http://www.srovnavacipravo.cz/texty/prevod.htm>> Stránka sprístupnená a načítaná dňa 12.12. 2008.

¹⁸⁷ Zaviazanosťou sa všeobecne myslí subjektívna povinnosť, ktorá vznikne na základe zmluvy alebo inej právnej skutočnosti – Porovnaj Pelikánová, I.: Ručení, závazek a odpovědnost v české právní terminologii, *Společnost pro srovnávací právo*, 2005, str. 1. Takýto význam priradujem tomuto termínu aj ja v diplomovej práci.

<<http://www.srovnavacipravo.cz/texty/prevod.htm>> Stránka sprístupnená a načítaná dňa 12.12. 2008.

¹⁸⁸ Porovnaj výklad Pelikánová I. Ručení. Právník, 1996, 5, str. 401; ďalej výklad Pelikánová, I.: Ručení, závazek a odpovědnost v české právní terminologii, *Společnost pro srovnávací právo*, 2005, str. 6-7, <<http://www.srovnavacipravo.cz/texty/prevod.htm>> Stránka sprístupnená a načítaná dňa 12.12. 2008, ako aj výklad Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 65-69.

¹⁸⁹ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge, 2009), str. 10.

¹⁹⁰ Táto obchodná spoločnosť môže, ale nemusí mať základné imanie rozvrhnuté na určitý počet akcií, pričom ak má, býva niektorými komentátormi nazývaná *private unlimited company with share capital* a v prípade, že nemá základné imanie rozvrhnuté na určitý počet akcií, býva nazývaná *private unlimited company without share capital* – Porovnaj Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law

rozvrhnuté na určitý počet akcií.¹⁹¹ Môže tak vzdialene pripomínať komanditnú spoločnosť na akcie „upravenú v súčasnosti napríklad nemeckým a francúzskym právom,“¹⁹² a to s tým rozdielom, že v britskej *private unlimited company* neexistuje obdoba komanditistov, pretože všetci spoločníci zodpovedajú za záväzky spoločnosti neobmedzene. Na druhú stranu aj u komanditnej spoločnosti na akcie platilo, že imanie spoločnosti mohlo byť tvorené nielen vkladmi komanditistov, rozloženými na určitý počet akcií, ale „aj vkladmi komplementárov, ktorí mohli byť v určitých prípadoch dokonca zároveň komplementármi aj komanditistami, a to vtedy, ak upísali akcie spoločnosti alebo ich nadobudli od niektorého komanditistu.“¹⁹³

Z názvu spoločnosti vyplýva, že táto *private unlimited company* nemôže byť *ab initio* založená a registrovaná ako *public company limited by shares or guarantee* (CA 2006, s.4(2)), a teda ako obdoba českej akciovej spoločnosti v britskom práve. *Public company limited by shares or guarantee* sa však podľa nového zákona CA 2006 môže stať *private unlimited company* v dôsledku premeny (CA 2006, s.109-111).

Neobmedzená zodpovednosť spoločníkov za záväzky tejto kapitálovej obchodnej spoločnosti spôsobuje, že v praxi používa k podnikaniu túto právnu formu relatívne malé množstvo podnikateľov. Štatistiky bývalého britského Ministerstva priemyslu a obchodu totiž uvádzajú, že v období rokov 1996 až 2001 bolo každoročne registrovaných iba 100 až 200 týchto obchodných spoločností.¹⁹⁴

4.2 Companies limited by guaranties (kapitálové obchodné spoločnosti limitované garanciami)

V britskom právnom poriadku sú kapitálovými obchodnými spoločnosťami limitovanými garanciami rovnako *private companies limited by guaranties* (CA 2006, ss.3(1) spolu s 4(1)), ako aj *public companies limited by guaranties* (CA 2006, s.4(2)), a teda tie obdoby českej *s.r.o.* a *a.s.*, ktoré *nie sú* zakladané za účelom dosiahnutia

(23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 53.

¹⁹¹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 18.

¹⁹² Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 359.

¹⁹³ Malenovský-Wenig, A. Příručka obchodního práva, Praha: Československý kompas 1947, str. 340-341.

¹⁹⁴ DTI (Department for Trade and Industry), Companies in 2001-2002, (2002), Table B1.

zisku. Namiesto podnikania za účelom dosahovania zisku sú v českom aj v britskom právnom poriadku tieto typy obchodných spoločností zakladané za inými účelmi, v neziskových oblastiach, takže pôjde napríklad o charitatívne, kultúrne alebo vedecké účely.¹⁹⁵ V britskom právnom poriadku sú príkladmi takýchto spoločností rôzne typy škôl, vrátane niektorých škôl vysokých, ako aj rôzne spolky priateľov múzeí či galérií atď.¹⁹⁶ Je tomu tak preto, že „ich inkorporácia nesúca so sebou obmedzenú zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti je pre spoločníkov výhodnejšia a menej riskantná ako formovanie britských *trustov*.“¹⁹⁷

Tieto typy obchodných spoločností som sa rozhodol vyčleniť do zvláštnej časti diplomovej práce, pretože ich členovia sú významovo skôr spoločníkmi ako akcionármi,¹⁹⁸ „zodpovednosť [členov] za záväzky spoločnosti je špecifikovaná v inkorporačných dokumentoch¹⁹⁹ a čiastka do výšky ktorej spoločníci zodpovedajú za záväzky spoločnosti nie je súčasťou majetku spoločnosti“²⁰⁰ ani jej základného imania (kapitálu), čo kontrastuje s pozíciou britských obchodných spoločností limitovaných akciami (*private a public company limited by shares*). Keďže spoločníci pri zakladaní ani vzniku spoločnosti do majetku ani základného imania spoločnosti nič obligatórne neprispievajú, nie sú v období existencie spoločnosti vôbec zodpovední za jej záväzky.²⁰¹ Obmedzená zodpovednosť spoločníkov do výšky ich garancií zakotvených v inkorporačných dokumentoch tak nastane iba v prípade, že pri zrušení spoločnosti je potrebné aby aj samotní spoločníci prispeli na úhradu dlhov spoločnosti (**CA 2006, s. 3(1) a (3) spolu s IA1986, s.74(3)**). V praxi býva výška garancií jednotlivých spoločníkov „často zanedbateľná – typické sú garancie vo výške jednej britskej libry.“²⁰²

¹⁹⁵ Porovnaj tiež výklad o českej právnej úprave týchto typov spoločností v knihe Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 22.

¹⁹⁶ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 8-9.

¹⁹⁷ Tamtiež, str. 9.

¹⁹⁸ Oba hlavné typy britských kapitálových obchodných spoločností podnikajúcich za účelom dosiahnutia zisku (*private companies limited by shares* ako aj *public companies limited by shares*) sú na rozdiel od českej právnej úpravy limitované akciami (limited by shares), a teda majú (na rozdiel od českej s.r.o.) svoje základné imanie rozložené na určitý počet akcií.

¹⁹⁹ Britské inkorporačné dokumenty sú obdobou českej zakladateľskej zmluvy a stanov.

²⁰⁰ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge, 2009), str. 11.

²⁰¹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 9.

²⁰² Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press,

Veľkou výhodou britských kapitálových obchodných spoločností limitovaných *garanciami* je fakt, že vstúpenie do týchto spoločností, ani vystúpenie z nich nevyžaduje prevod akcií na iného, pretože „vstup do spoločnosti je tu vecou dohody medzi spoločnosťou a jej budúcim členom a vystúpenie zo spoločnosti je v podstate jednostranným rozhodnutím spoločníka,²⁰³ podmieneným oznámením o zamýšľanom vystúpení a uhradením prípadných záväzkov. Britské obchodné spoločnosti limitované *garanciami* sa tak, na rozdiel od ich českých obdôb, nedajú subsumovať pod pojem uzavretých korporácií,²⁰⁴ pretože „účasť na týchto spoločnostiach, ako aj jej ukončenie, môže byť v praxi rovnako jednoduché ako vstúpenie do akéhokoľvek klubu a vystúpenie z akéhokoľvek spolku.“²⁰⁵ Navyše fakt, že tieto britské spoločnosti nevydávajú akcie znamená, že počet podielov v nich nie je obmedzený, z čoho tiež vyplýva, že o uzavretých korporáciách v tomto prípade nemožno tak úplne hovoriť.²⁰⁶

Tieto britské formy obchodných spoločností však nie sú vhodné k podnikaniu za účelom dosahovania zisku, pretože akýkoľvek dosiahnutý zisk nebude možné rozdeliť medzi spoločníkov, ale bude musieť byť pridaný do akejsi kapitálovej rezervy spoločnosti určenej na krytie prípadných budúcich záväzkov spoločnosti.²⁰⁷

Keďže nie je možné pri tomto type obchodnej spoločnosti vydávať akcie ani požadovať vklady od spoločníkov, „akýkoľvek kapitál potrebný pre fungovanie obchodnej spoločnosti bude musieť byť získaný najmä formou úverov.“²⁰⁸ S takto koncipovanou britskou právnou úpravou kontrastuje obligatórnosť „povinného vytvárania vkladov spoločníkov u všetkých²⁰⁹ českých a.s.“²¹⁰ aj s.r.o. (§ 154 odst. 1 **Obch.Z.** a § 105 odst. 1 spolu s § 113 **Obch.Z.**), a teda aj tých, ktoré nepodnikajú za účelom dosiahnutia zisku (§ 2 odst.2 písmeno a) **Obch.Z.**).

Oxford 2006), str. 57.

²⁰³ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 9-10.

²⁰⁴ Porovnaj Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 23.

²⁰⁵ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 9.

²⁰⁶ Porovnaj Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 23.

²⁰⁷ Porovnaj Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 11.

²⁰⁸ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 10.

²⁰⁹ To znamená, že táto povinnosť platí jak u a.s. a s.r.o. zakladaných za účelom dosahovania zisku, tak u a.s. a s.r.o., ktoré nepodnikajú za účelom dosahovania zisku.

²¹⁰ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 16.

Aj z týchto dôvodov sú vo Veľkej Británii aj v ČR kapitálové obchodné spoločnosti limitované garanciami (a ich české obdoby, nepodnikajúce za účelom dosahovania zisku) omnoho menej využívané v praxi než kapitálové obchodné spoločnosti limitované akciami.²¹¹ Revízná skupina odborníkov pre britské právo obchodných spoločností napríklad uvádza, že „v roku 1998 bolo vo VB okolo 40,000 kapitálových obchodných spoločností limitovaných garanciami,“²¹² čo ostro kontrastuje s obrovským počtom obchodných spoločností limitovaných akciami (*private* aj *public companies*), ktorých bolo k marcu 2008 vo Veľkej Británii registrovaných približne 2 milióny a 417 tisíc.²¹³

4.3 Private company limited by shares (akciová spoločnosť s prevažne menšou členskou základňou)

Britská *private company limited by shares* je v istom zmysle blízka českej spoločnosti s ručením obmedzeným.²¹⁴ Je tomu tak preto, že „hoci Veľká Británia nepozná rovnakú formu s.r.o. ako kontinentálna právna úprava, *private companies limited by shares* [a české s.r.o.] plnia podobnú funkciu.“²¹⁵

4.3.1 Základná charakteristika a otázka vhodnosti limitovanej zodpovednosti

Táto právna forma obchodnej spoločnosti je najobľúbenejšou a najčastejšie zakladanou britskou obchodnou spoločnosťou²¹⁶ a aj preto sa „jej veľkosť, štruktúra, obrat aj zisky v konkrétnych prípadoch značne líšia.“²¹⁷ Napriek tomu je možné povedať, že tak ako české s.r.o. má väčšina týchto britských spoločností z hľadiska

²¹¹ Tamtiež, str. 22, na ktorej paní profesorka Černá uzatvára, že takéto typy a.s. a s.r.o. „sú v ČR využívané iba okrajovo.“

²¹² CLR (Company Law Review) *Developing the Framework*, URN 00/656, March 2000, para 9.12.

²¹³ Porovnaj a prepočitaj štatistické údaje v BERR, *Companies in 2007-2008*, Tables A1 a A2.

²¹⁴ Porovnaj Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformem. *Právní fórum*, č. 1/2007, str. 19-20.

²¹⁵ *Ripert, G. et Roblot, R. Traité de droit commercial*. Tome 1, 14ème ed., Paris: LGDJ, 1991, str. 720-721, citované a uvedené tiež v knihe *Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva*. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 379, poznámka pod čiarou č. 222.

²¹⁶ Porovnaj *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 53.

²¹⁷ *Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity* (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 11.

veľkosti členskej základne relatívne malý počet členov,²¹⁸ čo sa väčšinou odzrkadľuje aj v jednoduchšej riadiacej štruktúre tejto spoločnosti v porovnaní s formou *public company limited by shares*. Dalo by sa preto argumentovať, že sa jedná o akési akciové spoločnosti s prevažne menšou členskou základňou.²¹⁹

Rovnako ako česká s.r.o. (§ 105 odst. 2 ObchZ) môže byť *private company limited by shares* založená iba jednou osobou (CA 2006, s.7(1)). Česká právna úprava však zakotvuje zákaz reťazenia týchto spoločností a navyše tiež stanoví, že jedna FO môže byť jediným spoločníkom najviac troch s.r.o. (§ 105 odst. 2 ObchZ).

Od roku 1907²²⁰ až do roku 1980 mohlo v britskej *private company* pôsobiť, takisto ako v súčasnej českej s.r.o. (§ 105 odst. 3 ObchZ), maximálne 50 spoločníkov.²²¹ Od roku 1980 je však počet spoločníkov tejto obchodnej spoločnosti, na rozdiel od českej právnej úpravy, neobmedzený. Toto pravidlo bolo pôvodne zakotvené v zákone CA 1980. Dnes je súčasťou zákona CA 2006. Keď navyše prihlíadneme k tomu, že táto britská obchodná spoločnosť vydáva akcie, je možné položiť otázku nakoľko a či vôbec je v súčasnosti *private company limited by shares* podobná českej s.r.o., prípadne akejsi menšej akciovej spoločnosti. Profesor Mason vskutku uvádza, že „britské právo obchodných spoločností, na rozdiel od kontinentálnej Európy, považuje *public* a *private company limited by shares* za dve varianty rovnakej základnej formy [t.j. akciovej spoločnosti].“²²²

Výsledky relatívne aktuálneho prieskumu (z roku 2000) však potvrdzujú, že v zmysle akejsi menšej akciovej spoločnosti, blízkej českej s.r.o., britskú *private company limited by shares* chápať zrejme môžeme, pretože zhruba 90 percent všetkých kapitálových obchodných spoločností má štyroch alebo menej spoločníkov²²³ a *private*

²¹⁸ Porovnaj Modern Company Law for a Competitive Economy: Developing the Framework (URN 00/656) (London: DTI, 2000) para. 11.6.

²¹⁹ Toto bude v absolútnej väčšine prípadov platiť čo do veľkosti ich členskej základne a štruktúry. Vo väčšine prípadov pôjde o spoločnosti produkujúce menšie zisky. Táto charakteristika iste platí v porovnaní s *public company limited by shares*, a teda spoločnosťou, čo do členskej základne a ekonomického významu väčšej a podstatnejšej ako menšia akciová spoločnosť. Profesorka Pelikánová používa výstižný výraz „malá akciová spoločnosť,“ aj keď vzhľadom na formálnu neobmedzenosť počtu členov sa mi javí ako vhodnejší výraz „akciová spoločnosť s prevažne menšou členskou základňou.“

²²⁰ V tomto roku bola táto forma britskej kapitálovej obchodnej spoločnosti zavedená zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 1907 (Companies Act 1907; CA 1907).

²²¹ Do tohto limitu sa nepočítali zamestnanci danej spoločnosti. Porovnaj Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 64.

²²² Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 65.

²²³ Modern Company Law for a Competitive Economy: Developing the Framework (URN 00/656)

company limited by shares tvorí približne 98 percent²²⁴ zo všetkých kapitálových obchodných spoločností. Navyše je zrejmé, že Veľká Británia bola nútená v dôsledku transpozície európskych smerníc o obchodných spoločnostiach typ *private company* od typu *public company limited by shares* odlišiť. To, že tak skutočne učinila v snahe zjednodušiť postavenie malých a stredných podnikateľov môžeme pozorovať aj v tom, že nový zákon CA 2006 „zbavuje [*private company*] presahujúcich aplikácií európskych smerníc,²²⁵ obligatórnych iba pre *public companies limited by shares or guarantee*. Komunitárne právo navyše taktiež považuje britskú *private company limited by shares* za obchodnú spoločnosť podobnú spoločnostiam typu s.r.o. v kontinentálnych právnych úpravách, pretože na ňu vzťahuje právnu reguláciu predpisovanú pre tieto typy obchodných spoločností (porovnaj článok 1 dvanástej smernice Rady 89/667/EHS, o jednočlenných spoločnostiach s ručením obmedzeným).²²⁶

Zdá sa, že tento trend odlišovania akciových spoločností od spoločností s ručením obmedzeným bude ďalej v Európe pokračovať, a to nielen z dôvodu transpozície európskych smerníc. Súhlasím totiž s profesorkou Černou, ktorá komentuje, že „súčasný vývoj [tejto formy obchodnej spoločnosti – t.j. s.r.o.] smeruje k istému uvoľneniu a väčšiemu otvoreniu potrebám malého a stredného podnikania.“²²⁷ Tento trend je badateľný aj v Spojenom kráľovstve, kde jedným z dôvodov prijatia nového zákona (CA 2006) bolo prispôbiť právo obchodných spoločností potrebám malého a stredného podnikania (tzv. „think small first approach“²²⁸) tým, že základná právna úprava bude odrážať potreby menších a stredných typov obchodných spoločností a zvláštne ustanovenia budú pridané pre väčšie typy obchodných spoločností (*public companies limited by shares*).²²⁹

(London: DTI, 2000) para. 11.6.

²²⁴ Porovnaj štatistické údaje BERR (Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform), *Companies in 2007-2008*, 2008, the Stationary Office, Tables A1, A2, E 2 a E4.

²²⁵ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformem. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 20.

²²⁶ Článok 1 dvanástej smernice Rady 89/667/EHS (o jednočlenných spoločnostiach s ručením obmedzeným) z 21.12.1989, 89/667/EHS, OJ 1989 L395/40.

²²⁷ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformem. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 14.

²²⁸ Strategic Framework Consultation Document citovaný aj v The Company Law Review Steering Group. *Modern Company Law for a Competitive Economy: Developing the Framework* (URN 00/656). DTI: London, 2000, para 2.15.

²²⁹ Porovnaj zásadný koncepčný rozdiel v zakotvený v zákone CA 1985, kde bola základná právna úprava predvolená pre *public companies limited by shares* (typicky veľké obchodné spoločnosti), čo spôsobovalo nepraktickú záťaž pre malé a stredné podniky, často rodinné firmy (typicky *private companies limited by shares*) s právnou úpravou CA 2006, ktorá volí opačný prístup úpravou menších obchodných spoločností ako základných a špeciálnou prídavnou úpravou pre veľké obchodné spoločnosti.

V porovnaní s českou právnou úpravou nepodlieha založenie *private company limited by shares* „takým formalitám ako v Česku (§ 57 ObchZ), pretože podmienkou založenia nie je notársky zápis a k platnému založeniu britskej spoločnosti postačí podpis zakladateľskej zmluvy a jeho svedecké osvedčenie.“²³⁰

Povinným označením firmy tohto typu britských obchodných spoločností je od prijatia CA 1980 prípona *limited* alebo skratka *Ltd.*,²³¹ v súčasnosti zakotvená v CA 2006, s. 59(1). Takisto § 107 ObchZ vyžaduje povinné označenie *společnost s ručením omezeným* alebo skratku *spol. s r.o.* respektíve *s.r.o.*

Na rozdiel od českých s.r.o., pre ktoré právna úprava stanovuje čiastku 200 000 Kč ako minimálnu výšku základného imania spoločnosti (§ 108 odst. 1 ObchZ) a čiastku 20 000 Kč ako minimálnu výšku vkladu jednotlivého spoločníka (§ 109 odst. 1 ObchZ), môžu byť britské *private companies* založené s nepatrným základným imaním a nominálna hodnota ich jednotlivých akcií môže byť dokonca stanovená čiastkou 1/2 pencie (obdoba 1/2 haliera), a to napriek tomu, že takéto platidlo právne vôbec neexistuje (*Re Scandinavian Bank Group plc.*²³² *Re Australian Pacific Technology Ltd*²³³). Profesor Mason uvádza, že britské „*private companies* bývajú často zakladané s nepatrným základným imaním,“²³⁴ čo samozrejme v dôsledku znamená, že aj zodpovednosť spoločníkov za záväzky takýchto spoločností a miera ich podnikateľského rizika v nich bude triviálna.

V tejto súvislosti treba poznamenať, že nie všetci anglo-americkí komentátori sú presvedčení o vhodnosti takejto triviálnej zodpovednosti spoločníkov. Komentátor Hicks napríklad silne pochybuje, žeby obmedzená zodpovednosť spoločníkov *private company* mala byť univerzálnym pravidlom a hovorí o nevhodnosti tohto princípu pre obchodné spoločnosti menšieho typu z dôvodu zneužívania tohto ľahko dostupného privilégia.²³⁵ Profesor Prentice má rovnako za to, že limitovaná zodpovednosť spoločníkov presúva risk insolvenencie spoločnosti zo spoločníkov na veriteľov a „poskytuje insolventnej spoločnosti nemiestnu inšpiráciu k pokračovaniu podnikania,

²³⁰ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reform. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 19.

²³¹ Na území Walesu môžu tieto spoločnosti používať aj názov *cyfyngedig* alebo skratku *cyf* (CA 2006, s.59(2)).

²³² Právny prípad *Re Scandinavian Bank Group plc* [1988] Ch 87, str. 99-100.

²³³ *Re Australian Pacific Technology Ltd* [1995] 1 VR 457, kde súd dokonca schválil nominálnu hodnotu jednej akcie vo výške 0.01 pencie (0.01 haliera).

²³⁴ Často sa jedná o základné imanie (základný kapitál) vo výške jednej britskej libry. *Mason, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law* (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006), str. 56.

²³⁵ Hicks, A.: *Corporate Form: Questioning the Unsung Hero* (1996) *J.B.L.* 306, str. 315 a 326.

pretože umožňuje spoločníkom hazardovať so zvyšným majetkom dúfajúc, že nastane prielom a spoločnosť aj vklady spoločníkov v nej budú zachránené.²³⁶

Tieto argumenty sú určite pádne a do istej miery aj správne. Podotýkam však, že takéto neprípustné jednanie je v súčasnosti právne postihnutelné, a to na základe inštitútu protiprávneho pokračovania v podnikaní (*wrongful trading*) v IA 1986, s.214, ktorý sankcionuje podobné konanie. Hicks však namieta, že toto ustanovenie nie je v praxi súdov dostatočne využívané²³⁷ a nie je postačujúcou ochranou proti „neuváženej a nezodpovednej hazardovaniu malých podnikateľov s majetkom spoločnosti.“²³⁸ Netreba ale zabúdať, že britské súdy v určitých prípadoch využívajú aj možnosť *prelomenia princípu inkorporácie* a nazerajú na záväzky spoločníkov tak, akoby spoločnosť s odlišnou právnou osobnosťou vôbec neexistovala. Napriek snahám vyšších britských súdov prelamanie princípu inkorporácie obmedziť (*Adams v Cape Industries*;²³⁹ *Re: Polly Peck International (No.3)*,²⁴⁰ ostáva táto možnosť stále hojne využívaná a „princíp inkorporácie je v praxi prelamovaný v 45% až 55% prípadov, a to v každej dekáde od roku 1960 až dodnes.“²⁴¹

Domnievam sa navyše, že existujú aj ďalšie efektívne možnosti ako obmedziť nezodpovedné hazardovanie podnikateľov s majetkom spoločnosti a myslím, že obmedzená zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti je potrebným a významným podnikateľským stimulom. Nesúhlasím preto s prílišným preceňovaním významu veriteľov obchodných spoločností ani s argumentáciami profesora Prentice a Hicksa, že obmedzená zodpovednosť spoločníkov „má za následok vznik ničím nekompensovaného rizika veriteľov“²⁴² a „zákonite povzbudzuje neadekvátne zakladania spoločností.“²⁴³ Súhlasím síce, že v praxi môžu nastať aj problematické prípady, v ktorých bude potrebné snahy o prehĺbenie ochrany veriteľov kvitovať, toto sa však bude týkať iba malých, nedostatočne chránených investorov a veriteľov. Platí totiž, že väčší veritelia typu finančných inštitúcií, bánk a iných subjektov, sú dostatočne

²³⁶ Prentice, D. D.: *Creditor's Interests and Directors' Duties* (1990) 10 *OJLS* 265, str. 265-266.

²³⁷ Hicks, A.: *Wrongful trading – Has it been a failure?* [1993] *Insolvency Law and Practice* 133, str. 134.

²³⁸ Hicks, A.: *Corporate Form: Questioning the Unsung Hero* (1996) *J.B.L.* 306, str. 310.

²³⁹ *Adams v Cape Industries Plc.* [1990] BCLC 479, str. 513, *per Slade LJ*.

²⁴⁰ *Re Polly Peck International Plc. (No.3)* [1996] 1 BCLC 428.

²⁴¹ Mitchell, C.: *Lifting the corporate veil in English Courts: An Empirical Study* [1999] *Company, Financial and Insolvency Law Review* 15.

²⁴² Prentice, D. D.: *Corporate Personality, Limited Liability and the Protection of Creditors'* in R. Grantham and C. Rickett (eds.), *Corporate Personality in the 20th Century*, (Oxford Hart Publishing, Oxford 1998), str. 104.

²⁴³ Hicks, A.: *Corporate Form: Questioning the Unsung Hero* (1996) *J.B.L.* 306, str. 322.

ekonomicky silní na to, aby mohli od spoločníkov a riaditeľov obchodných spoločností vyžadovať dostatočné osobné záruky a podmieniť poskytnutie úveru alebo pôžičky napríklad zastavením ich nehnuteľného majetku. Toto sa v praxi často deje. Domnievam sa preto, že akékoľvek snahy o dôslednejšiu ochranu veriteľov budú opodstatnené iba u malých veriteľov, ktorí takúto vyjednávaciu schopnosť nemajú.

Keď totiž skúmame vhodnosť limitovanej zodpovednosti spoločníkov a jej dopady na situáciu veriteľov, musíme si najprv pravdivo odpovedať na otázku: „aké mimoriadne riziko veriteľa obchodujúci so spoločnosťou *private company* dobrovoľne neakceptovali?“²⁴⁴ Profesor Flynn správne komentuje, že „riziko nezaplatenia druhou stranou je úplne normálne a je súčasťou každej podnikateľskej transakcie,“²⁴⁵ keď predseda veriteľ „vstupuje do vzťahu so spoločnosťou za účelom uzatvorenia výhodného obchodu a každé uzatváranie obchodu vyžaduje určité riziko.“²⁴⁶ Navyše platí, že ak sa veriteľ domnieva, že určitá transakcia je pre neho príliš riziková „môže sa rozhodnúť požadovať vyšší úrok alebo prípadne odmietnuť poskytnutie pôžičky.“²⁴⁷ V prípade, že „pri zvlášť rizikovej transakcii vyšší úrok nepožaduje [prípadne ani o rizikovosti samotného poskytnutia pôžičky neuvažuje], právo by nemalo chrániť jeho krátkozrakosť.“²⁴⁸

Domnievam sa preto, že veritelia by mali byť dostatočne bdeli a znali svojich práv a vstupovať iba do vzťahov, ktoré si dobre premysleli. Navyše platí, že väčšinu pôžičiek vo Veľkej Británii aj v ČR poskytujú banky, rôzne nebankové finančné a úverové inštitúcie ako aj iné subjekty, ktoré požadujú po spoločníkoch aj riaditeľoch spoločností dostatočné osobné garancie, vrátane zástavy ich súkromného nehnuteľného majetku. Akákoľvek dodatočná ochrana veriteľov by preto mala byť zameraná iba na tých investorov, ktorých vyjednávacie postavenie a schopnosti sú obmedzené. Argumenty komentátora Hicksa a profesora Prentica o nevhodnosti limitovanej zodpovednosti spoločníkov pre *private company limited by shares* z dôvodu

²⁴⁴ Dabner, J.: Trading While Insolvent - A Case for Individual Creditors' Rights Against Directors (1994) 17 *UNSWLJ* 546, str. 574-575.

²⁴⁵ Flynn, I.: Statutory Liability for Culpable Mismanagement in H. Rajak (ed.), *Insolvency Law Theory and Practice*, 1993, London: Sweet & Maxwell, str. 135.

²⁴⁶ Sealy, L. S.: Directors' Wider Responsibilities – Problems Conceptual, Practical and Procedural [1987] *Monash. Univ. L.R.* 164, str. 176.

²⁴⁷ Posner, R.A.: The Rights of Creditors of Affiliated Corporations (1975-1976) 43 *Univ. Chicago L.R.* 499, str. 501.

²⁴⁸ Hutchinson R.W., McKillop, D.G.: Banks and Small to Medium Sized Business Financing in the UK: Some General Issues (1992) *Nat. West. Bank Q. Rev.* 84, str. 87-88, citované tiež v *B. R. Cheffins. Company Law: Theory, Structure and Operation*, (Clarendon Press, Oxford 1997) str. 71.

nadmerného poškodzovania veriteľov týchto spoločností, preto nie sú podľa môjho názoru namieste. Domnievam sa tiež, že úvahy o odňatí limitovanej zodpovednosti spoločníkom malých *private limited companies* a ponechania tohto privilégia iba väčším korporáciám nie sú veľmi presvedčivé. O neadekvátnosti týchto úvah svedčí aj súčasná finančná a ekonomická kríza, v priebehu ktorej sa jasne ukázalo, že malé obchodné spoločnosti (*private companies*) nie sú náchylnejšie k nezodpovednému podnikateľskému riskovaniu o nič viac než veľké *public companies*, ktoré sa ukázali byť extrémne nezodpovednými hazardérmi s majetkom svojich klientov, a to vrátane slávnych investičných bánk, poisťovacích gigantov a iných významných anglo-amerických *public companies*. Keďže limitovaná zodpovednosť spoločníkov je najvýznamnejším stimulom k založeniu *private company*,²⁴⁹ nebolo by, podľa môjho názoru, veľmi zodpovedné brzdiť podnikateľské aktivity malých obchodných spoločností odoberaním privilégia obmedzenej zodpovednosti ich spoločníkom.

4.3.2 Právna osobnosť, organizačná štruktúra a vzťahy voči tretím osobám

Rovnako ako v Čechách (§ 56 odst. 1 ObchZ) ide o právnickú osobu s plnou právnou subjektivitou, vlastným majetkom, vlastnými záväzkami odlišnými od záväzkov spoločníkov a neobmedzenou právnou zodpovednosťou spoločnosti za ich splnenie (§ 106 odst. 1 ObchZ). Rovnaká právna úprava platí aj vo Veľkej Británii, kde bola prvýkrát potvrdená už pred viac ako 100 rokmi v právnom prípade Salomom v Salomon & Co Ltd,²⁵⁰ ktorý zároveň 100 rokov pred komunitárnou právnou úpravou o prípustnosti jednočlennej obchodnej spoločnosti²⁵¹ prakticky povolil inkorporáciu jednočlennej kapitálovej obchodnej spoločnosti v britskom práve, keďže „umožnil, aby 6 spoločníkov spoločnosti bolo iba formálne [t.j. na papieri] súčasťou spoločnosti pre spoločníka siedmeho,“²⁵² ktorý tak mohol využiť výhody obmedzenej právnej zodpovednosti za záväzky spoločnosti.

²⁴⁹ Hicks, A., Drury, R., Smallcombe, J. Alternative Company Structures for the Small Businesses, 1995; ACCA Research Report No. 42, London: Certified Accounts Education Trust, str. 17.

²⁵⁰ *Salomon v Salomon & Co Ltd* [1897] AC 22, str. 51 per Lord MacNaghten, ako aj str. 30-31 per Lord Halsbury L.C.

²⁵¹ Dvanásta smernica Rady 89/667/EHS (o jednočlenných spoločnostiach s ručením obmedzeným) zo dňa 21. decembra 1989, [1989] OJ L395/40.

²⁵² Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 5.

Na rozdiel od britskej právnej úpravy *private company limited by shares* ručí v českej s.r.o.²⁵³ každý spoločník za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne s ostatnými spoločníkmi do výšky *súhrnu nesplatených častí vkladov všetkých spoločníkov* podľa stavu zápisu v obchodnom registri (§ 106 odst. 2 ObchZ). Je preto evidentné, že v českých s.r.o. je „rozsah ručenia spoločníka závislý nielen na splnení jeho vlastnej vkladovej povinnosti, ale aj na splnení vkladových povinností ostatných spoločníkov.“²⁵⁴ Tento právny stav kontrastuje s britskou právnou úpravou *private company*, ktorej spoločník je zodpovedný za záväzky spoločnosti iba *do výšky nesplatenej peňažnej čiastky splatnej za akcie, ktoré od spoločnosti získal* (CA 2006, s. 3(2) a IA 1986, s.74(2)). Rozsah zodpovednosti britského spoločníka za záväzky tejto formy obchodnej spoločnosti je tak závislý iba na splnení jeho vlastnej vkladovej povinnosti, ktorej úplné uhradenie bude znamenať aj úplné vyviazanie spoločníka zo všeobecného princípu zodpovednosti za záväzky tejto formy britskej obchodnej spoločnosti (IA 1986, s.74(2)).

Pôjde samozrejme o záväzok britského spoločníka k plnému splateniu *nominálnej hodnoty* jeho akcií, takže sa *private company* nebude môcť so spoločníkom dohodnúť na splatení menšej ako nominálnej hodnoty akcií (*Oregum Gold Mining Co. of India Ltd. v Roper*²⁵⁵). Od tohto zákonného záväzku musíme odlišovať zmluvný záväzok britskej spoločnosti a spoločníka k splateniu emisného ážia akcií (*Niemann v Smedley*²⁵⁶ a *Re Vedelago*²⁵⁷), ktorého prípadné nesplatenie nemá na jeho zodpovednosť za záväzky spoločnosti z jej právnych vzťahov voči tretím osobám žiadny vplyv.

Podobne ako v Čechách sa bude u britských *private companies* jednať o uzatvorené korporácie, pretože účasť na týchto spoločnostiach je v oboch právnych poriadkoch obmedzená a viazaná na určitý podiel spoločníka na spoločnosti, s tým, že britská úprava menšej akciovej spoločnosti sa javí ako voľnejšia, keďže akcie *private company* sú v zásade jednoduchšie obchodovateľné ako obmedzene prevoditeľné

²⁵³ To platí od roku 2000, v dôsledku novelizácie českého ObchZ zákonom č. 370/2000 Sb.

²⁵⁴ Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 401.

²⁵⁵ *Oregum Gold Mining Co. of India Ltd. v Roper* [1892] AC 125, str. 136, per Lord Watson.

²⁵⁶ *Niemann v Smedley* [1973] VR 769.

²⁵⁷ *Re Vedelago* [1992] ACSR 135.

obchodné podiely spoločníka českej s.r.o. (§ 115 odst. 1 a 2 ObchZ).²⁵⁸ U britských *private companies* však nepôjde o rozsiahly typ tejto voľnosti, pretože nemôžu hromadne ponúkať svoje akcie *všeobecnej verejnosti*, ani ich obchodovať na regulovaných akciových trhoch (CA 2006, ss.755 a 756).

Na dôvažok je potrebné taktiež uviesť, že v českej aj v britskej právnej úprave tohto typu obchodných spoločností (*s.r.o.* a *private companies*) môžu byť členmi štatutárnych orgánov aj osoby odlišné od spoločníkov resp. akcionárov (§ 133 odst. 3 ObchZ) a (CA 2006, Part 10, ss.154 & et seq). Britská *private company* aj česká s.r.o. budú potom jednať týmito štatutárnymi orgánmi. Ich jednanie bude zároveň obe spoločnosti v oboch právnych poriadkoch aj zaväzovať (§ 133 odst. 1 a 2 ObchZ) a (CA 2006, s. 40, v zmysle CA 2006, ss.39 a 41).

Podstatným rozdielom ale ostáva, že britská právna úprava neupravuje dvojkoľajný systém riadenia a dozoru typu jednatelia²⁵⁹ a dozorná rada, „pretože nečlení svoju Board of Directors (rada riaditeľov spoločnosti) na dva separátne orgány tohto typu.“²⁶⁰ Český obchodný zákonník však u s.r.o. taktiež nevyžaduje povinné zriaďovanie dozornej rady a ponecháva ho na prípadnej dohode spoločníkov v spoločenskej zmluve, prípadne na ustanovení zvláštneho zákona – v súčasnosti je ním zákon o premenách²⁶¹ (§ 137 odst. 1 ObchZ) – za podmienok stanovených § 137 odst. 2, 3 a 4 ObchZ. Dozorná rada je preto u spoločnosti s ručením obmedzeným „iba fakultatívne zriaďovaným orgánom.“²⁶² V praxi preto „nie je zriaďovanie dozornej rady u českých s.r.o. príliš obvyklé.“²⁶³

Podobnosť britskej právnej úpravy môžeme vidieť aj v tom, že hoci právna úprava obchodných spoločností (jak *private*, tak *public companies*) „nevyžaduje zriaďovanie separátnych riadiacich a dozorných orgánov, zákon takúto možnosť nezakazuje a niektoré britské spoločnosti v praxi túto možnosť aj využívajú.“²⁶⁴ K tomu

²⁵⁸ Porovnaj Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 23-24.

²⁵⁹ U českej akciovej spoločnosti sa jedná o dvojkoľajný systém riadenia a dozoru typu predstavenstvo a dozorná rada.

²⁶⁰ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 14.

²⁶¹ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

²⁶² Pelikánová, I., Černá S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 424.

²⁶³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 468.

²⁶⁴ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 14.

by som rád poznamenal, že sa bude jednať o malé množstvo obchodných spoločností a určite to nebude bežnou praxou pre *private companies limited by shares*.

Aj keď je česká úprava s.r.o. blízka a podobná právnej úprave *private company limited by shares* vo Veľkej Británii, netreba zabúdať, že hoci je česká s.r.o. chápaná ako spoločnosť s prevažujúcimi kapitálovými prvkami, platia pre ňu aj určité znaky osobných obchodných spoločností. Z tohto dôvodu „zaraďuje česká právna teória túto formu obchodnej spoločnosti²⁶⁵ do akejsi skupiny zmiešaných typov obchodných spoločností,²⁶⁶ ktoré v sebe kombinujú kapitálové aj osobné prvky, „dovoľujú spojiť osobnú účasť na podnikateľskej činnosti s majetkovým obmedzením podnikateľského rizika a umožňujú, aby sa [určité] osoby nemuseli podnikania zúčastňovať.“²⁶⁷ Príkladom osobných znakov českých s.r.o. je nutnosť súhlasu všetkých spoločníkov s vystúpením spoločníka zo spoločnosti formou dohody podľa § 149a ObchZ, ako aj niektoré prípady zmeny obsahu spoločenskej zmluvy podľa § 141 ObchZ, za podmienok v tomto ustanovení špecifikovaných (pôjde napríklad „o zmenu výšky podielu na zisku, zmenu v počte hlasov náležiacich jednotlivým spoločníkom atď.“²⁶⁸).

Britskú *private company* je regulovaná voľnejšie, keďže sa jedná o akúsi menšiu akciovú spoločnosť, a teda o spoločnosť kapitálového typu. Treba však podotknúť, že britská *private company limited by shares* plní podobnú funkciu ako česká s.r.o., pretože je v prevažnej väčšine prípadov zakladaná malými a strednými podnikateľmi. Ide o najobľúbenejšiu formu obchodnej spoločnosti vo Veľkej Británii, čo potvrdzuje aj fakt, že k marcu 2008 bolo registrovaných približne 2 milióny 407 tisíc týchto britských spoločností.²⁶⁹ Rovnako v Českej republike patrí s.r.o. „k jednej z najobľúbenejších právnych foriem obchodných spoločností.“²⁷⁰

²⁶⁵ Spolu s komanditnou spoločnosťou.

²⁶⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 189-190.

²⁶⁷ Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl, Praha: POLYGON, 2002, str. 956.

²⁶⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 474.

²⁶⁹ Porovnaj a prepočítaj štatistické údaje BERR, *Companies in 2007-2008*, Table A2.

²⁷⁰ Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl, Praha: POLYGON, 2002, str. 956.

4.4 Public company limited by shares

Na rozdiel od *private company* je britská *public company limited by shares* zakladaná prevažne veľkými, ekonomicky silnými firmami. Je preto, tak ako aj česká akciová spoločnosť, ideálnou formou podnikania vyžadujúceho objemné investície, ktorých návratnosť je dlhodobejšieho charakteru. Akciová spoločnosť tak „sústredením voľného kapitálu a úspor širokej verejnosti umožňuje uskutočňovať podnikateľské činy, ktoré sú pre kapitálovo slabších podnikateľov nerealizovateľné.“²⁷¹ Českou spoločnosťou podobného typu ako *public company limited by shares* je akciová spoločnosť upravená § 154 a nasl. **ObchZ**. Domnievam sa však, že toto prirovnanie nebude platiť vo všetkých prípadoch, pretože české akciové spoločnosti s menšou členskou základňou, nerealizujúce významnejšie hospodárske a ekonomické projekty, budú v praxi podobnejšie britskej *private company limited by shares*.

4.4.1 Základná charakteristika

Forma *public limited company* vznikla vo Veľkej Británii v dôsledku prijatia druhej smernice o obchodných spoločnostiach (**Druhá Smernica Rady 77/91/EHS**²⁷²), ktorá v britskom práve „prvýkrát formálne rozlíšila spoločnosti oprávnené ponúkať hromadným spôsobom svoje akcie verejnosti“²⁷³ (*public companies limited by shares*) od spoločností, ktoré takéto oprávnenie nemajú (*private companies limited by shares*). Takéto odlišenie britskej *public* a *private* company bolo „do britského práva pôvodne zavedené transformáciou uvedenej smernice v podobe zákona **CA 1980**“²⁷⁴ v súčasnej dobe je zakotvené v ustanovení **CA 2006, s.755** a dodnes ostáva najpodstatnejším rozdielom medzi týmito dvoma formami britských kapitálových obchodných spoločností.

²⁷¹ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 39.

²⁷² Druhá Smernica Rady 77/91/EHS, zo dňa 13. decembra 1976, o koordinácii ochranných opatrení, ktoré sú na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb vyžadované v členských štátoch v zmysle čl. 58 druhého pododstavca Zmluvy pri zakladaní akciových spoločností a pri udržiavaní a zmene ich základného imania (česky „kapitálu“), za účelom dosiahnutia rovnocennosti týchto opatrení, v súčasnosti platná v znení smernice 92/101/EHS, OJ 1992 L 247/64 a v znení smernice EP a Rady 2006/68/EC.

²⁷³ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 12.

²⁷⁴ Companies Act 1980 - Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 16.

Britský zákonodarca používa termín „zákaz ponúkania akcií verejnosti“²⁷⁵ (prohibition of public offers) a formuluje ním zákaz hromadnej ponuky akcií akejkoľvek sekcie verejnosti (v zmysle viacerých osôb), akokoľvek pre tento účel spoločnosťami typu *private company* vybranej (CA 2006, s.756(2)). Tento zákaz sa však nebude vzťahovať na ponuky akcií súkromného charakteru, napríklad osobám nejako spätým so spoločnosťou, rodine alebo aj relatívne neznámym ľuďom, vždy za podmienky, že tieto ponuky nebudú hromadného charakteru (porovnaj CA2006, s. 756(3), (4), (5) a (6)). O ponuku verejnosti podľa britského práva preto napríklad nepôjde, ak „ponúknem akcie vlastnej spoločnosti osobe na zastávke trolejbusu, ktorú som predtým, než som sa s ňou dal do reči, vôbec nepoznal.“²⁷⁶

S hromadnou ponukou akcií verejnosti býva často spojené aj obchodovanie spoločnosti na regulovaných akciových trhoch. Bez ohľadu na to či britská *public company* obchoduje svoje akcie na regulovaných trhoch alebo iba ponúka akcie verejnosti v zmysle CA2006, s.756(2), sa na ňu bude vzťahovať zákon o finančných trhoch a službách z roku 2000 (Financial Services and Securities Act 2000; FSMA 2000), komunitárna právna úprava v tejto oblasti, ako aj právne predpisy britského orgánu FSA (Financial Services Authority;²⁷⁷ skratkou FSA²⁷⁸), prijaté na základe zákona FSMA 2000. V Českej republike sú do istej miery podobnými právnymi predpismi upravujúcimi podobné právne inštitúty český ObchZ, zákon o podnikaní na kapitálových tržích²⁷⁹ (upravujúci napríklad náležitosti prospektu akcií a ďalších typov cenných papierov), zákon o dohľadu v oblasti kapitálového trhu,²⁸⁰ ako aj zákon o kolektívnom investovaní.²⁸¹

²⁷⁵ Jedná sa o podobný právny inštitút akým je inštitút „verejných nabídky akcií“ u českých akciových spoločností. Podobný zákaz ako pre britské *private companies* preto platí aj pre české s.r.o., ktoré nemôžu hromadne ponúkať podiely svojich spoločníkov verejnosti.

²⁷⁶ Príklad uvedený na prednáške Dr Terretta z *British Law Centres of the University of Cambridge*, akademický rok 2008/2009.

²⁷⁷ Orgán, ktorý je svojou funkciou podobný bývalej českej Komisii cenných papierov a v súčasnej dobe do určitej miery analogický Českej národnej banke.

²⁷⁸ S prihliadnutím k funkcii tohto orgánu prekladám FSA (Financial Services Authority) ako verejnoprávny orgán pre oblasť finančných a kapitálových služieb. Skratku FSA budem ďalej v diplomovej práci používať.

²⁷⁹ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikaní na kapitálových tržích (ZPKT), v znení neskorších predpisov.

²⁸⁰ Zákon č. 15/1998 Sb., o dohľadu v oblasti kapitálového trhu, v znení neskorších predpisov (predtým zákon o Komisi pro cenné papíry), ktorý upravuje pôsobnosť a právomoci Českej národnej banky (ČNB) při výkone dozoru nad kapitálovým trhom a stanoví niektoré práva a povinnosti subjektov, ktoré na tomto trhu pôsobia.

²⁸¹ Zákon č. 189/2004 Sb., o kolektívnom investovaní, v znení neskorších predpisov.

Ak chce britská *public company* obchodovať na najvýznamnejšom britskom regulovanom trhu – hlavnom trhu Londýnskej burzy cenných papierov (London Stock exchange) – musí byť prijatá do oficiálneho zoznamu, ktorý je vedený *FSA* (**FSMA 2000, Part 6**).²⁸² Po prijatí do tohto oficiálneho zoznamu budú pre britské *public company* platiť nielen uvedené zákony **CA 2006, FSMA 2000**, ale aj právne predpisy a pravidlá vydávané britskou *FSA* (**FSMA 2000, s.96**). Takéto právne predpisy a pravidlá *FSA* budú mať praktický dopad v tom, že „štatutárne orgány a väčšinoví spoločníci takýchto *public companies* budú podliehať dodatočnej právnej regulácii, napríklad v oblasti tzv. transakcií so spriaznenými osobami,²⁸³ (**Listing Rules, Chapter 11**),²⁸⁴ ktoré sa budú aplikovať napríklad „na britské materské obchodné spoločnosti [alebo] na obchodné spoločnosti v dôsledku procesu fúzie.²⁸⁵“ Profesor Davies uvádza, že sa tieto právne predpisy a pravidlá „budú aplikovať iba na britské spoločnosti, zatiaľ čo spoločnosti z iných jurisdikcií budú regulované právom miesta svojej inkorporácie.“²⁸⁶

Možnosť hromadne ponúkať akcie verejnosti, prípadne obchodovať s nimi na regulovaných trhoch, je najpodstatnejším rozdielom medzi *private a public company limited by shares*. Preto som sa rozhodol k vyššie uvedenému, detailnejšiemu popisu tohto rozdielu. Jedná sa totiž, tak ako komentuje profesorka Černá, „o nespornú ekonomickú výhodu [a.s. v porovnaní s s.r.o.], ktorá tkvie v možnosti ponúkať akcie na kapitálových trhoch a takto získané prostriedky využívať k financovaniu rozvoja spoločnosti.²⁸⁷ V českom aj britskom právnom poriadku sa jedná o možnosť (nie povinnosť) hromadného ponúkania akcií vlastnej spoločnosti, respektíve ich obchodovania na regulovaných trhoch a veľké množstvo spoločností túto možnosť v praxi aj využíva. Keby tomu tak nebolo, bolo by pre britských podnikateľov omnoho

²⁸² O takýchto spoločnostiach (po prijatí na uvedený zoznam) hovoríme, že sú „listed“, čo znamená, že sú prijaté do tohto oficiálneho zoznamu Londýnskej burzy. Do istej miery podobná právna úprava platí aj v ČR, kde na prijatie cenného papiera na regulované trhy BCPP (Burzy cenných papierov) a RMS (RM systému, resp. systému registračných miest) nie je právny nárok (porovnaj § 65 a § 66 ZPKT).

²⁸³ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 17.

²⁸⁴ Kapitola 11 tzv. „Listing rules“ alebo právnych predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na obchodné spoločnosti prijaté do oficiálneho zoznamu na primárnom trhu cenných papierov – hlavnom trhu Londýnskej burzy cenných papierov.

²⁸⁵ FSA (Financial Securities Authority), Listing rules - Guidance note No. 03/2000, para 2.6. a 2.7.

²⁸⁶ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 17.

²⁸⁷ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 40-41.

výhodnejšie, aby si založili *private company* alebo inú formu obchodnej spoločnosti resp. partnershipu, pretože „britské *public companies* podliehajú oveľa väčšej administratívnej záťaži a musia zverejňovať oveľa väčšie množstvo povinných informácií o svojej činnosti ako britské *private companies*.“²⁸⁸

4.4.2 Založenie a vznik

Český zákonodarcia na rozdiel od britského rozlišuje dve formy zakladania a.s., a to simultánnym jednorazovým založením akciovej spoločnosti bez „verejnej nabídky akcií,“ kedy zakladatelia pokrývajú základné imanie (kapitál) zakladanej spoločnosti vo výške minimálne 2 miliónov Kč vlastnými investíciami (§ 162 odst. 3 ObchZ), od ktorého sa odlišuje sukcesívne alebo postupné založenie českej a.s., kedy musia zakladatelia získať finančné prostriedky na splatenie akcií zakladanej spoločnosti vo výške aspoň 20 miliónov od tretích osôb, t.j. od upisovateľov akcií (§ 162 odst. 3 ObchZ). Pri postupnom založení a.s. je upisovateľ povinný nielen splatiť prípadné emisné ážio a aspoň 10% menovitej hodnoty akcií (inak je upísanie akcií na základe § 165 odst. 3 ObchZ neúčinné), ale aj pred konaním ustanovujúcej valnej hromady uhradiť najmenej 30% nominálnej hodnoty tých akcií, ktoré upísal a ktoré majú byť splatené peňažnými vkladmi (§ 168 odst. 1 ObchZ). Britská právna úprava naproti tomu upravuje iba jeden spôsob založenia *public company limited by shares*, a to s minimálnym základným imaním 50 000 britských libier, z ktorého musí byť 25 percent splatených predtým, ako spoločnosť začne podnikáť (CA 2006, s.763).

Táto forma českej (§ 62 odst. 1 ObchZ) aj britskej kapitálovej obchodnej spoločnosti „môže vzniknúť“ dvoma spôsobmi. Prvou možnosťou je vznik spoločnosti *ab initio* založením a následným zápisom spoločnosti do príslušného obchodného registra²⁸⁹ (CA 2006, ss.14, 15 a 16), ktorý má v oboch (porovnaj CA 2006, s.16) právnych poriadkoch „konštitutívny význam.“²⁹⁰ K tomu je zároveň vhodné poznamenať, že česká a.s. aj britská *public company* sa zapisujú do príslušného obchodného registra pod svojou firmou, pričom súčasťou firmy britskej *public company*

²⁸⁸ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 1: The Corporate Entity (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 13.

²⁸⁹ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 41.

²⁹⁰ Tamtiež, str. 69.

musí byť slovné spojenie *public limited company* alebo skratka *plc.*²⁹¹ (CA2006, s.58 (1)), rovnako ako firma českej akciovej spoločnosti musí obsahovať označenie: *akciová spoločnosť*, skratku *akc. spol.* alebo skratku *a.s.* (§ 154 odst. 2 ObchZ).

Ďalšou možnosťou vzniku týchto spoločností v oboch právnych poriadkoch je vznik *premenou* z inej formy obchodnej spoločnosti. V českom právnom poriadku túto problematiku upravuje **zákon o přeměnách**,²⁹² v britskom právnom poriadku zákon **CA 2006, Part 7**. V praxi bude v oboch právnych poriadkoch dochádzať najmä k premene obdoby českej s.r.o. na a.s. (CA 2006, s. 89 a ss.90-96), prípadne k premenám tejto obdoby z a.s. na s.r.o. (CA 2006, ss. 89 a 97-101). V Českej republike je zároveň možná premena družstiev a osobných obchodných spoločností (k.s. a v.o.s) na české kapitálové obchodné spoločnosti (a.s. a s.r.o.) a naopak. Britský zákon **CA 2006** zase, na rozdiel od svojho predchodcu (**CA 1985**) a českej právnej úpravy, zakotvuje súčasne možnosť premeny klasických *public* (§ 109-111 ObchZ) aj *private* (§ 102-104 ObchZ) *companies* na *unlimited private companies* s neobmedzenou zodpovednosťou spoločníkov.²⁹³

4.4.3 Organizačná štruktúra spoločnosti

Významným rozdielom právnej úpravy českej akciovej spoločnosti, v porovnaní s britskou *public company* a českou s.r.o. (§ 137 ObchZ), je dvojkoľajný systém jej organizačnej štruktúry a s tým spojená „obligatórnosť vytvárania dozornej rady“,²⁹⁴ „ktorej základnou funkciou je priebežná kontrolná činnosť a ktorá je [spolu s predstavenstvom a.s.] ďalším obligatórnym článkom dualistickej organizačnej štruktúry [českej] akciovej spoločnosti.“²⁹⁵ Toto kontrolné oprávnenie realizuje česká dozorná rada jak dohľadom nad výkonom pôsobnosti predstavenstva, tak nad uskutočňovaním kontroly podnikateľskej činnosti spoločnosti (§ 197 odst.1 ObchZ). Konkrétne zákonné príklady právomocí dozornej rady (napr. významný právny inštitút

²⁹¹ S tým, že waleské *public companies* môžu používať na označenie svojej firmy tiež výraz „*cwmni cyfyngedig*“ alebo *c.c.c.* – CA2006, s.58(2).

²⁹² Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v znení neskorších predpisov.

²⁹³ A teda kapitálové obchodné spoločnosti s neobmedzenou zodpovednosťou spoločníkov za záväzky spoločnosti.

²⁹⁴ Štenglová, I., Pliva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 758.

²⁹⁵ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 260.

zákazu určitých jednaní predstavenstvu podľa § 191 odst. 2 ObchZ, inštitút udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy podľa § 193 odst. 2 ObchZ, ako aj ustanovenia § 197 odst. 2, § 198, § 199, § 201 odst. 4 ObchZ atd.) „môžu byť ďalej rozšírené stanovami.“²⁹⁶

Je veľmi pravdepodobné, že v praxi bude v Českej republike aj v Spojenom kráľovstve každodenná podnikateľská činnosť spoločnosti realizovaná nielen jej štatutárnym orgánom (predstavenstvom / radou riaditeľov), ale aj seniornými zamestnancami českej akciovej spoločnosti resp. britskej *public company*.²⁹⁷ V prípadoch, v ktorých „bude člen predstavenstva českej a.s. zároveň jej seniorným zamestnancom, bude potrebné dôsledne rozlišovať medzi jeho činnosťou vo funkcii člena predstavenstva akciovej spoločnosti a jeho zamestnaneckou činnosťou,“²⁹⁸ pretože „podľa ustálenej judikatúry súdov nevykonáva činnosť štatutárneho orgánu alebo jeho člena fyzická osoba v pracovnoprávnom pomere, pretože vznik, zánik ani obsah tohto vzťahu nie je upravený pracovnoprávnymi predpismi“²⁹⁹ (*Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, zo dňa 17. 8. 2004*).

Rozdiely v českej a britskej koncepcii právnej úpravy sú badateľné aj v tom, že „v českých obchodných spoločnostiach s viac ako 50-timi zamestnancami³⁰⁰ musia minimálne tretinu a maximálne polovicu³⁰¹ členov dozornej rady tvoriť zástupcovia zamestnancov spoločnosti, ktorých si zamestnanci zvolia.“³⁰² Členovia českých dozorných rád sú volení valnou hromadou a.s. (§200 odst. 1 ObchZ), pričom sa odporúča, aby „minimálne ¼ tvorili ľudia, ktorí sú na danej spoločnosti celkom nezávislí.“³⁰³

V britskej právnej úprave žiadna takáto povinnosť neexistuje, čo nepochybne súvisí s tradičným preferovaním a dôrazom kladeným na záujmy akcionárov. Tradičným pravidlom britského práva totiž aj po prijatí ustanovenia CA 2006, s.172

²⁹⁶ Tamtiež, str. 262.

²⁹⁷ Porovnaj Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 729.

²⁹⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 729.

²⁹⁹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 17. 8. 2004, sp .zn. 21 Cdo 737/2004.

³⁰⁰ Jedná sa iba o zamestnancov, ktorí splňujú podmienky § 200 odst. 1 ObchZ.

³⁰¹ V prípade, že sa takéto ustanovenie zjedná v súlade s § 200 odst. 1 ObchZ v spoločenskej zmluve.

³⁰² Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 761.

³⁰³ Růžičková, P. a kol. Corporate Governance v ČR. 1 vydání. Příbram: Professional Publishing, 2008, str. 63.

(ktoré formuluje tzv. „enlightened shareholder approach“³⁰⁴) ostáva, že rada riaditeľov britských kapitálových spoločností zodpovedá za plnenie svojich povinností obchodnej spoločnosti (*sudca Dillon LJ v Multinational Gas and Petrochemical*³⁰⁵ *Percival v Wright*³⁰⁶), čo má za následok odmietnutie „snáh vnieť do [britského] práva spoločností prísnu stakeholder value.“³⁰⁷ Nová právna úprava tak v CA 2006, s. 172 (1) zároveň jasne vymedzuje, že „prvoradou povinnosťou riaditeľov je podporovať úspech kapitálovej obchodnej spoločnosti, a to s ohľadom najmä na záujmy jej členov (akcionárov) ako takých.“³⁰⁸ Povinnosť rady riaditeľov zvažovať pri rozhodovaní záujmy iných, zákonom stanovených osôb (stakeholders) je druhoradého charakteru, pričom je iba subjektívnou povinnosťou. Bude preto závisieť nie na tom, čo by v danom prípade považoval za vhodné urobiť súd, ale tom, čo v danom momente považovala za dôležité pre úspech spoločnosti rada riaditeľov. Súhlasím s profesorom Parkinsonom, že takýto prístup je správny, pretože „súdy by sa nemali vo svojich rozhodnutiach púšťať do prílišných sekundárnych hodnotení rady riaditeľov“³⁰⁹ a určovať tak dávno po odznení problematickej situácie, čo mal riaditeľ v danom prípade urobiť.

Česká aj kontinentálna právna úprava tak, zdá sa, usiluje o podstatne dôslednejšiu formuláciu kontroly činnosti štatutárnych orgánov a.s. ako britská právna úprava (CA 2006), ktorá „hovorí iba veľmi málo o tom, čo a ako by mala rada riaditeľov spoločnosti robiť a už vôbec nevyžaduje vytváranie inštitucionálne oddelených orgánov riadenia a kontroly“³¹⁰ typu českých, rakúskych resp. nemeckých³¹¹ predstavenstiev a dozorných rád. Toto, podľa môjho názoru, nepochybne súvisí s koncepciou intenzívnejšie chápaných princípov zmluvnej voľnosti

³⁰⁴ Táto koncepcia bola včlenená do britského práva na základe doporučenia Company Law Review Steering Group. Porovnaj Company Law Review Steering Group. Modern Company Law for a Competitive Economy: Developing the Framework (URN 00/656) DTI: London, 2000, para. 2.11.

³⁰⁵ *Multinational Gas and Petrochemical Co v Multinational Gas and Petrochemical Services Ltd.* [1983] Ch 258, str. 288, per Dillon LJ.

³⁰⁶ *Percival v Wright* [1902] 2 Ch 421, str. 426.

³⁰⁷ Černá, S.: Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformy. *Právní fórum*, č.1/2007, str. 20.

³⁰⁸ Lord Goldsmith, stating Government's intention (Hansard HL, 9 May 2006, col. 845 and 846). Vyhlásenie Lorda Goldsmitha v parlamentnej rozprave, v ktorej vysvetľoval vládny zámer v súvislosti prijímaním zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006 (Hansard HL, 9 May 2006, col. 845 a 846). Attorney-Genral je v Británii nielen najvyšším štátnym zástupcom, ale aj hlavným právnym poradcom britskej vlády a parlamentu.

³⁰⁹ Parkinson, J.E. *Corporate Power and Responsibility* (Clarendon Press, Oxford 1993), str. 86.

³¹⁰ Gower, L. C. B., Davies, P. L. *Gower and Davies' Principles of Modern Company Law* (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 14.

³¹¹ To platí aj u ďalších kontinentálnych právnych úprav.

a dispozitívnosti v anglo-americkéj úprave obchodných spoločností, ktorá sa, do istej miery, stále vzťahuje aj na britské kapitálové obchodné spoločnosti.

Takáto voľnosť anglo-americkéj právnej úpravy so sebou samozrejme prináša aj možnosť zneužitia právomocí štatutárnych orgánov, a to najmä u ekonomicky a hospodársky silných akciových spoločností, kde sa, „pri typicky rozptýlenej akcionárskej štruktúre,“³¹² štatutárne orgány na čele s generálnym riaditeľom (CEO) často dostávajú do veľmi silnej pozície a do kontaktu s obrovským množstvom finančných prostriedkov. Nie je preto prekvapením, že obrovské škandály a úpadky firiem typu Enron bývajú vcelku početné práve v krajinách s anglo-americkým systémom voľnejšej regulácie obchodných spoločností, v ktorých až do nedávnej minulosti bývala kontrola rady riaditeľov obchodných spoločností skôr formalitou.³¹³

Čo sa týka inštitútu kontrolnej úlohy tzv. „*non-executive directors*“³¹⁴ v anglo-amerických kapitálových obchodných spoločnostiach, prikláňam sa k názoru, že súčasní britskí *non-executive directors* môžu do istej, hoci veľmi obmedzenej, miery vykonávať v spoločnosti podobnú kontrolnú funkciu ako česká dozorná rada, a to z dôvodu rovnakej zaviazanosti všeobecnými povinnosťami voči spoločnosti (*Percival v Wright*³¹⁵) ako klasickí riaditelia (CA 2006, s. 170(5) v súčinnosti s CA 2006, ss.171-177). Je však potrebné priznať, že v praxi býva ich úloha väčšinou veľmi nepodstatná (*Re Polly Peck International Plc. (No. 2)*,³¹⁶ najmä ak sa nejedná o špecifický typ vyššie rozoberaných *public companies* (tzv. *listed public companies*), ktoré na rozdiel od ostatných *public* aj *private companies* obchodujú svoje akcie na hlavnom regulovanom trhu Londýnskej burzy a na ktoré sa preto bude vzťahovať nielen CA 2006, FSMA 2000, príslušné predpisy komunitárneho práva a relevantné právne

³¹² Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 268.

³¹³ Porovnaj doporučená v správe britskej Cadbury Committee, *Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance, 1992*, ako aj správu Hampel Committee, *Final Report of the Committee on Corporate Governance (Gee, 1998)* a v neposlednom rade tiež správu Dereka Higgasa, *Review of the role and effectiveness of Non-Executive Directors* (London the Stationary Office, January 2003). Všetky tieto správy navrhujú zvýšiť kontrolnú funkciu tzv. *non-executive directors* a pre kapitálové obchodné spoločnosti podnikajúce na regulovaných trhoch zakladajú vysvetľovaciu povinnosť pre prípad, že sa britská *public company* neriadi Kombinovaným kódexom o korporátnom riadení spoločnosti (Combined Code on Corporate Governance).

³¹⁴ Riaditelia, ktorí sa nezúčastňujú na riadení spoločnosti v takom rozsahu ako klasickí riaditelia „*executive directors*“, dostávajú menšiu odmenu a nevenujú veľkú časť svojho pracovného času práci pre spoločnosť. Porovnaj *Mayson, S. W., French, D. and Ryan, Ch. L. Company Law (23rd edn., Oxford University Press, Oxford 2006)*, str. 499-500.

³¹⁵ *Percival v Wright* [1902] 2 Ch. 421, Ch D.

³¹⁶ To potvrdzuje aj právny prípad *Re Polly Peck International Plc. (No. 2)* [1994] 1 BCLC 574.

predpisy a pravidlá orgánu FSA (vyššie uvádzané "Listing Rules"), ale aj tzv. „Combined Code on Corporate Governance“ (Kombinovaný kódex korporátneho riadenia/správy spoločností).³¹⁷

Akákolvek kontrolná a dozorná činnosť v britskej *public company* orgánmi typu *non-executive directors*, však bude závisieť na skutočnej nestrannosti týchto tzv. nezávislých riaditeľov. Aj keď podobnú námietku možno vzťahovať aj na české dozorné rady, domnievam sa, že česká štruktúra kompletnej oddelenosti dozornej rady od predstavenstva je pre dozornú činnosť vhodnejšia ako britská koncepcia kontroly orgánmi nezávislých riaditeľov. Je tomu tak hlavne preto, že britskí nezávislí riaditelia (*non executive directors*) sú členmi Board of Directors (rady riaditeľov) spolu s ostatnými exekutívnymi riaditeľmi, čím vzniká omnoho väčší priestor pre ovplyvňovanie dozorných orgánov ako u kompletne štruktúralne oddelených českých dozorných rád.

4.4.4 Právna osobnosť a zodpovednosť za záväzky spoločnosti

Česká akciová spoločnosť je samostatnou právnickou osobou (§ 56 odst. 1 ObchZ), vznikajúcou zápisom do obchodného registra (§ 62 odst. 1 ObchZ), ktorá je „nosičkou práv a povinností, vlastným jednaním tieto práva a povinnosti zakladá“³¹⁸ a zodpovedá za porušenie svojich záväzkov neobmedzene, celým svojím majetkom (§ 154 odst. 1 ObchZ). Rovnako britská *public company* vzniká zápisom spoločnosti do registra britských obchodných spoločností (CA 2006, s.14), čím sa stáva právnickou osobou s vlastnou právnou subjektivitou (CA 2006, s.16(1),(2) a (3)), schopnou vlastným právnym jednaním zakladať práva a povinnosti a zároveň byť ich nosičkou (CA2006, s. 16(3)).

Britská *public company* je rovnako ako česká akciová spoločnosť zároveň neobmedzene zodpovedná zo svojich záväzkových vzťahov (*Salomon v Salomon & Co*

³¹⁷ Jedná sa o istý súbor doporučení „tzv. soft law“, ktoré síce nie sú striktné právne záväzné, ale v praxi spoločnosť obchodujúcich na regulovaných trhoch bývajú dodržiavané. Tieto spoločnosti musia totiž vo svojej výročnej správe uvádzať nakoľko tieto odporúčania dodržiavali a ak tak nekonali, musia vysvetľovať prečo - platí totiž pre ne pravidlo „compalin or expalin“, a teda dodržiuj alebo vysvetľuj. Závisí však na akcionároch jednotlivých spoločností aké vyvodí dôsledky z prípadného nedodržiavania týchto doporučení. Porovnaj *Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law* (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 405-406.

³¹⁸ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 18.

*Ltd.*³¹⁹), zodpovednosť jej akcionárov je však takisto ako u britskej *private company* limitovaná výškou nesplatenej peňažnej čiastky splatnej za akcie, ktoré spoločník od spoločnosti získal (CA 2006, s. 3(2) spolu s IA 1986, s.74(2)).

S takto formulovanou zodpovednosťou spoločníkov kontrastuje česká právna úprava, ktorá v § 154 odst. 1 ObchZ stanoví, že akcionár za záväzky spoločnosti neručí. Jediný prípad ručenia akcionára českej a.s. za záväzky spoločnosti tak nastane iba „v prípade, že akciová spoločnosť zanikne po vykonaní likvidácie, kedy spoločníci akciovej spoločnosti ručia za jej záväzky iba do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku“³²⁰ (§ 56 odst. 6 ObchZ, §61 odst. 4 ObchZ). V takomto prípade „nejde o solidárny typ ručenia a veriteľ má právo domáhať sa plnenia voči každému spoločníkovi iba do výšky jeho podielu na likvidačnom zostatku.“³²¹

4.4.5 Porovnanie určitých aspektov britských public a private companies

Ustanovenie zákona CA 2006, s.4(1) a (2) stanoví, že pokiaľ nie je kapitálová obchodná spoločnosť registrovaná ako *public limited company*, bude podľa zákona považovaná za *private limited company*. Z tohto a ďalších ustanovení, ako aj zo systematiky CA 2006 vyplýva, že tento nový zákon na rozdiel od svojho predchodcu (CA 1985), „formuluje, [v súlade s princípom „think small first approach,]“³²² ako základný predvolený typ obchodnej spoločnosti *private company*, ktorej úprava je dopĺňovaná dodatočnými ustanoveniami pre *public companies*.³²³ Takáto právna úprava je logická, keďže *private companies* tvoria 98 percent všetkých registrovaných obchodných spoločností vo Veľkej Británii.³²⁴

Britská právna úprava v ustanovení CA 2006, s.7(1) zakotvila možnosť založenia *private* (a podľa nového zákona) aj *public companies* jediným spoločníkom. Podobné ustanovenia platia aj pre české s.r.o. (§ 105 odst. 2 ObchZ) a akciové

³¹⁹ *Salomon v Salomon & Co Ltd* [[1897] AC 22, str. 51 per Lord MacNaghten; ako aj str. 30-31 per Lord Halsbury L.C.

³²⁰ Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 20.

³²¹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 194-195.

³²² Company Law Review Steering Group. Modern Company Law for a Competitive Economy: Developing the Framework (URN 00/656). DTI: London, 2000, para. 2.11.

³²³ Williams, R. and Terrett, S. An Introduction to Company Law – Workbook 3 (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2009), str. 10-11.

³²⁴ Porovnaj a prepočitaj štatistické údaje BERR z marca 2008, Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform (BERR), *Companies in 2007-2008*, 2008 the Stationary Office, Table A1, A2 a E3.

spoločnosti (§ 162 odst.1 ObchZ), ktorých zakladanie však zákonodarca podrobil určitým výnimkám. Podľa § 162 odst. 1 ObchZ tak jediným zakladateľom a.s. môže byť iba právnická osoba, zatiaľ čo § 105 odst. 2 ObchZ zakotvuje pravidlo, že jedna fyzická osoba môže byť jediným zakladateľom nanajvýš troch s.r.o., ako aj pravidlo zákazu reťazenia s.r.o. (kedy s.r.o. s jediným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom ani jediným spoločníkom inej s.r.o.).

Private company musí mať obligatórne najmenej jedného člena štatutárneho orgánu - riaditeľa (CA 2006, s.154(1)), rovnako ako česká s.r.o. musí mať najmenej jedného jednatel'a (§ 133 odst. 1 ObchZ). Prikláňam sa k názoru profesora Dediča a väčšiny českých komentátorov, že viacero jednatel'ov nie je kolektívnym orgánom s.r.o. a každý jednatel' by preto mal byť považovaný za štatutárny orgán sám o sebe.³²⁵

Public company musí mať, na rozdiel od *private company*, aspoň dvoch riaditeľov (CA 2006, s.154 (2)), pričom rovnako ako u *private company* musí byť aspoň jeden z riaditeľov fyzickou osobou (CA 2006, s.155). Rada riaditeľov britskej *public company* môže byť v niektorých prípadoch, podobne ako predstavenstvo českej akciovej spoločnosti,³²⁶ (§ 191 odst.1 ObchZ) považovaná za „kolektívny orgán.“³²⁷ Toto bude platiť hlavne u tzv. *listed public companies*, ktoré obchodujú svoje akcie na hlavnom regulovanom trhu Londýnskej burzy cenných papierov a na ktoré sa v'ahuje „Combined Code.“³²⁸

V britskom práve kapitálových obchodných spoločností však, na rozdiel od českého práva, „platí pre určovanie vzťahov štatutárnych orgánov a spoločníkov [akcionárov] charakteristický princíp zmluvnej voľnosti, vyvierajúci z historických koreňov právnej úpravy britských kapitálových obchodných spoločností v práve *partnershipov*.“³²⁹ Z tohto dôvodu napríklad v menších *public companies*, na ktoré sa

³²⁵ Porovnaj Dedič J. Obchodní zákoník. Komentář II. Díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1192, ako aj Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 458. Zhodne komentuje aj Bartošiková, M.: Ke svolání valné hromady ve společnosti s ručením omezeným. *Právní praxe v podnikání*, 1995, č. 7 a 8. Opačný výklad podávajú Pelikánová I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2 díl. Praha: Linde, 1995, str. 328-329 a Eliáš, K. Společnost s ručením omezeným. Praha: Prospektrum, 1997, str. 161.

³²⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 729.

³²⁷ Porovnaj Financial Reporting Council, The Combine Code on Corporate Governance, June 2006, First princile.

³²⁸ *Combined Code on Corporate Governance* (Kombinovaný kódex správy a riadenia britských akciových spoločností).

³²⁹ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 365-366.

nevzťahujú predpisy Kombinovaného kódexu, nemusia úvahy o kolektívnej povahe rady riaditeľov tak úplne platiť.³³⁰

Na dôvažok treba uviesť, že k 31. marcu 2008 bolo na území Veľkej Británie registrovaných približne 10 500 public companies,³³¹ z ktorých je na hlavnom trhu Londýnskej burzy registrovaných („listed“) približne 2000 týchto kapitálových obchodných spoločností.³³² Tieto čísla sa môžu zdať nepatrné v porovnaní s vyše 2 miliónmi a 407 tisícmi akciových spoločností menšieho typu³³³ (private limited companies). Je však nutné podotknúť, že napriek nízkemu počtu sa jedná o ekonomicky najsilnejšiu skupinu hospodársky významných britských spoločností, ktoré produkujú obrovské zisky a zamestnávajú veľké množstvo ľudí.

4.5 Ďalšie formy spoločností – stručná charakteristika

Okrem vyššie rozoberaných najvýznamnejších foriem osobných a kapitálových obchodných spoločností môžu českí a britskí podnikatelia využívať aj iné formy spoločností. Úprava týchto ďalších foriem spoločností však presahuje rozsah diplomovej práce. Obmedzím sa preto iba na malú zmienku o týchto ďalších typoch. Pôjde hlavne o komunitárne nadnárodné formy obchodných spoločností, prístupné jak českým, tak britským obchodníkom, ako aj o ďalšie typy britských spoločností, ktoré nie sú predmetom skúmania tejto diplomovej práce.

4.5.1 Komunitárne nadnárodné formy obchodných spoločností

Táto kategória obchodných spoločností zahŕňa Európsku „akciovú“ spoločnosť (*Societas Europaea*³³⁴) a Európske hospodárske a záujmové združenie. Obe formy týchto spoločností boli vnesené do českého aj britského právneho poriadku formou európskych komunitárnych nariadení, a teda sekundárnych komunitárnych právnych

³³⁰ Porovnaj Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 365-368.

³³¹ BERR (Department for Business, Enterprise and Regulatory reform), *Companies in 2007-2008*, Table A2.

³³² Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 17.

³³³ BERR (Department for Business, Enterprise and Regulatory reform), *Companies in 2007-2008*, Table A2.

³³⁴ Tento názov je jednotný a používaný vo všetkých členských štátoch.

predpisov, ktoré sú v členských štátoch bez ďalšieho priamo záväzné (**článok 249 SES**) a nevyžadujú žiadny akt transpozície (*Commission v Italy*³³⁵). Tieto nariadenia však zároveň ponechávajú zákonodarcom určitý priestor pre národnú zákonnú úpravu, keďže sa vyznačujú „minimálnou formou unifikovaných ustanovení [a] sú skôr formou kolíznych ustanovení.“³³⁶ Výsledné premietnutie týchto foriem obchodných spoločností do právnych poriadkov členských štátov bude preto do istej miery závisieť aj na zákonnej úprave toho ktorého členského štátu.

*Európske hospodárske a záujmové združenie (EHZS)*³³⁷ je najstaršou formou komunitárneho združovania,³³⁸ upravenou **nariadením Rady č. 2137/85**.³³⁹ Jeho výsledná podoba však bude závisieť aj od zákonnej právnej úpravy jednotlivých členských štátov. V českom právnom poriadku pôjde o úpravu v **zákone č. 360/2004 Sb.**,³⁴⁰ v Británii potom o právnú úpravu vo forme právneho predpisu **European Economic Interest Groupings Regulations 1989 (EEIGR 1989)**.³⁴¹ Český (§ 56 odst. 1 **ObchZ**) aj britský právny poriadok (**EEIGR 1989, reg. 3**) považuje túto formu obchodnej spoločnosti za PO. Jedná sa o formu nadnárodnej, komunitárnej spoločnosti, zameranú na „podporu cezhraničnej spolupráce svojich členov,³⁴² ktorá „nie je subjektom založeným za účelom podnikania“³⁴³ a ktorá môže byť využívaná iba k účelom *vedľajšej* obchodnej činnosti svojich členov (**článok 3 nariadenia**³⁴⁴). Hlavná podnikateľská činnosť tak „musí byť vykonávaná jednotlivými členmi združenia,³⁴⁵ ktorí musia byť aspoň z dvoch rôznych členských štátov. Je preto vidieť, že „hlavným

³³⁵ Case 39/72 *Commission v Italy* [1973] ECR 101.

³³⁶ *Pelikánová, I., Černá S. a kol.* Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 514.

³³⁷ Na Slovensku sa používa skratka EHZZ.

³³⁸ *Porovnaj Dědič, J., Čech, P.* Evropské právo společností, Praha: BOVA POLYGON, 2004, str. 75.

³³⁹ *Nariadenie Rady č. 2137/85, o vytvorení Európskeho hospodárskeho záujmového združenia*, [1985] OJ L199/1.

³⁴⁰ *Zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v znení neskorších predpisov, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v znení neskorších predpisov.*

³⁴¹ *European Economic Interest Grouping Regulations 1989 (SI 1989/638)*. Na rozdiel od ČR sa ale jedná o statutory instrument, a teda o podzákonný právny predpis, ktorý vznikol v procese sekundárnej normotvorby.

³⁴² *Gower, L. C. B., Davies, P. L.* Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 26.

³⁴³ *Pelikánová, I., Černá S. a kol.* Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 516.

³⁴⁴ *Nariadenie č. 2137/85, o vytvorení Európskeho hospodárskeho záujmového združenia*, [1985] OJ L199/1.

³⁴⁵ *Terrett, S.* The English Legal System – Workbook 1: English Legal History and Sources of English Law, (University of Cambridge Institute of Continuing Education, Cambridge 2008), str. 13.

cieľom združenia je uľahčiť spoluprácu medzi podnikateľmi z rôznych členských štátov Európskeho Spoločenstva³⁴⁶ za účelom rozvíjania hospodárskej činnosti jeho členov a zvyšovania hospodárskych výsledkov (**článok 3 nariadenia**³⁴⁷).

Európska spoločnosť (*Societas Europaea* alebo *SE*) je naproti tomu zameraná „nie na vedľajšiu činnosť svojich členov, ale na ich *hlavné podnikateľské aktivity* a uľahčovanie najrôznejších typov fúzií obchodných spoločností v rámci EU.“³⁴⁸ Nariadenie však dovoľuje založenie SE „iba v rámci reorganizácie vybraných foriem podnikania a zásadne nepripúšťa založenie na zelenej lúke.“³⁴⁹

Komunitárna právna úprava SE je obsiahnutá v **nariadení Rady č. 2157/2001, o štatúte SE**³⁵⁰ a **smernici Rady 2001/86, o zapojení zamestnancov**.³⁵¹ Výslednú podobu SE v českom právnom poriadku upravuje **zákon č. 627/2004 Sb.**,³⁵² zatiaľ čo v britskom právnom poriadku aplikujeme **European Public Limited-Liability Company Regulations 2004**.³⁵³ Bude sa jednať o PO a formu európskej akciovej spoločnosti (porovnaj **článok 1 odst. 1 a 3 nariadenia**³⁵⁴), „založenú za účelom podnikania, ktorej právna úprava má sčasti nadnárodný charakter.“³⁵⁵ Je tomu tak preto, že **nariadenie o SE**³⁵⁶ a **smernica o zapojení zamestnancov**³⁵⁷ upravujú detailne iba založenie SE, premiestnenie jej sídla, štruktúru riadiacich orgánov a zapojenie zamestnancov. S výnimkou týchto štyroch oblastí komunitárnej úpravy sa budú jednotlivé SE riadiť právnou úpravou platnou pre akciové spoločnosti členského štátu, v ktorom majú registrované svoje sídlo (**článok 9 odst. 1 písmeno c) bod 2 nariadenia**³⁵⁸). Z tohto

³⁴⁶ Dědič, J., Čech, P. *Evropské právo společností*, Praha: BOVA POLYGON, 2004, str. 76.

³⁴⁷ Nariadenie Rady č. 2137/85, o vytvorení Európskeho hospodárskeho záujmového združenia, [1985] OJ L199/1.

³⁴⁸ Gower, L. C. B., Davies, P. L. *Gower and Davies' Principles of Modern Company Law* (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 28.

³⁴⁹ Dědič, J., Čech, P. *Obchodní právo po vstupu České republiky do EU*. Praha: BOVA POLYGON, 2004, str. 151.

³⁵⁰ Nariadenie Rady č. 2157/2001, o štatúte európskej spoločnosti, [2001] OJ L294/1, v znení neskorších nariadení Rady, rozhodnutí Európskeho Parlamentu a Rady a neskorších rozhodnutí Rady.

³⁵¹ Smernica Rady 2001/86/ES, o zapojení zamestnancov, [2001] L294/22.

³⁵² Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, v znení neskorších predpisov.

³⁵³ *European Public Limited-Liability Company Regulations 2004* (SI 2004/2326). Jedná sa opäť o tzv. statutory instrument, a teda o podzákonný právny predpis, ktorý je výsledkom sekundárnej normotvorby.

³⁵⁴ Nariadenie Rady č. 2157/2001, o štatúte európskej spoločnosti, [2001] OJ L294/1 v znení neskorších nariadení Rady, rozhodnutí Európskeho Parlamentu a Rady a neskorších rozhodnutí Rady.

³⁵⁵ Dědič, J., Čech, P. *Evropská (akciová) společnost*, Praha: BOVA POLYGON 2006, str. 7.

³⁵⁶ Nariadenie Rady č. 2157/2001, o štatúte európskej spoločnosti, [2001] OJ L294/1, v znení neskorších nariadení Rady, rozhodnutí Európskeho Parlamentu a Rady a neskorších rozhodnutí Rady.

³⁵⁷ Smernica Rady 2001/86/ES, o zapojení zamestnancov, [2001] L294/22.

³⁵⁸ Nariadenie Rady č. 2157/2001, o štatúte európskej spoločnosti, [2001] OJ L294/1, v znení neskorších nariadení Rady, rozhodnutí Európskeho Parlamentu a Rady a neskorších rozhodnutí Rady.

dôvodu môžeme hovoriť iba o čiastočnej harmonizácii SE v rámci európskeho spoločenstva.³⁵⁹ Súhlasím preto s profesorom Daviesom, že bude zrejme „možné založiť toľko takýchto foriem spoločnosti [SE] koľko je členských štátov EU.“³⁶⁰

V prípade EHZS aj SE som sa obmedzil iba na načrtnutie základných znakov týchto spoločností, pretože sa jedná o komunitárne nadnárodné formy spoločností a v pravom zmysle slova nejde ani o české ani o britské obchodné spoločnosti. Z tohto dôvodu nie sú predmetom ďalšej, podrobnejšej rozpravy v mojej diplomovej práci.

4.5.2 Ďalšie formy britských spoločností

Predmetom diplomovej práce nie je ani analýza ďalších foriem spoločností, ktoré je možné podľa britského práva založiť. Nebudem preto v tejto práci rozoberať *britské banky*, *sporiteľne*, ani tzv. *britské building societies* (obdobu českých stavebných sporiteľní), tzv. *friendly societies* (zakladané za účelmi poistenia, sporenia a pôžičiek), *štátne podniky* a ani tzv. *chartered bodies*, ktoré získali privilegované postavenie na základe kráľovskej charty a ktorých príkladom je aj BBC.³⁶¹ Nebudem pojednávať ani o tzv. *community interest companies*, ktorými sa britská vláda snaží podporovať riešenie sociálnych problémov prostredníctvom podnikania, ani o tzv. *charitable interest organisations*, ktoré majú za úlohu zapojiť súkromné firmy do výkonu štátnej sociálnej starostlivosti a ani o iných druhoch *charitatívnych organizácií* či akýchkoľvek iných druhoch obchodných spoločností.

³⁵⁹ Porovnaj Hopt, K.: The European Company under the Nice Compromise: Major Breakthrough or Small Coin for Europe? [2000] *Euredia* 465, str. 467-469.

³⁶⁰ Gower, L. C. B., Davies, P. L. Gower and Davies' Principles of Modern Company Law (8th edition, Sweet & Maxwell, London 2008), str. 30.

³⁶¹ British Broadcasting Corporation.